

อภิธาน์นทนาการ

ศึกษาเปรียบเทียบ การค้าชายแดนไทย-พม่า:
ด้านแม่สอด จังหวัดตาก และ ด้านแม่สาย จังหวัดเชียงราย
เพื่อหารูปแบบการค้าชายแดนที่เหมาะสม

โดย

รศ.ดร.สุจินดา เจียมศรีพงษ์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร

วันลงทะเบียน... 5... 111... 2011

เลขทะเบียน... 15697818

เลขเรียกหนังสือ... 0 HF

7600.56

.893

ส754๗

255๑

ทุนอุดหนุนเงินรายได้ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปี 2550

สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

รายงานวิจัยเรื่อง "ศึกษาเปรียบเทียบการค้าชายแดนไทย-พม่า : ด่านแม่สอดจังหวัดตาก และด่านแม่สายจังหวัดเชียงราย เพื่อหารูปแบบการค้าชายแดนที่เหมาะสม" นี้เป็นงานวิจัย ประเภทงานวิจัยเอกสาร รับเงินทุนอุดหนุนจากงบประมาณรายได้ จากคณะวิทยาการจัดการและ สาระสนเทศศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2550 งานวิจัยนี้ได้มีการรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และจากการนำผลของงานวิจัยในโครงการวิจัยเต็มรูป เรื่อง "การค้า ชายแดนแม่สอด จังหวัดตาก" ไปแล้วนั้น ทำให้มีข้อมูลพื้นฐานทางด้านด่านแม่สอด ในจังหวัดตาก อยู่บ้าง ประกอบผู้วิจัยได้มีโอกาสทำนิสิตปริญญาโทเศรษฐศาสตร์ ไปศึกษาดูงานที่ด่านอ.แม่สาย จังหวัดเชียงราย และได้ฟังการบรรยายจากนายด่านศุลกากรอ.แม่สาย จึงทำให้การศึกษา เปรียบเทียบทั้งสองแห่งนี้มีข้อมูลค่อนข้างครบถ้วนสมบูรณ์ แม้ว่าเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ก็เป็นข้อมูลที่ สามารถนำไปศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยชิ้นนี้มีเวลาแค่ 6 เดือน ซึ่งจำกัดมาก และได้งบประมาณน้อยมาก อาจไม่สามารถนำเสนอในเชิงลึกได้มากเท่าที่ควร แต่ก็ เป็นประโยชน์ให้มีการศึกษาต่อไปในอนาคตได้

งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยการให้กำลังใจของคุณนิตศัน เจียมศรีพงษ์ ผู้วิจัย ขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย และผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ ผศ.ไพศาล อินทสิงห์ คณบดีคณะ วิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ และดร.วนาวลัย์ ดาดี รองคณบดีฝ่ายวิจัยและชุมชนสัมพันธ์ที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนเงิน 1 หมื่นบาท (10,000 บาท) ในการจัดทำ งานวิจัยเอกสารชิ้นนี้ แม้ว่างบสนับสนุนจะน้อย แต่ผู้วิจัยก็พยายามเต็มที่ที่จะนำเสนอเนื้อหาจาก การค้นคว้าให้ได้มากที่สุด ซึ่งคาดว่างานวิจัยเอกสารนี้จะประโยชน์ต่อผู้สนใจบ้างไม่มากก็ น้อย หากงานวิจัยนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขออนอมนอบไว้แก้ไขในงานวิจัยครั้งต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เจียมศรีพงษ์

13 กันยายน 2550

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
กิตติกรรมประกาศ.....	
สารบัญ	
สารบัญรูป	
สารบัญตาราง	

บทที่ 1	บทนำ.....	1
	ความหมายการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน.....	1
	รูปแบบการค้าชายแดน.....	2
	ช่องทางการค้าชายแดน.....	3
	มูลค่าการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.....	7
	มูลค่าการค้าชายแดนไทยกับประเทศพม่า.....	10
	มูลค่าการลงทุนของไทยในประเทศพม่า.....	10
	ความเป็นมาของการศึกษาวิจัย.....	11
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
	ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
	ขอบเขตการวิจัย.....	12
บทที่ 2	การค้าชายแดนด่านแม่สลาย.....	13
	สภาพทั่วไป.....	13
	- ด้านพรมแดนแม่สลาย.....	13
	สภาพทางภูมิศาสตร์.....	14
	- อาณาเขต.....	15
	- ลักษณะภูมิอากาศ.....	15
	- เส้นทางขนส่งสินค้า.....	16
	สภาพทางเศรษฐกิจ.....	21
	- โครงสร้างทางเศรษฐกิจ.....	21
	- มูลค่าการค้าชายแดนแม่สลาย.....	23
	ปัญหาและอุปสรรคในการค้าชายแดนแม่สลาย.....	25

	ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการค้าชายแดนแม่สาย.....	28
บทที่ 3	การค้าชายแดนด่านแม่สอด.....	42
	สภาพทั่วไป.....	42
	- ด้านพรมแดนแม่สอด.....	43
	สภาพทางภูมิศาสตร์.....	44
	- อาณาเขต.....	45
	- ลักษณะภูมิอากาศ.....	45
	สภาพทางเศรษฐกิจ.....	45
	- มูลค่าการค้าชายแดนแม่สอด.....	45
	ปัญหาและอุปสรรคในการค้าชายแดน.....	47
	ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการค้าชายแดนแม่สอด.....	61
บทที่ 4	เปรียบเทียบการค้าชายแดนแม่สาย-แม่สอด.....	66
	- เปรียบเทียบด้านวิสัยทัศน์.....	66
	- เปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดน.....	66
	- เปรียบเทียบประเภท / ชนิดของสินค้าชายแดน.....	68
	- เปรียบเทียบด้านการลงทุนในแม่สาย-แม่สอด.....	70
	เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันการค้าชายแดนไทย.....	70
	วิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันการค้าชายแดนแม่สาย-แม่สอด...	70
	- วิเคราะห์จุดแข็ง.....	70
	- วิเคราะห์จุดอ่อน.....	71
	- วิเคราะห์ด้านโอกาส.....	72
	- วิเคราะห์ด้านอุปสรรค.....	72
	เปรียบเทียบการพัฒนาในปัจจุบัน.....	73
	- การพัฒนาด้านการค้า.....	73
	- พัฒนาด้านการท่องเที่ยว.....	75
	- พัฒนาด้านอุตสาหกรรม.....	75
	- พัฒนาด้านการเกษตร.....	76
	- พัฒนาระบบคมนาคมเชื่อมโยง.....	77
	เปรียบเทียบบทบาทในอนาคต.....	78

- การพัฒนาระบบคมนาคมเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน.....	78
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	80
- ด้านสังคม.....	80
วิเคราะห์ปัจจัยกำหนดสภาพแวดล้อมในการแข่งขันของการค้า	
ชายแดนแม่สอด-แม่สาย.....	81
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	มูลค่าการค้าชายแดนและการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี พ.ศ. 2548-2549.....	7
1.2	มูลค่าการค้าชายแดนและการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ปี พ.ศ. 2547-50.....	8
1.3	มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่า ปี พ.ศ. 2543-2546.....	9
1.4	ส่วนเปลี่ยนแปลงมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่า.....	9
2.1	การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปจีน.....	17
2.2	มูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า ด้านศุลกากร แม่สาย และ ด้านเชียงแสน ปี 2546-2549 (ม.ค.-ธ.ค.).....	19
2.3	มูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า ด้านศุลกากรแม่สายและด้านเชียงแสน ปี พ.ศ. 2546-2549 (ม.ค.-ธ.ค.)	23
2.4	มูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกด้านแม่สาย ปีงบประมาณ 2539-2549.....	24
2.5	สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 10 อันดับ ปี พ.ศ. 2549	25
2.6	รายการสินค้าที่ห้ามนำเข้าและส่งออก ในการค้าชายแดนไทยกับพม่า.	26
3.1	แสดงสถิติการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ด่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปี พ.ศ. 2536-2549.....	45
3.2	ประเภทสินค้านำเข้า ส่งออก ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ 2549 (ตุลาคม 2548 - มิถุนายน 2549)	46
3.3	จำนวนอุตสาหกรรม ใน อ.แม่สอดจังหวัดตาก ปี พ.ศ. 2543-2550.....	47
4.1	สัดส่วนการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ผ่านด้านศุลกากรไทย 2544-46	67
4.2	แสดงสถิติการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ด่านอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก -แม่สายจังหวัดเชียงราย ปี 2536-2549	67
4.3	ประเภทสินค้านำเข้า ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ที่ด่านแม่สอด จ.ตาก-ด่านแม่สาย จ. เชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 (ตั้งแต่ ตุลาคม 2546 - กันยายน 2547).....	68
4.4	ประเภทสินค้าส่งออก ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ที่ด่านแม่สอด จ.ตาก-แม่สาย จ. เชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 (ตั้งแต่ ตุลาคม 2546 - กันยายน 2547)	69
4.5	ประเภทสินค้านำเข้า ส่งออก ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ที่ด่านแม่สอด จ.ตาก	

บทที่ 1 บทนำ

ปัจจุบันการแข่งขันทางการค้าในระดับโลกเพิ่มความเข้มข้นขึ้น การทำข้อตกลงแบบพหุภาคีและทวิภาคีจึงเกิดขึ้นมากมาย ยิ่งไปกว่านั้นประเทศต่างๆ ได้ให้ความสนใจกับการค้าภายในภูมิภาคมากขึ้น เพื่อขยายการค้าของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ประเทศไทยได้ให้ความสนใจในการสร้างความร่วมมือระหว่างภูมิภาคขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่มประเทศในอาเซียน การรวมกลุ่มสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (Indonesia Malaysia Thailand Growth Triangle: IMT-GT) การรวมกลุ่มในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Great Mekong Basin Sub Region: GSM) และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศเอเชียใต้ (Bangladesh India Myanmar Thai-Economic Country: BIMST-EC) เป็นต้น นอกจากการค้าระหว่างประเทศแบบปกติ ประเทศไทยยังได้ทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดกับประเทศไทย 4 ประเทศคือ ลาว พม่า กัมพูชาและมาเลเซีย มีระยะทางถึง 5582 กิโลเมตร ติดกับชายแดนของไทย 30 จังหวัด มีประชากรรวมกันกว่า 89.2 ล้านคน มีช่องทางการค้าชายแดนแบบต่างๆ ถึง 72 แห่ง กระจายอยู่ใน 25 จังหวัดทั่วประเทศไทย (กระทรวงพาณิชย์ 2550. เว็บไซต์) ดังนั้น การค้าชายแดนจึงเป็นการค้าที่มีความสำคัญต่อประเทศ และอาศัยความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ที่มีอาณาเขตติดต่อกันขยายตัวทางการค้า การลงทุน และอื่นๆ ได้

ความหมายการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน

ได้มีผู้ให้ความหมาย การค้าชายแดนไว้ ดังนี้ คือ

1. กรมการค้าต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของ การค้าชายแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน จังหวัด อำเภอ หมู่บ้านที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้ทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ ได้แก่ ของป่า ซากสัตว์ เป็นต้น เป็นการค้าที่มีกรรมวิธีไม่ยุ่งยาก และมีความสะดวกรวดเร็ว การค้าชายแดนมีทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยผ่านด่านศุลกากรและลักลอบค้า หรือการค้าสินค้าที่ผิดกฎหมาย การค้าชายแดน จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันอื่นๆ และยังสามารทำการค้าผ่านแดนไปยังประเทศใกล้เคียง อาทิ เวียดนาม อินเดียนจีนตอนใต้ บังคลาเทศ และสิงคโปร์ (กรมการค้าต่างประเทศ 2550. เว็บไซต์)

2. วิกีพีเดีย เอ็นไซโคลพีเดีย ได้ให้ความหมายของ การค้าชายแดน¹ หมายถึง การไหลเวียนของสินค้าและบริการข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ ในที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้าปกติ (Normal Trade) ที่ว่า การไหลเวียนนี้ผ่านระบบ การส่งออก-นำเข้า (EXIM) ของประเทศ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แสดงของชายแดนนั้นมีความลึกกว่า การค้าแบบปกติที่ การไหลเวียนผ่านทางทะเลและทางอากาศ การค้าชายแดน เป็นการเพิ่มการค้าในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ติดกัน สาเหตุจาก ราคาสินค้าที่แตกต่างกัน ทั้งแบบปกติและแบบเฉพาะตัวสินค้า เช่น เหล้า บุหรี่ เป็นต้นใน 2 ประเทศ (Wikipedia, 2007 เว็บไซต์)

ส่วน การค้าผ่านแดน หมายถึง การค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ที่ประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าจากประเทศที่หนึ่งส่งผ่านประเทศที่สองไปยังประเทศที่สาม หรือจากประเทศที่สามผ่านแดนประเทศที่สองมายังประเทศที่หนึ่ง ทั้งนี้ แต่ละประเทศจะต้องยินยอมให้มีการขนส่งสินค้าผ่านแดนกันได้ตลาดการค้าประเทศใกล้เคียงกับประเทศที่อยู่ถัดไป เช่น จีน อินเดีย บังคลาเทศ และเวียดนาม ซึ่งมีประชากรรวมกันกว่าหนึ่งพันล้านคน นับว่าเป็นตลาดการค้าที่สำคัญที่น่าสนใจ การขนส่งสินค้าทางบกผ่านแดนไปยังประเทศดังกล่าวสามารถย่นระยะทางการขนส่งสินค้า เป็นการลดต้นทุนค่าขนส่งได้เป็นจำนวนมาก และยังช่วยส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทย (กลุ่มการค้าชายแดน สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้ากรมการค้าต่างประเทศ, 2550 เว็บไซต์)

รูปแบบการค้าชายแดน

โดยทั่วไปการค้าชายแดนแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้ คือ (กรมการค้าต่างประเทศ, 2550 เว็บไซต์)

1. การค้าชายแดนในระบบ

เป็นการนำเข้าและส่งออกสินค้าที่ต้องผ่านพิธีการศุลกากร ตามช่องทางการค้าตามจังหวัดชายแดน การนำเข้า สินค้าจะนำเข้าโดยผู้นำเข้า-ส่งออก ที่จดทะเบียน เป็นผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออก

---

¹ แปลความโดย ผู้วิจัย จากข้อความดังนี้ Border trade, in general, refers to the flow of goods and services across the international land borders between countries. In this sense, it is a part of normal trade that flows through standard EXIM frameworks of nations. However, the economic, social and political implications of border trade are far deeper than normal trade that flows through the sea and airports. Border trade is the increased trade in areas near a national border caused by a price difference, either generally or only for particular products (especially alcohol and tobacco products), in the two countries.

2. การค้าชายแดนนอกระบบ

การค้าชายแดนนอกระบบจะไม่ผ่านระบบพิธีการศุลกากรเป็นการทำการค้าขายเล็กๆ น้อย ๆ ของประชาชนที่อยู่ตามแนวบริเวณชายแดน ส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภค บริโภค ของใช้ใน ชีวิตประจำวัน ค้าขายเป็นประจำทุกวัน เหมือนตลาดชายฝั่ง ตั้งอยู่ฝั่งไทย ผู้บริโภคจากประเทศ เพื่อนบ้านมาหาซื้อไปบริโภคทุกวัน เช่น ผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ เป็นต้น

นอกจากนี้ การค้าชายแดนนอกระบบอาจเกิดจากการซื้อขายสินค้าที่เป็นของต้องห้าม สำหรับประเทศ ซึ่งไม่สามารถกระทำผ่านทางพิธีการทางศุลกากรได้ ซึ่งได้พบในงานวิจัยของ สุจินดา เจียมศรีพงษ์ (2549)

ช่องทางการค้าชายแดน

ช่องทางการค้าชายแดนมี 4 ประเภท คือ (กรมการค้าต่างประเทศ, 2550 เว็บไซต์) ดังนี้-

1. จุดผ่อนปรนการค้า (Check Point For Border Trade) การเปิดจุดผ่อนปรน เป็น อำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด โดยความเห็นชอบของ กระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์ทางด้าน มนุษยธรรม การส่งเสริมความสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ตลอดจนการค้าขายสินค้าเครื่องอุปโภค- บริโภค และการสัญจรไปมาของประชาชน การกำหนด ประเภทสินค้า ระยะเวลาเปิด และ มาตรการควบคุมการเดินทางเข้า - ออก เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการ จังหวัด หรือหมายถึงจุดที่ กระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนผ่อนปรน ให้มีการค้าขายบริเวณ ชายแดนในพื้นที่ และประเภทสินค้าที่กำหนดไว้ได้เป็นกรณีพิเศษ สำหรับ สินค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ จำเป็นต่อการอุปโภคและบริโภคของประชาชนทั้งสองประเทศ ผู้ว่า ราชการ จังหวัดเป็นผู้มีอำนาจ ประกาศ

2. จุดผ่านแดนชั่วคราว (Temporary Crossing Point) การเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราว มี วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจของฝ่ายไทยเป็นสำคัญ โดยมีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และไม่มี ผลกระทบทางด้านความมั่นคง โดยรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย ใช้อำนาจตาม พ.ร.บ. คน เข้าเมือง พ.ศ. 2522 ประกาศเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราว ตามความเห็นชอบ/หลักการของ คณะอนุกรรมการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวของสภาความมั่นคง แห่งชาติ (สมช.) หรือ หมายถึงจุดผ่านแดนที่ทางราชการไทยเปิดให้มีการสัญจรไปมา ของบุคคลและ/ หรือสิ่งของในห้วง ระยะเวลาที่แน่นอน ปกติจะเปิดเป็นคราวๆ ไป โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะและสิ้นสุด ตามเวลาการเปิด จุดผ่านแดนชั่วคราว เป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทย ที่จะประกาศเปิด โดยต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะอนุกรรมการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดนของสภาความมั่นคงแห่งชาติก่อน โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 (กระทรวงมหาดไทยประกาศเปิด โดยอาศัยมติ ครม. เมื่อ 30 มีนาคม 2525)

3. จุดผ่านแดนถาวร (Permanent Crossing Point) การเปิดจุดผ่านแดนถาวร ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลของทั้งสองประเทศ โดยในส่วนของประเทศไทยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ใช้อำนาจ ตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ประกาศเปิดจุดผ่านแดนถาวรตามที่ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า การสัญจรไปมา และความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ หรือหมายถึงจุดที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน ประกาศเปิดให้ มีการสัญจรไปมาทั้งบุคคลและสิ่งของ โดยทั่วไปแล้วจุดผ่านแดนถาวรจะมีการดำเนินงานเรื่อง การ ตรวจคนเข้าเมืองและพิธีการศุลกากรตามกฎหมายของทั้งสองประเทศเป็นจุดที่มีการสัญจร สินค้าเข้า และออกเป็นการทั่วไป การประกาศเปิดจุดผ่านแดนถาวรจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้อำนาจตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ประกาศเปิดจุด ผ่านแดนถาวร (กระทรวงมหาดไทยประกาศเปิดโดยอาศัยมติ ครม. เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2519)²

4. จุดผ่านแดนลำลองตามสภาพภูมิประเทศ (Geography Crossing Point) เป็นจุดผ่านเข้าออกของประชาชนทั้ง 2 ประเทศ ซึ่งเป็นไปโดยธรรมชาติ มิได้มี หลักฐานการรับรองจากทางราชการของทั้งสองฝ่ายส่วนใหญ่จะเป็นจุดผ่านของสินค้าที่ผิดกฎหมาย

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยกับประเทศพม่า(กรมการค้าต่างประเทศ, 2550. เว็บไซต์)

ประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ คือ สหภาพพม่า สปป.ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย โดยประเทศสหภาพพม่า เป็นประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกันยาวที่สุดคือ ระยะทาง 2,401 ก.ม. ในพื้นที่ 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง โดยมีจุดการค้าที่ทางการพม่าเปิดให้ทำการซื้อขายสินค้าระหว่างกัน 3 แห่ง คือ ด่านแม่สอด จังหวัดตาก ด่านแม่สลาย จังหวัดเชียงราย และด่านระนอง จังหวัดระนอง รองลงมา ได้แก่ สปป.ลาว ระยะทาง 1,800 ก.ม. และ มาเลเซีย ระยะทาง 647 ก.ม. ไทยมีจุดผ่านแดนถาวร จำนวน 4 แห่ง มีจุดผ่อนปรน 12 แห่ง และจุดผ่านแดนชั่วคราว 1 แห่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 จุดผ่านแดนถาวร

² อำนาจในการเปิด-ปิดจุดผ่านแดน (ถาวรและชั่วคราว) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทยใช้อำนาจตาม มาตรา 11 และมาตรา 23 แห่ง พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ในการประกาศ เปิด-ปิดจุดผ่านแดนฯ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคง ปลอดภัย บริเวณ ชายแดนหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงในพื้นที่ก็สามารถที่จะระงับการเข้า - ออกบริเวณจุด ผ่านแดนฯ ได้เป็นการชั่วคราวจนกว่าสถานการณ์เป็นปกติโดยไม่ต้องประกาศปิดจุดผ่านแดนฯ

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด	หมายเหตุ
1.	เชียงราย	สะพานข้ามแม่น้ำสาย เขตสุขาภิบาล แม่สาย อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.30-18.30 น. ของทุกวัน	บังคับ ³ 15 ส.ค.40
2.	เชียงราย	สะพานข้ามแม่น้ำสาย แห่งที่ 2 ต.สันผักอี อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.30-18.30 น. ของทุกวัน	บังคับ 15 ส.ค.40
3.	ตาก	บ.ริมเมย ม.2 ต.ท่าสายเมืองเมยวดี สวด อ.แม่สอด	รัฐกะเหรี่ยง	06.30-18.30 น. ของทุกวัน	บังคับ 15 ส.ค. 40
4.	ระนอง ⁴	-ด่านตรวจคนเข้าเมือง อ. เมืองระนอง	เมืองเกาะสอง ภาคตะนาวศรี	06.30-24.00 น. ของทุกวัน	- ผลบังคับ 23 ส.ค.43

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ 2550. เว็บไซต์

1.2 จุดผ่อนปรน

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด	หมายเหตุ
1.	เชียงราย	- ท่า บ.ปางห้า ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน	ประกาศฯ ลว. 29 มิ.ย. 38
2.	เชียงราย	- ท่า บ.สายลมจอย ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน	ประกาศฯ ลว. 29 มิ.ย. 38
3.	เชียงราย	- ท่า บ.เกาะทราย ต.แม่สาย อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน	ประกาศฯ ลว. 29 มิ.ย. 38
4.	เชียงราย	- ท่าดินดำ บ.ป่าแดง ม.5 ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย	บ.ดินดำ จ.ท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ของทุกวัน	ประกาศฯ ลว. 4 เม.ย. 48
5.	เชียงราย	- สบรวก ม.1 ต.เวียง	เมืองพง	06.00-18.00 น.	ประกาศฯ ลว.

³ การบังคับใช้ ต้องมีประกาศฯ ลว.ก่อนแล้วจึงมีผลบังคับใช้

⁴ จังหวัดระนองได้มีการกำหนดช่องทางเป็นจุดตรวจไว้ 3 ช่องทาง คือ 1. ท่าเทียบเรือสะพานปลา ต.บางริน อ.เมืองระนอง 2.ปากน้ำระนอง ต.ปากน้ำ อ.เมืองระนอง และ 3.ท่าเทียบเรือของบริษัท อ้นตามันคัลป์ จำกัด ต.ปากน้ำ อ.เมืองระนอง

	อ. เชียงแสน	จ. ทำซี้เหล็ก รัฐฉาน	ของทุกวัน	27 ต.ค. 41
6.	เชียงใหม่ - ช่องทางกิวผาวอก บ. อรุโณทัย ม.10 ต. เมืองนะ อ. เชียงดาว	เมืองสาด รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ประกาศฯ ของทุกวัน	ลว. 21 ต.ค.40 มีผล บังคับ 24 ต.ค. 40และประกาศฯ ลว.2 มี.ย. 41
7.	เชียงใหม่ - ช่องทางหลักแต่ง บ. เปียงหลวง ต. เปียงหลวง อ. เวียงแหง	เมืองเต๊ะ รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ประกาศฯ ของทุกวัน	ลว.27 เม.ย.41มีผล บังคับ 1 พ.ค.41
8.	แม่ฮ่องสอน - ช่องทาง บ. ห้วยต้นนุ่น ม.4 ต.แม่เงา อ.ขุนยวม	อ.แม่แจ๊ะ จ.ดอยก่อ รัฐคะยา	06.00-18.00 น. ประกาศฯ ทุกวันพุธ	ลว.30 ธ.ค.37มีผล บังคับ 9 ม.ค. 38
9.	แม่ฮ่องสอน - ช่องทาง บ. ห้วยผึ้ง ม.4 ต.ห้วยผา อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ประกาศฯ ของทุกวัน	ลว. 1 ก.ค. 39 มีผล บังคับ 2 ก.ค. 39
10.	แม่ฮ่องสอน - ช่องทาง บ.เสาหิน ม.1 ต.เสาหิน อ.แม่สะเรียง	รัฐฉาน	06.00-18.00 น. ประกาศฯ ของทุกวัน	ลว. 1 ก.ค. 39 มีผล บังคับ 2 ก.ค. 39
12.	ประจวบคีรีขันธ์ - บ.ไร่โครา ต.คลองวาฬ อ.เมืองประจวบฯ	บ.มุด่อง จ.มะริด ภาคตะนาวศรี	06.00-18.00 น. ประกาศฯ ของทุกวัน	ลว. 5 ก.ย.40, 5 ก.พ. 41

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ, 2550. เว็บไซต์

1.3 จุดผ่านแดนชั่วคราว

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลา เปิด - ปิด	หมายเหตุ
1.	กาญจนบุรี	ด่านพระเจดีย์สามองค์ อ.สังขละบุรี	อ. พญาทองชู ภาคตะนาวศรี	08.30-17.00 น. ของทุกวัน	มีผลบังคับ 9 ก.ย.41 ⁵

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ 2550. เว็บไซต์

มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่า การค้าชายแดนของไทยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นจาก 88,042 ล้านบาท เป็น 533,385 ล้านบาท ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้น 6 เท่า ภายใน 10 ปี โดยในปี 2549 การค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีมูลค่า 533,385 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2548 ที่มีมูลค่า 430,192 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.99 ไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า 144,165 ล้านบาท และหากเปรียบเทียบ การค้าชายแดนกับการค้าระหว่างประเทศ จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา การค้าชายแดน มีสัดส่วนการค้าเฉลี่ยเกือบร้อยละ 70 ของการค้าระหว่างประเทศ ในจำนวนสัดส่วนการค้าชายแดนที่เพิ่มขึ้น การค้าชายแดนระหว่างไทย-พม่า ได้เพิ่มขึ้นจากปี 2548 จาก 88% เป็น 89% นับว่าเป็นสัดส่วนที่สูงมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ การค้าชายแดนการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในปี 2550 ไตรมาสแรก (มค.- มีค.) มีมูลค่า 127,243 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันในปี 2549 ที่มีมูลค่า 121,395 ล้านบาทไทยเป็นฝ่ายได้เกินดุลการค้า 20,893 ล้านบาท แต่ไทย เกินดุลมาเลเซีย 18,157 ล้านบาท ขาดดุลพม่า 12,610 ล้านบาท เกินดุลลาว 6,965 ล้านบาท และเกินดุลกัมพูชา 8,381 ล้านบาท และในช่วงเวลาดังกล่าวการค้าชายแดน ยังคงมีสัดส่วนการค้าเฉลี่ยเกือบร้อยละ 70 ของการค้าระหว่างประเทศ ส่วนมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กรมการค้าต่างประเทศ, 2550. เว็บไซต์)

ตารางที่ 1.1: มูลค่าการค้าชายแดนและการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี พ.ศ.

ประเทศ	2548-2549		หน่วย : ล้านบาท	
	2548	2549	2549	2549
	การค้าระหว่างประเทศ	ค้าชายแดน	การค้าระหว่างประเทศ	ค้าชายแดน
ไทย – มาเลเซีย	558,255 (100%)	272,224 (49%)	572,543 (100%)	345,321 (60%)
ไทย – พม่า	100,298 (100%)	88,293 (88%)	117,482 (100%)	104,313 (89%)
ไทย – ลาว	40,092 (100%)	38,548 (96%)	57,583 (100%)	47,724 (83%)
ไทย – กัมพูชา	38,072 (100%)	31,128 (82%)	48,651 (100%)	36,027 (74%)

ไทย/เพื่อนบ้าน	736,716	430,192	796,259	533,385
	(100%)	(58%)	(100%)	(67%)

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดชายแดน, 2550

มูลค่าการค้าชายแดนไทยกับประเทศพม่า

ตารางที่ 1.2: มูลค่าการค้าชายแดนและการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ปี พ.ศ.

2547-2550

รายการ	2547	2548	2549	2549 (ม.ค.-พ.ค.)	2550 (ม.ค.-พ.ค.)
การค้าระหว่างประเทศ					
มูลค่าการค้า	78,863.00	100,298.15	117,481.73	44,913.67	23,397.42
ส่งออก	24,344.22	28,382.22	28,810.26	12,737.67	13,704.03
นำเข้า	54,518.78	71,915.93	88,671.47	32,176.00	9,693.39
ดุลการค้า	-30,174.56	-43,533.71	-59,861.21	-19,438.33	4,010.64
การค้าชายแดน					
มูลค่าการค้า	67,668.23	88,292.72	104,313.37	40,401.50	43,641.06
ส่งออก	18,913.07	22,724.92	22,357.57	10,342.63	10,672.58
นำเข้า	48,755.16	65,567.80	81,955.80	30,058.88	32,968.48
ดุลการค้า	-29,842.09	-42,842.88	-59,598.23	-19,716.25	-22,295.90

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดชายแดน, 2550

ตารางที่ 1.3 การค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่าระหว่างปี พ.ศ. 2543-2546 มีมูลค่าการค้าประมาณปีละ 18,700-57,700 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 61-103 ของมูลค่าการค้าไทย – พม่า ไทยส่งออกสินค้าไปพม่า ประมาณปีละ 6,000-12,000 ล้านบาท และไทยนำเข้าสินค้าจากพม่า ประมาณปีละ 7,500 - 46,000 ล้านบาท โดยไทยขาดดุลการค้า ตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้นมา ประมาณ ปีละ 25,600 – 33,600 ล้านบาทในปี 2546 การค้าชายแดนมีมูลค่า 57,716.1 ล้านบาท โดยไทยขาดดุลการค้า 33,674.9 ล้านบาท เนื่องจากไทยนำเข้าสินค้ามูลค่าสูงประเภทพลังงาน เช่น ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ ถ่านหิน เป็นต้น

สินค้าส่งออกที่สำคัญตามแนวชายแดน ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรเชื้อเพลิง สิ่งทอ ยานพาหนะ อุปกรณ์ส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ พลาสติกและผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญตามแนวชายแดน ได้แก่ สินค้าเชื้อเพลิง สินค้าประมงและปศุสัตว์ แร่ ไม้ ไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมเกษตร เป็นต้น

ตารางที่ 1.3: มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่า ปี พ.ศ.2543-2546

	มูลค่า (ล้านบาท)				อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)		
	การค้ารวม	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า	รวม	ส่งออก	นำเข้า
2543	18725.0	11137.7	7587.3	3550.4	115.0	52.8	433.8
2544	40536.4	7444.9	33091.5	-25646.6	116.5	-33.16	336.1
2545	43152.3	6286.8	36865.5	-30578.7	6.5	-15.6	11.4
2546	57716.1	12020.6	45695.5*	-33674.9	33.7	91.2	24.0

* รวมมูลค่าการค้าชายแดนไทยไปสิงคโปร์และประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 1.4 ส่วนเปลี่ยนแปลง มูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับพม่า

ส่วนเปลี่ยนแปลง				สัดส่วน			
2546	2547	2548	2549 (ม.ค.-ธ.ค.)	2546	2547	2548	2549 (ม.ค.-ธ.ค.)
N/A	39.38	13.43	17.64	98.85	92.79	61.74	67.47
N/A	26.13	5.35	11.02	98.80	91.18	59.29	63.71
N/A	139.02	45.49	63.26	99.25	99.77	86.41	93.19
N/A	8.81	8.17	2.15	98.73	88.61	56.29	58.68
N/A	831.75	590.50	8.45	1.15	7.21	38.26	32.53
N/A	903.03	572.25	7.93	1.20	8.82	40.71	36.29
N/A	28.04	3,657.97	24.18	0.75	0.23	13.59	6.81
N/A	987.20	553.79	7.37	1.27	11.39	43.71	41.32
N/A	48.48	30.10	7.66	100.00	100.00	100.00	100.00
N/A	36.66	45.57	3.31	100.00	100.00	100.00	100.00
N/A	137.77	37.06	51.38	100.00	100.00	100.00	100.00

N/A	21.24	70.29	2.01	100.00	100.00	100.00	100.00
-----	-------	-------	------	--------	--------	--------	--------

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลจากตารางที่ 1.3 กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

การค้าชายแดนไทย-พม่า

มูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า ในปี 2549 ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ตาก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และระนอง มีมูลค่า 25,900 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า ที่มีมูลค่า 22,776 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.72 ไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้า มูลค่า 12,610 ล้านบาท เนื่องจากไทยยังคงนำเข้าสินค้าที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ เชื้อเพลิง น้ำมันดิบ ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น

สินค้าส่งออกของไทยไปพม่าที่มีมูลค่าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ เชื้อเพลิง อุตสาหกรรม การเกษตร สินค้ากสิกรรม ของใช้ประจำวัน และเหล็กและเหล็กกล้า ขณะที่ไทยนำเข้าสินค้าที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ เชื้อเพลิง เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ประมงและปศุสัตว์ กสิกรรม แร่ และ อุตสาหกรรม การเกษตร

มูลค่าการลงทุนของไทยในประเทศพม่า (กรมข่าวทหารบก ฝ่ายข่าวศูนย์ปฏิบัติการทหารบก 2550 เว็บไซต์)

ในปี 2544 ไทยมีการลงทุนในพม่ามากเป็นอันดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์ และอังกฤษ โดยไทยได้เข้าไปลงทุนในโครงการต่าง ๆ ของพม่า ทั้งสิ้น 49 โครงการ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1290.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยโครงการที่ไทยเข้าไปลงทุนในพม่า มีดังนี้

หมวดการเกษตร มีบริษัทเอกชนเข้าไปลงทุน คือ บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ (C.P.) โดยใช้ชื่อโครงการ Myanmar CP Livestock ทำธุรกิจโรงงานอาหารสัตว์ และ โครงการ Myanmar Impex Agro - Livestock ซึ่งเป็นการร่วมทุนระหว่าง Livestock, Feedstuff and Milk Products Enterprise กับ World Impex ของฝ่ายไทย

หมวดการประมง มีการร่วมทุนระหว่างฝ่ายไทยกับพม่า ได้แก่ โครงการ Myanmar ONK Fisheries JV เป็นการร่วมทุนระหว่างกรมประมงกับ O.N.K. Mining and construction (Thailand) และโครงการ Myanmar Narong Fisheries เป็นการร่วมทุนระหว่างกรมประมงกับ The N.C.C Asian Fishery Industries (Thailand)

หมวดอุตสาหกรรม มีภาคเอกชนไทยเข้าไปลงทุนในพม่า ได้แก่ โครงการผลิตปูนซีเมนต์ของกลุ่ม Italian Thai International และโครงการเครื่องจักรในอุตสาหกรรมน้ำตาลในชื่อ Myanmar Sutech นอกจากนี้ บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท.สผ. ยังมีการเข้าไปลงทุนในโครงการสำรวจและขุดเจาะเพื่อผลิตก๊าซธรรมชาติในพม่า อีก 2

โครงการ คือ โครงการยาดานาซึ่ง ปตท.สผ. ถือหุ้นร้อยละ 25.5 และโครงการเขตากุน ซึ่ง ปตท.สผ. ถือหุ้น ร้อยละ 14.16

หมวดบริการ เข้าไปลงทุนธุรกิจโรงแรม ได้แก่ กลุ่มโบหยก และธุรกิจด้านการเงิน ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

การลงทุนของไทยในพม่า เป็นการลงทุนของนักธุรกิจเดิมที่เข้าไปทำธุรกิจก่อนที่ไทยจะประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ แต่เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการขาดแคลนเงินทุน ทำให้ไม่มีนักลงทุนรายใหม่ ๆ เข้าไปลงทุนเพิ่ม (กรมข่าวทหารบก ฝ่ายข่าวศูนย์ปฏิบัติการทหารบก 2550 เว็บไซต์)

ความเป็นมาของการศึกษาวิจัย

การพัฒนาการค้าชายแดนไทยกับประเทศพม่าเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เพียงแต่ ประเทศพม่าเป็นประเทศที่มีอาณาเขตติดกับไทยในหลายช่องทาง และมีปริมาณการค้าชายแดนสูงขึ้นเป็นลำดับ หากแต่การค้าชายแดนกับพม่า ส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ก่อให้เกิดการพัฒนาแนวทางในการส่งเสริมการลงทุน การผลิต และการค้าพาณิชย์ ซึ่งเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาพื้นที่กลุ่มสี่แยกอินโดจีน ผลของการพัฒนาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจจังหวัดรอบนอก อันจะมีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การค้าชายแดน ไทยกับพม่า ยังไม่พัฒนาเป็นระบบเท่าที่ควร มักมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทางการค้า อาทิเช่น พม่ามีนโยบายกีดกันการนำเข้าสินค้าไทย โดยห้ามนำเข้าสินค้า 27 รายการ เช่น ผงชูรส สินค้าอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของไทย การออกกฎระเบียบในการนำเข้าสินค้าในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน โดยกำหนดให้นำเข้าเฉพาะสินค้าที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น วัสดุก่อสร้าง สินค้ายุทธปัจจัยและความมั่นคง เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องจักร ข้าว เป็นต้น นอกจากนี้ จากปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดนไทย-พม่า ทำให้รัฐบาลพม่าสั่งปิดด่านเป็นระยะส่งผลให้การค้าชายแดนไทย-พม่า ชบเซาลงบ้าง และจากการปิดด่านได้ส่งผลให้ไทยสูญเสียตลาดในพม่าให้แก่สินค้าจาก จีน มาเลเซีย และสิงคโปร์ ประกอบกับความไม่มีเสถียรภาพของค่าเงินจ๊าด ทำให้พม่าขาดแคลนเงินตราและขาดกำลังซื้อด้วย ปัญหากฎระเบียบและพิธีการทางศุลกากร ที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการค้าและการลงทุน เช่น ระบบการเงินระหว่างประเทศ ระบบขนส่ง การจ้างแรงงาน เป็นต้น

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาทางเอกสารเกี่ยวกับ การค้าชายแดนโดยในระยะแรกได้ทำการวิจัยไปแล้วในด้านแม่สอด จังหวัดตาก ในงานวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาต่อยอดในลักษณะเชิงเปรียบเทียบ ที่ด้าน 2 ด้าน คือ ที่ด้านแม่สอด จังหวัดตาก และ ด้านแม่สาย จังหวัดเชียงรายว่าทั้งสองแห่งมีลักษณะของค้าชายแดนในมิติต่างๆ อย่างไร เช่น ระบบการค้า ระบบอัตราแลกเปลี่ยน

เงินตราระหว่างประเทศ การจ้างงานและการเคลื่อนย้ายแรงงานพม่า และ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค เพื่อค้นหาศักยภาพในการแข่งขัน วิเคราะห์ในเชิงนโยบาย และแนวปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนการค้าชายแดนตามนโยบายของรัฐ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อได้รับข้อมูลเชิงเปรียบเทียบการค้าชายแดนทั้งที่ด่านแม่สอดและด่านแม่สาย
2. เพื่อให้ทราบถึงข้อดี หรือ อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการค้าชายแดนทั้งที่แม่สอดและแม่สาย
3. เพื่อนำการเปรียบเทียบมาพัฒนาการค้าชายแดนที่แม่สอด

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงลักษณะ รูปแบบและการดำเนินงานของการค้าชายแดนทั้ง 2 แห่ง
2. ทราบถึงความได้เปรียบ โอกาส และอุปสรรคของการค้าชายแดนทั้ง 2 แห่ง
3. ทราบแนวทางในการปรับปรุงการค้าชายแดนแม่สอด ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องต่อสภาพแวดล้อม และสังคม ยุคปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ด่านแม่สาย จังหวัดเชียงรายและด่านแม่สอด จังหวัดตาก และนำมาเปรียบเทียบกัน ในประเด็นต่างๆ

บทที่ 2

การค้าชายแดนด่านแม่สาย

สภาพทั่วไป

เมื่อ 60 ปีที่แล้ว แม่สายเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ติดชายแดนไทยพม่า¹ ที่ท่าซี้เหล็ก เดิมแม่สายเป็นหมู่บ้านเวียงพาน ในตำบลแม่สาย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอ ในปี 2481 ต่อมาเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2493 ได้ยกฐานะเป็นอำเภอแม่สาย เดิมเทศบาลตำบลแม่สายมีฐานะเป็นสุขาภิบาลโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยเมื่อวันที่ 14 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2499 และได้รับการยกฐานะเป็นสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2536 ต่อมาได้รับการฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตามพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 ปัจจุบันมีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่สายทั้งสิ้น 12 คน (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550 เว็บไซต์)

อำเภอแม่สายแบ่งเขตการปกครองย่อย เป็น 8 ตำบล และ 1 เทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลแม่สาย ตำบลแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ ตำบลห้วยไคร้ ตำบลเกาะช้างตำบลโป่งผา ตำบลศรีเมืองชุม ตำบลบ้านด้าย และตำบลโป่งงาม (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี 2550 เว็บไซต์) ประชากรในอำเภอแม่สายมีหลากหลายเผ่าพันธุ์ อาทิเช่น คนพื้นเมือง ไทยใหญ่ ไทยลื้อ พม่า จีน มีจำนวนประชากรในเขต อบต.จำนวน 6,356 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,579 หลังคาเรือน ประชากรมีอาชีพหลักคือ การทำนา ทำสวน ทำไร่ และมีอาชีพเสริมคือ การรับจ้าง ค้าขาย อำเภอแม่สายมีสภาพพื้นที่ เป็นที่ราบลุ่ม ติดลำน้ำแม่สาย ซึ่งเป็นแม่น้ำที่กั้นพรมแดนระหว่างไทยกับพม่า (สหภาพเมียนมาร์) มีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตรเพียงพอตลอดปี

ด่านพรมแดนแม่สาย (ด้านศุลกากรแม่สาย, 2549. เว็บไซต์)

ด่านพรมแดนแม่สายเป็นด่านศุลกากรทางบก ทำหน้าที่ตรวจของที่ขนส่งจากด่านศุลกากรไปยังเขตแดนทางบก เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินทางผ่านเข้า-ออก ที่มีราคาไม่เกิน 2 หมื่นบาทและไม่เป็นของต้องห้ามหรือของต้องกำกวดในการนำเข้าตามกฎหมาย หากมีราคาเกินต้องชำระอากรให้เสร็จที่ด่านพรมแดนในวันนำเข้า ระหว่างเวลา 06.30-18.30 น.เรียกว่า อากรป่ากระวาง กรมศุลกากร กฎกระทรวงกำหนดทางอนุมัติด่านพรมแดนและด่านศุลกากร จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกาเล่ม 122 ตอนที่ 46 ก

¹ ประเทศพม่าปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นเมียนมาร์

วันที่ 15 มิ.ย.2548 ให้ทางที่กำหนดและด่านที่ตั้งขึ้นเป็นทางอนุมัติด้านพรมแดน และด้านศุลกากรสำหรับด้านศุลกากรแม่สาย ดังนี้

1. เขตแดนทางบก ระหว่างราชอาณาจักรกับสหภาพพม่า

2. ทางอนุมัติทางถนน มี 2 เส้นทาง ดังนี้

2.1. จากฝั่งขวาแม่น้ำมายไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 สายกรุงเทพมหานคร-แม่สาย (เขตแดน) ถึงด้านศุลกากรแม่สาย

2.2. จากสะพานมิตรภาพแม่น้ำสายแห่งที่ 2 ไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 สายกรุงเทพมหานคร-แม่สาย(เขตแดน) ตอนเฉียงเมืองแม่สาย จนบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1290 สายต่อเขตเทศบาลตำบลเชียงแสนควบคุมบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 2.9 เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1290 สายต่อเขตเทศบาลตำบลแม่สายควบคุม-ต่อเขตเทศบาลตำบลเชียงแสนควบคุมจนบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 สายกรุงเทพมหานคร-แม่สาย(เขตแดน) บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 888.15 เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 สายกรุงเทพมหานคร-แม่สาย(เขตแดน)ถึงด้านศุลกากรแม่สาย

3. ด้านพรมแดน มี 2 ด้านพรมแดน ดังนี้

3.1 ด้านพรมแดนแม่สาย บ้านแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.2 ด้านพรมแดนสะพานมิตรภาพแม่น้ำสายแห่งที่ 2 อยู่ที่บ้านสันผักอี ตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

4. ด้านศุลกากร ด้านศุลกากรแม่สาย อยู่ที่บ้านเวียงพางคำ ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จุดผ่อนปรนการค้าชายแดน

เป็นจุดที่ผ่อนผันให้มีการค้าชายสินค้าที่จำเป็นต่อการบริโภคไม่เกิน 5 หมินบาทต่อคนต่อวันได้ ด้านศุลกากรแม่สายมีจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ดังนี้

1. จุดผ่อนปรนท่าบ้านสายลมจอย

2. จุดผ่อนปรนท่าบ้านเกาะทราย

3. จุดผ่อนปรนท่าบ้านปางห้า

4. จุดผ่อนปรนท่าดินดำ บ้านป่าแดง ตำบลเกาะช้าง อำเภอแม่สาย

สภาพทางภูมิศาสตร์

“ด่านแม่สาย” เป็นด่านชายแดนไทย-พม่าที่มีเขตแดนตอนเหนือติดกับประเทศพม่า ห่างจากชายแดนประมาณ 2 กิโลเมตร สามารถผ่านด่านข้ามไปยังอำเภอท่าซำเหล็กของพม่าได้ เป็นจุดผ่าน

แดนถาวร อยู่ในอำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นอำเภอเหนือสุดของ จังหวัดเชียงราย และเหนือ สุดของ ประเทศไทย ใช้สำหรับการค้าชายแดน

อาณาเขตตำบล:

ทิศเหนือ ติดกับ สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า
 ทิศใต้ ติดกับ ต.เวียงพาคำ อ.แม่สาย จ.เชียงราย
 ทิศตะวันออก ติดกับ ต.เกาะช้าง และ ต.ศรีเมืองชุม อ.แม่สาย จ.เชียงราย
 ทิศตะวันตก ติดกับ เทศบาลตำบลแม่สาย อ.แม่สาย จ.เชียงราย

ลักษณะภูมิอากาศ

แม่สายมีลักษณะอากาศเป็นแบบมรสุมเมืองร้อน มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 25 องศาเซลเซียสแบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มจากกลางเดือน กุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือน พฤษภาคม อุณหภูมิเฉลี่ย ประมาณ 28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดประมาณ 39 องศาเซลเซียส ฤดูฝน เริ่มจากกลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ย ประมาณ 27 องศาเซลเซียส ฝนตกชุกที่สุดระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนกันยายน โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดใน เดือนกันยายน เท่ากับ 413.30 มิลลิเมตร เดือนที่มีฝนตกน้อยที่สุด คือ เดือนกุมภาพันธ์ เท่ากับ 7.10 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปี เท่ากับ 1,774.10 มิลลิเมตร (ที่มา:สถิติกรมอุตุนิยามวิทยา) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลาง เดือน ตุลาคม ถึง เดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 15 - 20 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 6 องศาเซลเซียส

แหล่งน้ำ

ในเขตเทศบาลตำบลแม่สายมีแหล่งน้ำที่สำคัญ 3 แหล่ง ดังนี้

1. **ลำน้ำแม่สาย** มีต้นกำเนิดจากทิวเขาในประเทศเมียนมาร์ ไหลผ่านริมขอบเขตด้านเหนือของเทศบาล เป็นเครื่องแบ่งแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ และจะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำรักที่อำเภอเชียงแสน การประปาส่วนภูมิภาคแม่สายได้นำน้ำจากลำน้ำแม่สายนี้มาใช้ผลิตน้ำประปา
2. **ลำเหมืองแดง** เป็นลำน้ำสาธารณะที่รับน้ำจากลำน้ำแม่สายที่บริเวณด้านตะวันตกเฉียงเหนือของเทศบาล โดยผ่านประตูน้ำแล้วไหลจากพื้นที่ด้านตะวันตกของตัวเมืองไปสู่พื้นที่ด้านตะวันออกเข้าสู่ลำคลองชลประทาน และพื้นที่เกษตรกรรม น้ำทั้งจำนวนหนึ่งจากอาคารและกิจกรรมที่ตั้งอยู่ริมลำเหมืองแดงและร่องระบายน้ำไหลสู่ลำเหมืองแดง
3. **คลองชลประทาน** รับน้ำจากลำน้ำแม่สายแล้วไหลผ่านพื้นที่เกษตรกรรมไปสู่พื้นที่ด้านใต้ของเทศบาลในแนวเหนือ - ใต้ โดยมีน้ำบางส่วนจากลำเหมืองแดงไหลลงสู่คลอง

ชลประทานด้วย

นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำขนาดเล็กอื่น ๆ ได้แก่ หนองบึง และ คลองลำธาร จำนวน 2 แห่ง

เส้นทางการขนส่งสินค้า (ด้านศุลกากรแม่สาย, 2549. เว็บไซต์)

ด้านศุลกากรเชียงแสน (บริเวณท่าเรือเชียงแสน)

ท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ของการนำเข้าและส่งออก สินค้าเกษตรภายใต้กรอบเขตการค้าเสรี² (เอฟทีเอ) เนื่องจากเป็นเขตชายแดนเชื่อมต่อกับ 3 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว และยังสามารถค้าขายกับจีนตอนใต้ได้อีกด้วย โดยผ่านแม่น้ำโขง ซึ่งหลังเปิดเอฟทีเอสินค้าเกษตรกับจีน รัฐบาลมีนโยบายพัฒนา "ท่าเรือเชียงแสน" เป็นประตูการค้าอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน โดยจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) เพื่อให้บริการผู้ส่งออก ซึ่งถือได้ว่าเป็นเส้นทางการเดินเรือพาณิชย์เสรี 4 ชาติ ตามโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย จีน ลาว และพม่า จากสถิติรายงานว่า ในแต่ละวันมีเรือสินค้าของแต่ละประเทศเข้าออกชายแดนด้าน อ.เชียงแสน ไม่ต่ำกว่า 10 ลำต่อวัน ส่วนใหญ่จะเป็นเรือบรรทุกสินค้าขนาดใหญ่จากประเทศจีน ซึ่งจุดเทียบเรือสินค้านี้ทำให้สภาพเศรษฐกิจการค้าเชียงแสน คล่องตัว

1. เส้นทางการขนส่งทางน้ำ

การขนส่งทางน้ำนับว่ามีความสำคัญที่สุดในการค้าไทย-จีน(ตอนใต้) โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 95 ของการขนส่งสินค้าไทย-จีน(ตอนใต้) จากการประชุมระหว่าง 4 ประเทศ ไทย จีน ลาว พม่า ที่ประชุมได้ลงนาม ณ จังหวัดท่าซี้เหล็ก ประเทศพม่า เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2543 เรื่องความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบน "Agreement on Commercial Navigation on Lancang-Mekong River" ใน 4 ประเทศ โดยมีการลงนามอย่างเป็นทางการระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมของทั้ง 4 ประเทศ ณ นครเชียงรุ่ง เขตสิบสองปันนามณฑลยูนนาน ประเทศจีน เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2544 ทำให้มีกฎ ระเบียบ การใช้แม่น้ำโขงร่วมกัน และมีอัตราภาษีการขนส่งสินค้าผ่านประเทศต่าง ๆ ที่ชัดเจนและแน่นอน และแต่ละประเทศจะเปิดท่าเรือพาณิชย์ รวม 14 แห่ง ดังต่อไปนี้

จีน : ท่าเรือ Simao (ซือเหมา), Jinghong (จิ่งหง), Menghan (เหมิงหนาน) และGuanlei (กวนเหล่ย์)

ลาว : ท่าเรือ Ban Sai (บ้านทราย), Siengkok (Siengkok), เมืองมอม (Mouangmum), บ้านคูน (Ban Khouane), ห้วยทราย (Houaysai) และหลวงพระบาง (Luangprabang)

² เอฟทีเอ (Free trade Agreement :FTA) คือ การทำข้อตกลงเสรีทางการค้า ระหว่าง ไทยกับจีน ในปี 2547

พม่า : ท่าเรือวังเสียง (Wan Seng), วังป๋อง (Wang Pong)

ไทย : ท่าเรือเชียงแสน (Chiangsaen) และท่าเรือเชียงของ (Chiangkhong)

ตารางที่ 2.1 การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปจีน

สินค้า	อดีต	ปัจจุบัน	หมายเหตุ
ลำไย	กรุงเทพ-เชียงใหม่ 26 วัน	เชียงใหม่-เชียงราย 4 วัน	- ประหยัดเวลาได้ 16 วัน
	เชียงใหม่-เมืองยี่อู่ 1 วัน	เชียงราย-คุณหมิง 3 วัน	- ประหยัดค่าใช้จ่าย 800 \$
		คุณหมิง-ยี่อู่ 4 วัน	สรอ.ต่อ 1 ตู้ คอนเทนเนอร์

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 2550 รวบรวมโดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบการขนส่งสินค้าจากไทยไปจีนในอดีตใช้ระยะเวลานานกว่า เช่น การขนส่งลำไยจากท่าเรือกรุงเทพ-เชียงใหม่ ใช้เวลา 26 วัน จากเชียงใหม่เข้าเมืองยี่อู่(ศูนย์กลางการค้าลำไย) 1 วัน รวม 27 วัน ทำให้ปัจจุบันบริษัทต่าง ๆ หันมาขนส่งทางแม่น้ำโขงแทน ซึ่งจะใช้เวลาจากเชียงใหม่ – เชียงรุ่ง ใช้เวลา 4 วัน เชียงรุ่ง - คุณหมิง 3 วัน คุณหมิง - ยี่อู่ 4 วัน รวม 11 วัน นอกจากนี้การขนส่งทางแม่น้ำโขง 1 ตู้คอนเทนเนอร์ จะประหยัดค่าใช้จ่ายประมาณ 800 ดอลลาร์ สรอ. จึงทำให้การขนส่งสินค้าในน้ำในแม่น้ำโขงได้รับความนิยมมากขึ้น

ปัจจุบันการขนส่งสินค้าจากจีนถึงไทยส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 จะขนส่งมาที่ท่าเรือเชียงแสน และร้อยละ 30 ขนส่งไปจีนที่ท่าเรือวังป๋องในพม่า เพื่อขายบริเวณด่านแม่สาย และแทบไม่มีสินค้าจากจีนไปจีนที่ท่าเรือเชียงของ เนื่องจากอยู่ห่างจากท่าเรือเชียงแสน 70 กิโลเมตร อีกทั้งยังมีเกาะแก่งจำนวนมาก³ อย่างไรก็ตามรัฐบาลจีนมีแผนขุดลอกแม่น้ำโขง ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของจีนให้สามารถเดินเรือบรรทุกสินค้าได้ตลอดทั้งปี สำหรับระยะทางการขนส่งสินค้านี้มีดังนี้

- จากท่าเรือเชียงแสนไปเชียงราย (ในจีน) ประมาณ 380 กิโลเมตร
- จากท่าเรือเชียงของไปเชียงแสน (จ.เชียงราย) ประมาณ 70 กิโลเมตร
- จากท่าเรือเชียงรายไปซือเหมา (ในจีน) ประมาณ 90 กิโลเมตร

ปัจจุบันมีเรือที่ให้บริการขนส่งสินค้าประมาณ 118 ลำ ส่วนใหญ่เป็นเรือจากจีน ขณะที่เรือของไทยยังมีจำนวนน้อยซึ่งจดทะเบียนเป็นเรือจีน (เพื่อสะดวกในการขนส่ง) ส่วนใหญ่จะทำ

³ ในช่วงปกติ (ระหว่างเดือนพฤษภาคม-ธันวาคม) ระดับน้ำจะลึกระหว่าง 2 - 7 เมตร (บางช่วงมีน้ำหลากจะมีความลึกเกิน 7 เมตรขึ้นไป) สามารถบรรทุกสินค้าได้ถึง 120 -150 ตัน ขณะที่ในช่วงหน้าแล้ง (ระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน) น้ำน้อย ระดับน้ำจะลึกระหว่าง 1.5 - 2 เมตร สามารถเดินเรือได้เฉพาะเรือเล็ก ที่บรรทุกสินค้าได้เพียง 40 - 60 ตัน

การขนส่งสินค้าโดยนำสินค้าจากคุณหมิงลงเรือที่ท่าเรือกวนเหล่ย (ท่าเรือที่สำคัญที่สุดของจีนในแม่น้ำโขง) แวะท่าเรือในลาวเพื่อเสียค่าธรรมเนียมผ่านทาง ใช้เวลาในการขนส่งประมาณ 2 วัน ถึงท่าเรือเชียงแสน หากออกจากท่าเรือเชียงรุ่งจะใช้เวลา 3 วัน และหากออกจากท่าเรือซือเหมา จะใช้เวลาถึง 4 วัน

ขณะที่การขนส่งสินค้าจากไทยไปจีน(ตอนใต้) จากเชียงแสนถึงท่าเรือกวนเหล่ย ใช้เวลา 2 วัน 12 ชั่วโมง เรือที่ทำการขนส่งส่วนใหญ่เป็นเรือที่จดทะเบียนในจีนและมีเจ้าของเรือเป็นคนจีน ขณะที่เรือของนักธุรกิจไทยก็จดทะเบียนเป็นเรือจีนเพื่อสะดวก ในการขนส่งผ่านพม่าและลาว

เส้นทางเดินเรือจากเชียงแสนถึงท่าเรือกวนเหล่ย (ท่าเรือที่สำคัญที่สุดของจีน)รวมระยะทางประมาณ 265 กิโลเมตร ระดับน้ำลึกระหว่าง 1.5 - 7 เมตร แตกต่างตามฤดูกาล โดยประเทศจีนได้ปรับปรุงร่องน้ำทางเดินเรือ รวมทั้งได้สร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและควบคุมระดับน้ำให้สามารถเดินเรือบรรทุกสินค้าได้สะดวกตลอดปี

ด้านระยะเวลาในการขนส่งจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงตามขาขึ้นและขาล่อง

- ขาขึ้น (ไทย-จีน) จะเป็นการเดินเรือทวนกระแสน้ำจากท่าเรือเชียงแสนขึ้นไปถึงท่าเรือจิ่งหงหรือท่าเรือเชียงรุ่งของจีน จะใช้ระยะเวลาในการเดินทาง 2 วัน (ระยะทางประมาณ 320 ก.ม.)

- ขาล่อง จากท่าเรือจิ่งหงมาถึงท่าเรือเชียงแสนนั้น จะใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 12 ชั่วโมง สำหรับปัญหาการเดินทางไม่ได้อยู่ที่ตัวท่าเรือ เพราะท่าเรือตั้งอยู่ส่วนโค้งของแม่น้ำโขงพอดี ทำให้การไหลของน้ำบริเวณนี้มีความเชี่ยว ร่องน้ำบริเวณท่าเรือนี้จึงมีระดับความลึกที่ไม่เป็นปัญหา แต่ส่วนที่เป็นปัญหาจริงๆ จะมีอยู่ 2 ประการ คือ แก่งหิน ซึ่งสามารถแก้ปัญหาดูด้วยการระเบิดแก่งหินให้เป็นทางพอให้เรือวิ่งผ่านได้ ส่วนประการที่ 2 คือ การเกยตื้นของเรืออันมีสาเหตุจากสันทรายที่มีการเคลื่อนตัวอยู่ตลอดเวลาโดยจุดนี้ต้องอาศัยสัญญาติญาณและประสบการณ์ในการเดินเรือเฉพาะตัวบุคคลเท่านั้นซึ่งเกือบทั้งหมด คือ คนจีน

2. เส้นทางทางการขนส่งทางถนน

การเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าภายในประเทศทางถนนโดยทางหลวงหมายเลข 1 ถึง อำเภอแม่จัน แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 1016 ระยะทาง 30 กิโลเมตร จะถึงท่าเรือเชียงแสน นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเครือข่ายการขนส่งในระบบถนนเส้นทาง East - West Corridor เชื่อมชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย ตัดกับเส้นทาง North - South Corridor เชื่อมระหว่างประเทศจีนกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งจุดตัดกันของเส้นทางทั้งสองนี้อยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก ก็จะทำให้การขนส่งสินค้าระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ กับท่าเรือเชียงแสนสะดวกยิ่งขึ้น

3. เส้นทางขนส่งทางอากาศ

ทางอากาศสามารถขนส่งสินค้าผ่านสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงราย และในอนาคตจะมีระบบรางเชื่อมต่อกับจังหวัดเชียงรายอีกทางหนึ่ง ท่าเรือเชียงแสนจึงเป็นจุดเชื่อมโยงการค้ากับมณฑลทางตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งการขนส่งต่อเนื่องไปยังประเทศต่าง ๆ โดยผ่านท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือระนองในอนาคตได้อีกด้วย

4. ต้นทุนการขนส่ง/ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

4.1) ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าทางเรือ

ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าทางเรือ ต้นละ 120 - 450 หยวน ขึ้นอยู่กับภาวะความต้องการใช้เรือเพื่อการขนส่งสินค้า และความยาก - ง่ายในการขนส่งสินค้าโดยทั่วไปค่าขนส่งทางเรือมีดังนี้ ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบค่าขนส่งทางเรือ

ขนาด	ค่าขนส่ง	หมายเหตุ
150 ตัน	35,000 - 40,000 หยวน (ประมาณ 168,000 - 192,000 บาท)	เดือนพฤษภาคม - ธันวาคม เป็นช่วงที่มีน้ำมาก
	ราคาค่าขนส่งจะสูงขึ้นเป็น 45,000 หยวน (ประมาณ 216,000 บาท)	เดือนธันวาคม - เมษายน เป็นช่วงน้ำน้อย
80 ตัน	30,000-32,000 หยวน (ประมาณ 144,000 - 153,600 บาท)	เดือนพฤษภาคม-ธันวาคม
	35,000-40,000 หยวน (ประมาณ 168,000 - 192,000 บาท)	ธันวาคม-เมษายน

ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 2550

ค่าขนส่งยังขึ้นกับความต้องการขนส่งสินค้า หากความต้องการขนส่งสินค้านั้นน้อยกว่าปริมาณเรือขนส่ง ค่าขนส่งจะถูกลง และในทางกลับกันค่าขนส่งจะสูงขึ้น

นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากการขนส่งทางเรือ เช่น ค่าจ้างกรรมกรยกสินค้าจากเรือขึ้น รถบรรทุกที่ทำเรือจีน 150 หยวน/คัน ขณะที่ค่าจ้างกรรมกรท่าเรือเชียงแสน 5 บาท/กระสอบ หรือ 3 บาท/กล่องผลไม้ (สาลี แอปเปิ้ล) ส่วนค่ารถบรรทุกสินค้าจากกวนเหล่ย-คุนหมิง ต้นละ 250 หยวน ขณะที่ในไทยเหมาจ่ายคันละ 9,500 บาท (12 ตัน) นอกจากนั้นเป็นค่าภาษีนำเข้าที่ประเทศไทยและจีนเรียกเก็บจากสินค้านำเข้าชนิดต่าง ๆ สำหรับภาษีนำเข้า ค่าธรรมเนียมค่าบำรุงท่า มีดังนี้

1. ลาว จะเสียค่าธรรมเนียมผ่านทางอัตราร้อยละ 0.1 ของมูลค่าสินค้า แต่ส่วนใหญ่เสียในอัตราเหมาจ่ายประมาณ 2 พันบาท/ลำเรือ (เดิมคิดตามมูลค่าที่กำหนดในใบกำกับสินค้า ประมาณ 4 หมื่น-5 หมื่นบาท/ลำเรือ)

2. จีน สินค้าประเภทผักและผลไม้ จะต้องเสียภาษีนำเข้า เช่น ลำไยสดจะเสียภาษีนำเข้า ร้อยละ 30 (หากเป็นการค้าชายแดนจะเสียภาษีนำเข้า ครึ่งหนึ่งของอัตราปกติ) บวก ภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 13 ลำไยแห้ง จะเสียภาษีนำเข้าร้อยละ 28 (การค้าชายแดนจะเสียภาษีนำเข้าครึ่งหนึ่งของอัตราปกติ) บวก ภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 13 อย่างไรก็ตาม โดยปกติแล้วผู้นำเข้าของจีนจะแจ้งรายการ นำเข้าลำไยจากพม่าหรือลาวเพื่อเสียภาษีในอัตราชายแดน หลังจากวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ภาษีนำเข้าสินค้าประเภทผักและผลไม้ลดลงเหลือร้อยละ 0

3. ค่าบำรุงท่าเรือ เช่น ท่าเรือเชียงรุ่ง จะเสียค่าบำรุงท่า 1.2-2% ของราคาสินค้า ปัญหาและอุปสรรคของการขนส่งทางเรือ

1. ด้านความปลอดภัยในการเดินเรือ เนื่องจาก แม่น้ำโขงตอนบนมีเกาะแก่งจำนวนมากทำให้การขนส่งสินค้ามีความเสี่ยงในปัจจุบันจึงยังไม่มีบริษัทประกันภัย รับประกันภัยในการขนส่งสินค้าในแม่น้ำโขง อย่างไรก็ตามรัฐบาลจีนกำลังดำเนินการบูรณะแม่น้ำโขงจากชายแดนจีน-พม่า จนถึงเมืองห้วยทราย สปป.ลาว ซึ่งจะมีขจัดเกาะแก่ง 11 แห่ง และโขดหิน 10 แห่ง โดยรัฐบาลจีนออกเงินค่าใช้จ่าย 40 ล้านดอลลาร์ ซึ่งภายหลังจากการบูรณะแล้วจะทำให้มีทางเดินเรือคู่กว้าง 30 เมตร ทางเดินเรือเดี่ยวกว้าง 22 เมตร ร่องน้ำเดินเรือลึกอย่างต่ำ 1.5 เมตร ซึ่งจำทำให้เรือขนาดระวาง 100 ตัน ผ่านได้ตลอดปี โดยโครงการนี้เริ่มดำเนินการในเดือนมีนาคม 2545-2546

4.2) ค่าใช้จ่ายในการเก็บภาษี

สำหรับอัตราการจัดเก็บรายได้จากอากรสินค้าขาเข้าจากการค้าชายแดนทางเรือในแม่น้ำโขง ตั้งแต่เดือน ต.ค. 48 - พ.ค.49 พบว่าสามารถจัดเก็บได้รวมกันมากถึง 47.01 ล้านบาท หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 6 ล้านบาท สาเหตุที่จัดเก็บรายได้มาก เพราะมูลค่าการค้าทางเรือในแม่น้ำโขง โดยเฉพาะระหว่างไทย-จีน มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงเดียวกันพบว่ามีมูลค่าการส่งออกมากถึง 3,628.65 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อน 17% ส่วนสินค้านำเข้ามีจำนวน 775.72 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ของด่านศุลกากรเชียงแสนมาจากการจัดเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากประเทศจีน โดยพบว่าจากสินค้านำเข้าทั้งหมดมีกระเทียมที่พบว่าสามารถจัดเก็บรายได้เข้าสูงสุดในรอบราคาสินค้าทุกประเภท โดยมีอัตราภาษีอยู่ที่กระเทียมภายในโควตา 30% และนอกโควตา 60% เมื่อเทียบกับสินค้าประเภทอื่น ๆ ถือว่าจัดเก็บในอัตราที่สูงมาก เพราะเมื่อนำเข้ายังจัดเก็บแค่ 1% เท่านั้น อย่างไรก็ตามพบว่าแม้จะจัดเก็บภาษีอากรในอัตราที่สูง แต่การเข้ากระเทียมจากจีนก็ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และทะลักเข้ามาไม่หยุดจนทำให้เป็นสินค้าที่มียอดจัดเก็บรายได้เป็นอันดับหนึ่งดังกล่าว สาเหตุที่มีการนำเข้ากันมากเช่นนี้เกิดจากต้นทุน

กระเทียมจีนต่ำมาก โดยอัตราราคาในด้านศุลกากรเชียงใหม่เปรียบเทียบกับราคาพบว่าต้นทุนเมื่อถึงท่าเรือต่ำสุด กิโลกรัมละแค่ 7 บาท เมื่อรวมกับอัตราภาษีต่าง ๆ รวมค่าขนส่งก็ไม่เกินกิโลกรัมละ 25-30 บาท ขณะที่ราคาจำหน่ายภายในประเทศสูงกว่านี้มาก ดังนั้นจึงมีการนำเข้าไปส่งโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปและบริโภคทั่วไปกันอย่างคึกคัก

4.3) ค่าใช้จ่ายในด้านแรงงาน

สำหรับด้านการจ้างงานนั้น จะเป็นการจ้างลักษณะแบบเหมาลำ ซึ่งเรือลำหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาขนถ่ายเพียงไม่กี่ชั่วโมง ค่าแรงต่ำสุดที่ก็คือ 0 บาท ซึ่งวันนั้นต้องขึ้นอยู่กับว่ามีของมาลงท่าเรือหรือไม่ ส่วนสูงสุดนั้นได้ถึงวันละ 500 บาท โดยเฉพาะหน้าฝนและฤดูน้ำหลาก จะมีเรือสินค้าเข้ามาเทียบท่าจำนวนมากในแต่ละวัน แต่แรงงานที่ชนกดับมีน้อย เพราะส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ ไม่ค่อยมีเวลามาทำ ส่วนใหญ่คนงานที่นี้ 90% จะเป็นคนกึ่ง อ.ดอยหลวงทั้งนั้น โดยส่วนใหญ่จะเหมารถมารับมาส่งเกือบทุกวัน สาเหตุที่คน กึ่ง อ.ดอยหลวงนิยมมาทำงานที่เชียงใหม่ เพราะว่าที่ กึ่ง อ.ดอยหลวงยังไม่ค่อยมีความเจริญ อีกอย่างหนึ่งคือพื้นที่มันแล้ง ปลูกอะไรไม่ค่อยขึ้น ส่วนที่พอจะปลูกได้ก็กลับกลายเป็นว่าขายไม่ได้ เพราะผู้ราคาตลาดไม่ไหว ดังนั้นผู้ชายส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจึงนิยมมาใช้แรงงานที่นี้

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ตั้งแต่มีการเปิดจุดผ่อนปรนที่บริเวณบ้านแม่สาย ทำให้มีการติดต่อค้าขายกับประชาชนในอำเภอท่าลี่เหล็กของสหภาพเมียนมาร์กับแม่สาย ทำให้การค้าขายแดนกลายเป็นกิจกรรมหลักที่ทำรายได้ให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย โดยเฉพาะเมื่อมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายขึ้น พื้นที่บริเวณจุดผ่อนปรนดังกล่าวถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่หลักในแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย ทำให้ประชาชนจากที่ต่างๆ ที่เข้ามาเที่ยวเมืองเชียงใหม่มักจะเลยมาเที่ยวเมืองแม่สายด้วย ซึ่งเป็นผลให้มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจการค้ามากขึ้น ประกอบกับทางสหภาพเมียนมาร์ ได้ผ่อนปรนให้ประชาชนของตนสามารถค้าขายได้โดยเสรี ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมไปซื้อสินค้าจากอำเภอท่าลี่เหล็กมากขึ้น เพราะเป็นแหล่งสินค้าราคาถูก เป็นผลให้พื้นที่เทศบาลตำบลแม่สายซึ่งเป็นจุดผ่านแดนมีปริมาณนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และช่วงวันหยุดราชการประจำปี จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ในอำเภอแม่สายหลายท่าน ปรากฏว่า ในวันหยุดช่วงสงกรานต์ มีนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวจรมาแม่สายถึงวันละกว่าหมื่นคน กิจกรรมค้าและบริการในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย ประกอบด้วยร้านค้าประเภทต่างๆ ได้แก่ ร้านขายของชำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายอุปกรณ์ไฟฟ้า นอกจากนี้ยังมีการบริการประเภทต่างๆ อาทิ ร้านเสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า

และร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป แต่เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างไทยและพม่าบริเวณพรมแดนด้านแม่สายจนทำให้ทางการต้องปิดด่านเพื่อความมั่นคง ประกอบสถานการณ์การทางชายแดนที่ขาดเสถียรภาพของประเทศเมียนมาร์ทำให้การสภาพการค้าชายบริเวณจุดผ่อนปรนซบเซาลงบ้าง และมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวลดลง

กิจกรรมทางเศรษฐกิจจริง ได้แก่ การเกษตรกรรม เนื่องจากดินในเขตเทศบาลตำบลแม่สายเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว ทำนา ส่วนกิจกรรมการนำเข้ามีสินค้าที่นำเข้ามาในประเทศมากมาย เช่น โด - กระบี่มีชีวิต ดอกไม้สด ผ้าฝ้าย เสื้อกันหนาวสตรี ชุดของเล่นเด็ก เครื่องแต่งกาย กล้องโทรทัศน์วงจรมินิพีดี เติบโต วิชญาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เปลือกก๋วยเตี๋ยว เครื่องเจาะสำรวจธรณี ภาพโปรสเตอร์ คันเบ็ด เครื่องเล่นวีซีดี ซังดอกไม้ และสินค้าเบ็ดเตล็ด ส่วนกิจกรรมการส่งออกสินค้า มีสินค้าที่ส่งออก เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ปูนซีเมนต์ พืชผักสด ยางรถยนต์ ผ้าห่ม เสื้อผ้าสำเร็จรูป เส้นด้ายยารักษาโรค กระเบื้อง กระเบื้องมุงหลังคา บัตรเติมเงิน เหล็กเส้น น้ำอัดลม แผ่นเหล็กชุบสังกะสี สีทาอาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า วัสดุก่อสร้างทำด้วยพลาสติก พืชผักแห้ง และสินค้าเบ็ดเตล็ด

2 การพาณิชย์กรรมและบริการ

2.1. สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม

ก) สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน	2 แห่ง
ข) ศูนย์การค้า / ห้างสรรพสินค้า	จำนวน	1 แห่ง
ค) ตลาดสด	จำนวน	3 แห่ง
1) ตลาดสดปายาง	2) ตลาดสดไม้ลุงชน	3) ตลาดสดบุญยืน
ง) ร้านค้าทั่วไป	จำนวน	701 แห่ง

2.2 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

ก) โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาล	จำนวน	1 แห่ง
-------------------------	-------	--------

2.3 สถานประกอบการค้าด้านบริการ

- ก) โรงแรมในเขตเทศบาล จำนวน 8 แห่ง ได้แก่
1) โรงแรมไททอง	2) โรงแรมท้อปน้ำต	3) โรงแรมวังทอง
4) โรงแรมลีโอ	5) โรงแรมสินวัฒนา	6) โรงแรมแม่สาย
7) โรงแรมบูมไฮเทล	8) โรงแรมยูนาน	
- ข) ธนาคารในเขตเทศบาล จำนวน 8 แห่ง ได้แก่
1) ธนาคารกรุงไทย	6) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	2) ธนาคารไทยพาณิชย์
7) ธนาคารออมสิน	3) ธนาคารกรุงเทพ	8) ธนาคารนครหลวงไทย
4) ธนาคารกสิกรไทย	5) ธนาคารศรีนคร	

ค) โรงภาพยนตร์ไม่มีให้บริการ

ง) สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข จำนวน 137 แห่ง

2.4 การอุตสาหกรรม

ภายในเขตเทศบาล ยังไม่มีการตั้งโรงงานเพื่อการผลิตสินค้าทางอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใดๆ คงมีเพียงอุตสาหกรรมขนาดเล็กเท่านั้นที่จัดทำเป็นธุรกิจ ซึ่งประกอบด้วย

1. โรงสีข้าว	จำนวน	2	แห่ง
2. โรงทำเส้นก๋วยเตี๋ยว	จำนวน	2	แห่ง
3. โรงซ่อมเครื่องยนต์	จำนวน	10	แห่ง
4. โรงฆ่าสัตว์	จำนวน	1	แห่ง
5. โรงน้ำแข็ง	จำนวน	1	แห่ง
6. ร้านค้าทั่วไป	จำนวน	701	แห่ง
7. โรงงานเจียรนัยพลอย	จำนวน	1	แห่ง

การค้าชายแดนแม่สาย

ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่ด่านแม่สาย จำนวน 87 ราย

มูลค่าการค้าชายแดน (เทศบาลตำบลแม่สาย, 2550)

ตารางที่ 2.3 มูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า ด้านศุลกากร แม่สาย และด่านเชียงแสน ปี พ.ศ. 2546-2549 (ม.ค.-ธ.ค.)

ด้านศุลกากร	2546	2547	2548	2549
ด้านแม่สาย				
มูลค่าการค้า	1,832.08	2,553.56	2,210.52	2,600.55
ส่งออก	1,617.04	2,039.56	1,930.36	2,143.15
นำเข้า	215.04	514.00	280.16	457.40
ดุลการค้า	1,402.00	1,525.56	1,650.19	1,685.74
ด้านเชียงแสน				
มูลค่าการค้า	21.29	198.37	1,369.73	1,253.93
ส่งออก	19.66	197.20	1,325.65	1,220.51
นำเข้า	1.63	1.17	44.08	33.42
ดุลการค้า	18.03	196.02	1,281.57	1,187.09
รวม...2.....ด้าน				

มูลค่าการค้า	1,853.37	2,751.93	3,580.25	3,854.48
ส่งออก	1,636.70	2,236.75	3,256.01	3,363.65
นำเข้า	216.67	515.17	324.24	490.82
ดุลการค้า	1,420.03	1,721.58	2,931.77	2,872.83

ที่มา :รวบรวมโดยสำนักงานการค้าต่างประเทศเขต 6 (เชียงราย) โดยความร่วมมือจาก
 ด้านศุลกากรแม่สาย และเชียงใหม่ จ.เชียงราย

การค้าชายแดนระหว่างไทย-สหภาพพม่า ทางด้านศุลกากรแม่สาย และเชียงใหม่ จ.เชียงรายมี
 มูลค่าการค้ารวม ปี 2549 (ม.ค.- ธ.ค.) 3,854.48 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปีก่อน
 ร้อยละ 7.66 โดยมีมูลค่าการค้ารวมทางด้านแม่สาย มากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 67.47
 ของมูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า โดยมีมูลค่าการส่งออก 3,363.65 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากระยะ
 เดียวกันของปีก่อนร้อยละ 3.31 โดยมีการส่งออกทางด้านแม่สายมากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็น
 ร้อยละของมูลค่าการส่งออก ชายแดนไทย-พม่า และมูลค่าการนำเข้า 490.82 ล้านบาท เพิ่มขึ้น
 จากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 51.38 โดยมีการนำเข้า ทางด้านแม่สายมากเป็นอันดับหนึ่ง
 คิดเป็นร้อยละ 93.19 ของมูลค่าการนำเข้า ชายแดนไทย-พม่า ไทยได้เปรียบดุลการค้า โดยเกิน
 ดุลมูลค่า 2,872.83 ล้านบาท ได้ดุลลดลงจากระยะเดียวกันของปีก่อน ร้อยละ 2.01 โดยได้
 ดุลทางด้านแม่สายมากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 58.68 ของการค้าชายแดนไทย-พม่า
 ตารางที่ 2.4 มูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกด้านแม่สาย ปีงบประมาณ 2539-2549 (หน่วย ล้านบาท)

ปี	มูลค่านำเข้า	มูลค่าส่งออก	หมายเหตุ
2539	29.70	1635.12	
2540	97.74	2605.98	
2541	202.43	2095.23	
2542	154.36	1997.23	
2543	48.95	1937.85	ปิดด่าน 1 เดือน 21 วัน (2 ต.ค.-23 พ.ย.42)
2544	55.61	949.23	ปิดด่าน 4 เดือน 10 วัน (13 ก.พ.-23 มิ.ย.44)
2545	91.22	1049.47	ปิดด่าน 4 เดือน 23 วัน (22 พ.ค.-15 ต.ค.45)
2546	85.20	1564.10	
2547	498.39	1915.42	
2548	385.99	1916.59	
2549	306.58	2111.89	

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย 2549

ตารางที่ 2.5 สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้า 10 อันดับ ปี พ.ศ.2549 (หน่วย ล้านบาท)

ลำดับ	สินค้านำเข้า	มูลค่า	สินค้าส่งออก	มูลค่า
1	สุราต่างประเทศ	119.5	น้ำมันเชื้อเพลิง	345.4
2	โค กระบือ	22.0	แผ่นเหล็กชุบสังกะสี	226.6
3	กระเทียม	19.6	สุราต่างประเทศ	148.9
4	เสื้อผ้าสตรี	13.3	ยางรถยนต์	106.9
5	ผลส้มสด	10.8	ยารักษาโรค	89.0
6	เปลือกไม้	8.5	ปูนซีเมนต์	59.7
7	รัตนชาติยังไม่ได้ตกแต่ง	5.0	บัตรเติมเงิน	57.4
8	ซังดอกหญ้า	2.0	ก๊าซ LPG	44.6
9	เครื่องจักรเก่าใช้แล้ว	1.5	อะไหล่รถจักรยานยนต์	25.5
10	เบ็ดเตล็ด	103.9	เบ็ดเตล็ด	1007.3
	รวม	306.5	รวม	2111.8

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย, 2549

ปัญหาและอุปสรรคในการค้าชายแดนด้านแม่สาย (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550 เว็บไซต์)

ปัจจัยภายนอก

1. ปัญหาการเมืองภายในประเทศพม่า

เนื่องจากรัฐบาลพม่ามีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย ทำให้มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงานตามแนวชายแดนของพม่า โดยเฉพาะที่จังหวัดท่าขี้เหล็กของพม่า ที่ติดแนวชายแดนไทย เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย และระเบียบการค้าชายแดนใหม่ เช่น กรณีสินค้าที่มาจากประเทศจีน เช่น เสื้อผ้า รองเท้า สิ่งทอปูพื้น และผลไม้ปรุงแต่งรส เป็นต้น ต้องปฏิบัติตามกฎแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) ทำให้สินค้าจากจีนไม่สามารถขนส่งผ่านพม่ามายังไทยได้ ทำให้ปริมาณสินค้านำเข้าจากจีนลดลง และมีการปิดด่านการค้าชายแดนทำให้ไม่สามารถค้าขายได้ และช่วงที่มีการปิดชายแดนส่งผลกระทบต่อ การส่งออกและนำเข้าของไทย ดูจากตารางที่ 2.3 ประกอบ

2. ปัญหาการกำหนดขนาดและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ขนส่ง

พม่าต้องการควบคุมการปริมาณค้าชายแดนจึงไม่อนุญาตให้ใช้รถยนต์บรรทุกสินค้าแบบตู้คอนเทนเนอร์ เข้า-ออก ประเทศพม่าทางชายแดน ดังนั้น ผู้นำเข้า-ส่งออกจึงต้องขนถ่ายสินค้าโดยใช้รถยนต์บรรทุกสินค้าแบบกระบะคลุมผ้าใบแทน ซึ่งทำให้สินค้าเกิดความเสียหายขึ้นได้ และ

Q
HF
2800.56

813 สำนักหอสมุด
2550 - 5 JUL 2011

เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้ามากขึ้น คือ ส่งผลถึงต้นทุนสินค้าที่ส่งออกไปขายในประเทศพม่า ทำให้ราคาแพงขึ้น

3. ปัญหาการชำระค่าสินค้า

เนื่องจากระบบการชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบของธนาคารพาณิชย์ในประเทศพม่ายังไม่เป็นสากล ทำให้ผู้ประกอบการส่งออก-นำเข้าในการค้าขายแดนไม่นิยมชำระเงินผ่านระบบธนาคารโดยการขอเปิด L/C ผ่านธนาคาร รวมถึง อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินจ๊าตของพม่าไม่มีเสถียรภาพ เมื่อเทียบกับเงินบาทไทย ซึ่งเงินบาทมีเสถียรภาพมากกว่า ทำให้การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นจริงกับอัตราที่ทางการประกาศนั้นมีความแตกต่างกันมาก และค่าเงินสกุลจ๊าตของพม่ามีความผันผวนมาก ทำให้ผู้นำเข้า-ส่งออก ไม่ยอมรับเงินพม่า แต่ยอมรับเงินไทยหรือเงินดอลลาร์สหรัฐแทน และในการซื้อขายเป็นการซื้อขายเงินสดกันมากกว่า ผ่านระบบธนาคาร เพื่อลดความยุ่งยากในการโอนเงินผ่านระบบธนาคาร

4. ปัญหามาตรการกีดกันสินค้าไทยของพม่า

พม่าได้มีมาตรการกีดกันสินค้าจากไทยโดยใช้ประกาศกระทรวงพาณิชย์ของพม่าห้ามนำเข้า-ส่งออกสินค้านี้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.6 รายการสินค้าที่ห้ามนำเข้าและส่งออก ในการค้าขายแดนไทยกับพม่า

สินค้าห้ามนำเข้าพม่าที่ด่านแม่สาย	สินค้าห้ามส่งออกไปยังพม่าที่ด่านแม่สาย
ผงชูรส	ผลผลิตเกษตรกรรม
น้ำหวานและเครื่องดื่ม	1. ข้าว ปลายข้าว และแป้งข้าวเจ้า 2. น้ำตาลทราย
ขนมปังกรอบทุกชนิด	3. น้ำตาลทรายดิบ 4. ถั่วลิสงและน้ำมันถั่วลิสง
หมากฝรั่ง	5. เมล็ดงา น้ำมันงา 6. กากถั่วลิสง 7. ถั่วgram
ขนมเค้ก	8. ไม้สัก
ขนมปังเวเฟอร์	แร่ธาตุ
ซีอิ๊วโกแลต	9. น้ำมันปิโตรเลียม 10. ัญญมณี 11. ทองคำ
อาหารกระป๋อง (เนื้อสัตว์และผลไม้)	12. หยก 13. ไช้มุก 14. เพชร 15. ตะกั่ว 16. ดีบุก
เส้นไหมี่ทุกชนิด	17. ทังสแตน 18. วูลแฟรม 19. เงิน 20. ทองแดง
เหล้า	21. สังกะสี 22. ถ่านหิน 23. โลหะอื่นๆ
เบียร์	สัตว์และผลผลิตของสัตว์
บุหรี่	24. งาช้าง 25. วัว ควาย ช้าง ม้า และสัตว์หายาก
ผลไม้สดทุกชนิด	26. หนังและเขาสัตว์ 27. เปลือกกุ้ง(ผง)
ผลิตภัณฑ์พลาสติกใช้ในครัวเรือนและส่วนตัว	สินค้าทั่วไป
สินค้าที่ควบคุมการนำเข้าโดยกฎหมายที่มีอยู่แล้ว	28. อาวุธและเครื่องกระสุน 29. วัตถุโบราณ 30. ฝ้าย

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย 2550

ปัญหามาตรการกีดกันสินค้าไทยของพม่า นั้น มีผลต่อการค้าชายแดนไทยด้านแม่สายมาก นายบุญธรรม ทิพย์ประสงค์ ประธาน หอการค้าชายแดนอำเภอแม่สาย จ.เชียงราย กล่าวว่า "ปัจจุบันพม่าปิดกั้นสินค้าจากไทยเกือบทุกประเภท 4-5 ปีที่ผ่านมา การค้าชายแดนในภาคเหนือแย่มาก เรียกได้ว่าเหลือศูนย์ ปัญหาที่เพราะรัฐบาลก่อนหน้านี้มองแต่ประโยชน์เฉพาะบางกลุ่ม แต่ปัญหาของผู้ประกอบการส่วนใหญ่กลับไม่มีใครสนใจ ในที่สุดการค้าชายแดนที่เคยค้าขายกันอยู่ดี ๆ ก็มีอันล่มสลายไป" ประธานหอการค้าชายแดนอำเภอแม่สายกล่าวอีกว่า "ต้นปีหน้าจีนจะซ่อมถนนจากเชียงรุ่ง ผ่านประเทศลาวมาบรรจบตรงข้าม อ.เชียงของ ถ้าเส้นทางนี้เสร็จ ถึงจะยังไม่มีสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่ อ.เชียงของ แต่สินค้าจากจีนก็จะไปทะลักมากองรวมกัน สินค้าเกษตรของไทยได้รับผลกระทบมาก "เป็นปัญหาจากการตกลง FTA ระหว่างไทยกับจีน ซึ่งไม่มีการศึกษาข้อตกลงหมายของจีนให้รอบคอบก่อนจะไปลงนามทำสัญญา พอตกลงไปแล้วก็แก้ไขอะไรไม่ได้ ทุกวันนี้สินค้าจีนทะลักเข้ามาเต็มตลาดไปหมดแล้วแม้แต่ในกรุงเทพฯ" (ชีวิน ศรัทธา/สุบิน เชื้อนแก้ว, โสททูเดย์. 2006 เว็บไซต์)

ในขณะที่ ปูน เทียงบุญธรรม (2549) ที่ปรึกษาศูนย์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (อ้างใน ชีวิน ศรัทธา/สุบิน เชื้อนแก้ว, โสททูเดย์. 2006 เว็บไซต์) เห็นว่า "ไทยขาดเป้าหมายกำหนด รายการสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างชัดเจน ส่งผลให้มูลค่าการค้าชายแดนไม่ขยายตัวตามต้องการ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบกและการจัดตั้งเขตการค้าเสรีที่เป็นอุปสรรค" และได้กล่าวถึงความเป็นไปได้ของแผน Logistic ด้านการค้าชายแดนว่า "ปัจจุบันประเทศไทยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่ง หรือ Logistic มีการกำหนดแผนการพัฒนาที่ชัดเจน แต่ระบบการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านกลับไม่ได้รับความสนใจ ทำให้มีการพัฒนาที่ไม่สมดุล" ดร.ปูน กล่าวว่า "ประเด็นที่ควรพิจารณา อาทิ การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างภูมิภาค เชื่อมโยงระหว่างไทย จีน (ตอนใต้) พม่า และลาวในภูมิภาคนี้ เป็นความพยายามผลักดันของ ADB เมื่อประมาณ 10 ปีก่อน แต่ด้วยสภาพแวดล้อมทางการเมืองในแต่ละประเทศส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย

"เส้นทางหลักอย่างสาย R3W จาก แม่สาย-ท่าขี้เหล็ก (พม่า)-เชียงตุง-เข้าจีนที่ ตำบลวัวยะระยะทางประมาณ 253 กิโลเมตร ก่อสร้างเสร็จแล้ว แต่ไม่นิยมใช้สำหรับขนส่งสินค้ามากนัก เนื่องจากมีความสูงชันมาก และมีค่าใช้จ่ายผ่านทางสูง จึงถูกใช้เพื่อการเดินทางและการท่องเที่ยวเป็นหลัก"

สำหรับเส้นทางไทย-ลาว-จีน (R3E) จากเชียงของ-ห้วยทราย(ลาว)-หลวงน้ำทา-บ่อเต็น-บ่อหาน-เข้าจีนที่เหมิ่งล่า ระยะทาง 254 กิโลเมตร อยู่ระหว่างการก่อสร้าง คาดว่าจะแล้วเสร็จปี 2550

ส่วนการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงบริเวณอ.เชียงของ-เมืองห้วยทรายอยู่ระหว่างการหา
งบประมาณเพื่อก่อสร้าง

ปุ่น เทียงบุญธรรม (2549) กล่าวว่า "การเชื่อมโยงทางบกนี้รู้จักกันในชื่อ KunMang
KungLu Express Way หรือ KunMing-Bangkok Express Way มีระยะทางประมาณ 1,800
กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 24 ชั่วโมงซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการขนส่งสินค้า ส่วนการ
เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมนั้น มีการกำหนดนโยบายสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ
และวัฒนธรรม หรือรู้จักกันในชื่อเมืองคู่แฝด กรุงเทพฯ-คุนหมิง เชียงราย-จิ่งหง ในลักษณะของ
ศูนย์กลางเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาค(Economic Hub) ผลกระทบจากการเชื่อมโยงทั้ง 2 ด้าน
ดังกล่าวมีผลกระทบต่อ จ.เชียงรายโดยตรง โดยเฉพาะการเชื่อมโยงทางคมนาคมขนส่งระหว่างกัน
ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการค้าชายแดนใน อ.แม่สาย เชียงแสน และเชียงของ อย่างมาก ซึ่งถือ
ได้ว่าอำเภอชายแดนทั้ง 3 เปรียบเสมือน 3 เหลี่ยมเศรษฐกิจที่สำคัญของ จ.เชียงราย ซึ่งภาครัฐ
และเอกชนควรให้ความสำคัญในการร่วมกันกำหนดแผนพัฒนา การค้าชายแดนควบคู่ไปกับการ
พัฒนาการคมนาคมขนส่งและการพัฒนาตลาดการค้าชายแดน

ปุ่น เทียงบุญธรรม (2549) กล่าวว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การค้าชายแดนของ จ.
เชียงรายควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมของโลกเพื่อมุ่งเน้นการปฏิบัติในระดับพื้นที่ภายใต้ความคิด
ระดับสากล-การปฏิบัติระดับพื้นที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง ถือเป็นเครื่องมือผลักดัน
ปริมาณและมูลค่าการค้าให้เพิ่มมากขึ้นขณะเดียวกันต้องหาทางขจัดสิ่งกีดขวางทางการค้าต่างๆ
โดยเฉพาะเรื่องภาษี "ปริมาณการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ แสดงให้เห็นถึงความต้องการ
สินค้า แต่ประเทศไทยยังขาดการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเฉพาะการกำหนดรายการสินค้าที่
มีศักยภาพในการแข่งขันและการจัดระบบการกระจายสินค้าทำให้มูลค่าการค้าชายแดนไม่
ขยายตัวได้ตามต้องการ ภาครัฐจึงควรสนับสนุนให้ผู้ประกอบการใช้แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
สร้างโอกาสทางธุรกิจให้มากขึ้น การทำงานเป็นทีมเพื่อเจรจาทางการค้าและการสนับสนุนของ
ภาคการเงิน การธนาคาร" ที่ปรึกษาศูนย์ขับเคลื่อนฯ (ชีวิน ศรัทธา/สุบิน เขื่อนแก้ว, หนังสือพิมพ์
โพสต์ทูเดย์ 2006, เว็บไซต์)

วิเคราะห์ปัจจัยภายใน การค้าชายแดน ตำนแม่สาย

1. ปัญหาด้านการปรับโครงสร้างภาษีของไทย

โดยกระทรวงการคลังได้ประกาศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ในการลดอากรขาเข้าหลาย
รายการ จากเดิมให้เหลือ 5-10% หรือได้รับการยกเว้นภาษีเลยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2.7 อัตราภาษีอากรสินค้านำเข้าจากประเทศพม่ามายังไทย

สินค้านำเข้า	เดิม(%)	ใหม่ (%)
ผ้าฝ้าย	12.5	5
เหล้า อะไหล่ทีวี	15.0	10
VCDชนิดพกพา	20.0	10
ถ่านไฟฉาย	15.0	10
พืชไร่ ของป่า เช่น เปลือกไม้บง	10.0	ยกเว้นอากรและลดอัตราอากรสินค้านำเข้าที่มีแหล่งกำเนิด จากประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน "AISP" ยกเว้นอากร
เปลือกไม้ก่อ	30.0	ใช้สิทธิ์ AISP ยกเว้นอากร
ชิงสด	27.0	ใช้สิทธิ์ AISP ลดอากร 5%
ผลไม้ เช่น ส้ม พุทรา มะม่วง		ยกเว้นอากรตามประกาศกระทรวงการคลังพิกัด 07-08 ที่มีถิ่นกำเนิดจากพม่า
ดอกไม้สดจากจีน	54.0	ยกเว้นตามข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน เหลือ 5%

2. ปัญหาการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าอุตสาหกรรม

สินค้าอุตสาหกรรมสาขาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ทำให้เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากผู้ประกอบการนำเข้าเป็นรายย่อย ไม่มีทุนพอที่จะขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากสำนักงานผลิตภัณฑ์

3. ปัญหาด้านการขนส่งทางเรือจะหยุดหรือลดลงในหน้าฝน

เนื่องจากระดับน้ำสูงและไหลเชี่ยว ไม่สามารถทำการขนส่งทางเรือได้

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการเจรจาจัดรัฐบาลแบบทวิภาคีระหว่างไทย-พม่า เพื่ออำนวยความสะดวกและลดข้อกีดกันทางการค้า เช่น ยกเลิก ปรับลด หรือแก้ไข กฎ ประกาศ และระเบียบในการห้ามนำเข้าหรือส่งออกสินค้าบริเวณชายแดนทางบก เป็นต้น

2. ควรมีการเจรจา 3 ฝ่าย ระหว่าง ไทย-พม่า -จีน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดข้อกีดกันทางการค้าและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการดังนี้

2.1 ควรตกลงเรื่อง การขนส่งสินค้าผ่านแดน

2.2 ควรตกลงเรื่อง การลดภาระค่าธรรมเนียมสำหรับสินค้าผ่านแดน

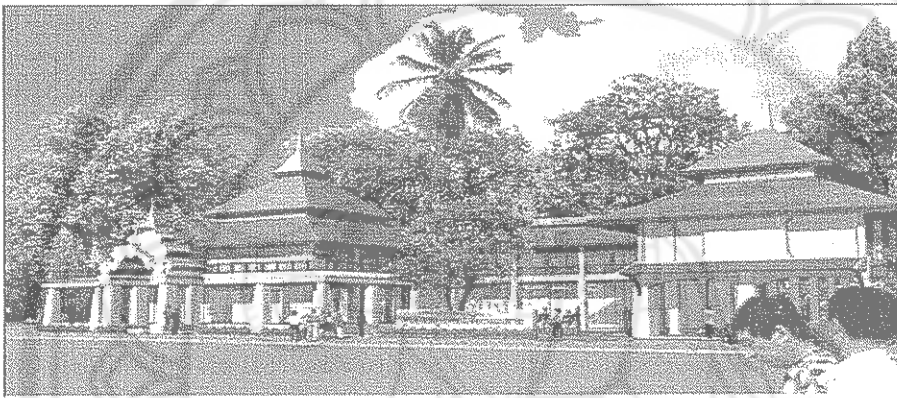
ใช้แบบ invoice ร่วมกัน ร่วมกันปฏิบัติพิธีการแบบ single window แบบ one stop service และ single inspection ณ ด้านแม่สายแห่งที่ 2 โดยรัฐบาลจัดงบประมาณก่อสร้างศูนย์เบ็ดเสร็จในพื้นที่ด่านศุลกากรแม่สายแห่งที่ 2 สำหรับสินค้าผ่านแดนจากไทยผ่านพม่าไปจีน และจากไทยผ่านพม่าไปอินเดีย หรือทิเบตในอนาคต

การพัฒนาสิ่งบริการพื้นฐานในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย

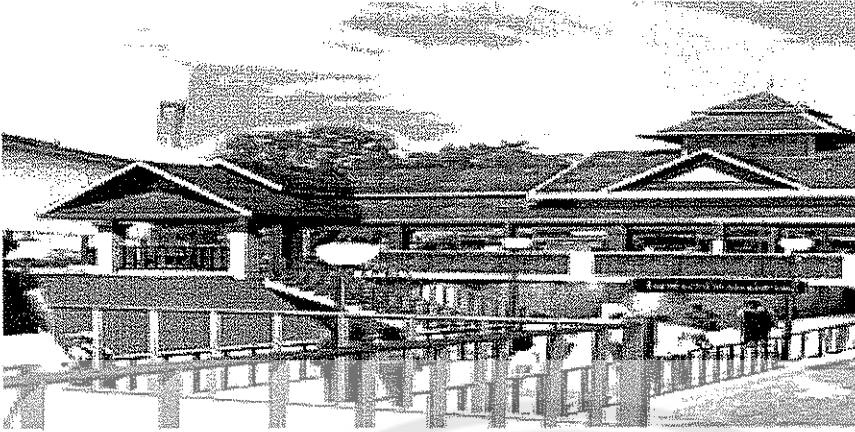
การพัฒนาเขตเทศบาลตำบลแม่สาย ได้ดำเนินนโยบาย ดังนี้

(สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมุลค่าการค้าชายแดนไทย – พม่า, 2550. เว็บไซต์)

1. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว อุโมงค์ลอดใต้ถนนพหลโยธิน ศูนย์การค้าสุดยอด OTOP (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

แม่สายเป็นเมืองท่องเที่ยวและแหล่งการค้าชายแดนที่รัฐบาลกำหนดให้เป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ให้เป็นประตูการค้าสู่สหภาพเมียนมาร์และจีนตอนใต้ ปี พ.ศ. 2544 - 2545 คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่สายได้ร่วมกันศึกษา พบว่าอำเภอแม่สายเป็นเมืองเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ไม่มีที่ดินที่เพียงพอสำหรับการค้าชายแดนและขณะนั้นลำเหมืองแดงมีสภาพตื้นเขิน น้ำจะแห้งในช่วงหน้าแล้งจึงได้มีการขุดลำเหมืองแดงไล่ระดับให้น้ำไหลลึก 1 เมตร เทปูนทำร่องน้ำให้น้ำไหลสะดวกขึ้นทำให้น้ำไหลใช้ประโยชน์ในการเกษตรในฤดูแล้งได้ และจัดทำโครงการตลาดการค้าคร่อมลำเหมืองนับตั้งแต่สะพานริมถนนพหลโยธินยาวออกไป 454 เมตร เพื่อแก้ไขปัญหาและรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจแม่สาย ในขณะที่ราคาที่ดินแพงมาก และแม่สายขาดสถานที่จำหน่ายสินค้า ทำให้เกิดการรุกค้ำที่สาธารณะก่อปัญหานานับประการ

ดำเนินนโยบายตามกรอบการส่งเสริมเศรษฐกิจการค้าชายแดน ในรูปแบบล้านนาประยุกต์ งบประมาณที่เหลืออยู่ให้นำมาสร้างจุดขายการท่องเที่ยวใหม่ เป็นอุโมงค์คนเดินลอดผ่านถนนพหลโยธิน เชื่อมต่อศูนย์บริการและข้อมูลนักท่องเที่ยว เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ประตูทางการค้าสู่สากล ซึ่งมีความจำเป็นต้องรีบทำเพื่อสร้างให้โอกาสใหม่ ๆ ให้คนแม่สาย ใช้จ่ายเงินต้องให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ประโยชน์ของโครงการนี้คือ

1. ได้อุโมงค์คนเดินลอดผ่านแห่งแรกของภาคเหนือ โดยไม่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา นอกจากลดอุบัติเหตุแล้วยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่
2. ได้ศูนย์แสดงสินค้าสุดยอด OTOP และสินค้าคุณภาพของแม่สาย แบบคิดปลี่ยนนาประยุกต์ วางระบบวงจรปิดเชื่อมสัญญาณ 24 ชม.
3. ได้แหล่งการค้าใหม่ ในทัพลาซ่า และเป็นเสมือนสะพานเชื่อมต่อพาดคนไปสู่ตลาดพลอยและแหล่งการค้าที่สำคัญของแม่สาย เช่น ดอยเวา และสายลมจอย
4. ได้ศูนย์ข้อมูลและบริการนักท่องเที่ยว วางระบบอินเทอร์เน็ต เชื่อมโยงทั่วโลก แห่งแรกของแม่สาย เพื่อส่งเสริมการขายและการท่องเที่ยวแม่สาย ตามแนวยุทธศาสตร์ประตูการค้าสู่สากลเชิงรุกแบบให้เปล่า

5. โครงการนี้ไม่มีผลกระทบทางเดินของแม่น้ำสายที่ไหลมาตามลำเหมือง ในทางกลับกัน แม่น้ำสายจะไหลคล่องตัวขึ้นเพราะมีการวางระบบระบายน้ำรู้ตัว U ชุดลอกปรับระดับใหม่ ส่งผลให้น้ำใช้จนถึงฤดูแล้ง (ผลของการทำรางตัว U ทำให้ดึงน้ำเข้ามาในฤดูแล้งเพื่อใช้ทำนาปรังได้ ผลผลิตเป็นจำนวนมากในปี พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นปีแรก)

6.โครงการไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำเพราะ น้ำไหลแรง (จากผลการศึกษาของสำนักผังเมือง พ.ศ.2547) และโครงการนี้ไม่ก่อให้เกิดขยะเปียกสดหรือขยะอันตราย

2. โครงการขุดป้ายทางเข้าเมืองแม่สาย (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

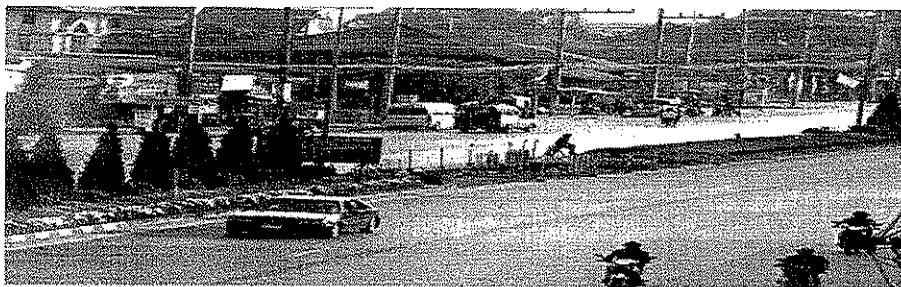

แม่สายไม่มีสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง และไม่มีจุดที่นักท่องเที่ยวจะได้เก็บภาพประทับใจว่าได้มาเยือนเมืองแห่งนี้ การจัดขุดประตูเมืองก็เพื่อก่อให้เกิดเป็นจุด LAND MARK ของเมืองจุดหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนโดยรูปแบบมีความโดดเด่นและเชื่อเชิญนักท่องเที่ยวโดยสร้างแนวคิดจากเอกลักษณ์ของทางเมืองเหนือ คือ "ตุ่ง" ซึ่งจะสร้างเป็นลักษณะเสาตุ่งข้างละ 6 ต้น ทำด้วยไม้สักและแกะสลัก

ประโยชน์ของโครงการนี้คือ

มีจุดที่เป็น LAND MARK ของเมืองเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ทำให้ทัศนียภาพของเมืองสวยงาม เรียบร้อยและแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ ด้านศิลปวัฒนธรรม เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน สร้างความเป็นศิริมงคลและรับรู้ถึงการเข้าสู่เมืองแม่สาย

3. โครงการปรับปรุงทางแยกและติดตั้งสัญญาณไฟจราจร (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

ถนนพหลโยธิน หน้าที่ว่าการอำเภอแม่สาย ปากทางเข้าชุมชนบ้านป่ายางหมู่ 8 ถึงหมู่ 6 มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และนักธุรกิจหลังไหลมายังเทศบาลแม่สาย ทำให้มีรถยนต์พาหนะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในช่วงเทศกาลและวันหยุดช่วงพิเศษ ทั้งขาเข้าและขาออกจากเขตเทศบาล ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี การติดตั้งสัญญาณไฟจราจรในช่วงเวลาที่มีการจราจรคับคั่งจะมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นบ่อยครั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเทศบาลตำบลแม่สายที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวจะทำให้ปริมาณการจราจรเพิ่มมากขึ้นอีก จึงจำเป็นในการดำเนินการปรับปรุงจุดทางแยกดังกล่าว

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

ประสิทธิภาพในการระบายการจราจรที่เข้าออกจากเขตเทศบาลแม่สายมีความคล่องตัวดีขึ้น อุบัติเหตุทางการจราจรแก่ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนในเขตเทศบาลแม่สายลดลง ทำให้ระบบการจราจรเชื่อมระหว่างสะพานแห่งที่สองสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

4. โครงการปรับปรุงถนนเชื่อมถนนเลียงเมือง (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

อำเภอแม่สาย เป็นอำเภอหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในอำเภอที่เป็นยุทธศาสตร์ เป็นเมืองที่จะเป็นเมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีเส้นทางที่เชื่อมต่อกับประเทศกลุ่มภูมิภาคผู้นำโขง โดยใช้เส้นทางคมนาคมสายนี้ เพื่อให้เมืองแม่สายมีเส้นทางคมนาคมที่รองรับการขนส่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากจุดเชื่อมต่อนี้ต้องได้รับการปรับปรุงให้มีความพร้อมเพื่อที่จะเชื่อมต่อกันสะพานมิตรภาพ ไทย-เมียนมาร์ แห่งที่สอง และรองรับปริมาณการขนส่งที่จะมีขึ้น และลดปัญหาจากการติดขัดของการจราจรที่เป็นคอขวด

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

โครงการจะแล้วเสร็จสมบูรณ์ ได้ถนนพร้อมปูผิวยางแอสฟัลต์ติกคอนกรีต พร้อม งานไฟฟ้าแสงสว่าง งานปูแนวทางเดินเท้าและขอบคันหินของรถจักรยาน

5.โครงการศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์กลางการส่งเสริมสินค้า OTOP ประเทศไทย (ภาคเหนือ) (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

เป็นนโยบายสำคัญที่ตรงความต้องการของชาวแม่สายเพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของชาติและของจังหวัดเชียงรายที่กล่าวว่า แม่สายคือ "ประตูของการค้าสู่สากล" เพื่อให้เป็นศูนย์รวมบริการนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจจากอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงแบบเต็มระบบ เน้นความสำคัญทางวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ชนเผ่า แหล่งการค้าระหว่างประเทศ ที่สำคัญคือ เป็นจุดส่งเสริมผลักดันสินค้าโอท็อป ระดับประเทศ

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

1. เป็นศูนย์ OTOP ประเทศไทย
2. เป็นแหล่งเจรจาธุรกิจ 4 ชาติ
3. ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ 30 ชาติในเชียงราย
4. เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวแห่งใหม่
5. มีศูนย์แสดงสินค้า 4 ชาติ
6. แหล่งศึกษาดูงาน
7. ศูนย์สุขภาพที่พักผ่อน (Resident and Spa)
8. ที่จอดรถของนักท่องเที่ยว
9. คลังสินค้า 4 ชาติ
10. พิพิธภัณฑ์ล้านนา
11. สวนสาธารณะ ปอดของเมืองแม่สาย

6. โครงการปรับปรุงสวนสุขภาพริมน้ำสาย ไทย-พม่าการก่อเกิดโครงการ

(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

เทศบาลตำบลแม่สายมีดินสำหรับสวนสาธารณะจำนวนน้อยมาก และเทศบาลมีภารกิจที่จะต้องส่งเสริมทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สวนสาธารณะต้องเป็นทั้งแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของคนเมือง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวพร้อมกัน ซึ่งในแต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และส่วนหนึ่งจะเป็นนักท่องเที่ยวที่นิยมพักค้างคืน และในบริเวณแม่น้ำสายมีธุรกิจเกสเฮาส์ที่มีนักท่องเที่ยวพักอยู่เป็นจำนวนมาก และการปรับปรุงสวนสุขภาพริมน้ำสายให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ นับเป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างประโยชน์ให้การท่องเที่ยวแม่สาย และเศรษฐกิจของแม่สายให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้อย่างแน่นอน และน่าจะเป็นจุดถ่ายภาพป้ายเหนือสุดยอดในสยามแห่งใหม่ของแม่สาย

MISSING

9. โครงการปรับปรุงวัดพระธาตุดอยเวา (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

วัดพระธาตุดอยเวาซึ่งเป็นพระธาตุที่เก่าแก่แห่งหนึ่ง ถูกสร้างขึ้นเพื่อบรรจุพระเกศาธาตุ โดยนักท่องเที่ยวนิยมกันไปนมัสการพระพุทธรูป พร้อมกับชมทิวทัศน์ที่สวยงามของเมืองแม่สายและทำซีเหล็กของประเทศเมียนมาร์ ณ บริเวณจุดชมวิวของวัด และรองรับความต้องการด้านการท่องเที่ยวแนวรสนิยมที่ต้องการที่ต่อการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตรงกับความ ต้องการของตลาดยุคใหม่ที่มีค่านิยมเที่ยวสถานที่ยกระดับจิตใจ มีคุณภาพ ให้ความสงบใจเพื่อฟื้นฟูจิตใจจากปัญหาความเครียด ความวิตกกังวลจากปัญหาต่าง ๆ เป็นจุดเด่นของประเทศไทย

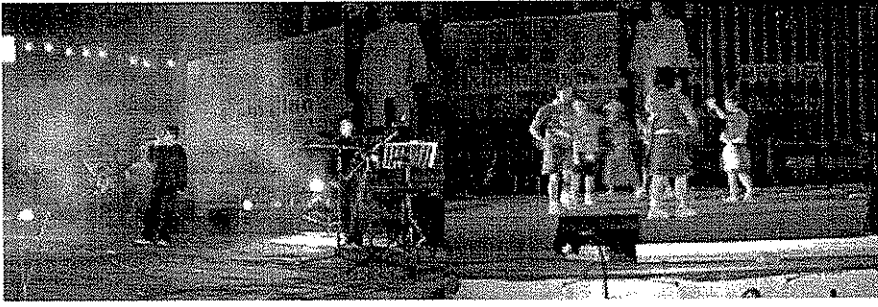
ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

ภูมิทัศน์บริเวณดอยเวามีความเรียบร้อยสวยงามก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เป็นศาสนสถานที่เราพบูชาของชาวแม่สาย ได้รับการทำนุบำรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น ประชาชนมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจแห่งใหม่เกิดขึ้น เพิ่มนักท่องเที่ยววัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เป็นจุดชมวิวที่คนรู้จักเพิ่มมากขึ้น

10. โครงการลานดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

เทศบาลตำบลแม่สาย ได้เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนได้เรียนรู้และสนับสนุนให้แสดงความสามารถทางศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางที่สร้างสรรค์ เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในสังคมโดยจัดสรรงบประมาณซื้ออุปกรณ์เครื่องเสียงและสนับสนุนให้เกิดเวทีการแสดงของประชาชนชาวแม่สาย ทุกวันเสาร์ตั้งแต่เวลา 17.00 น.- 21.00 น

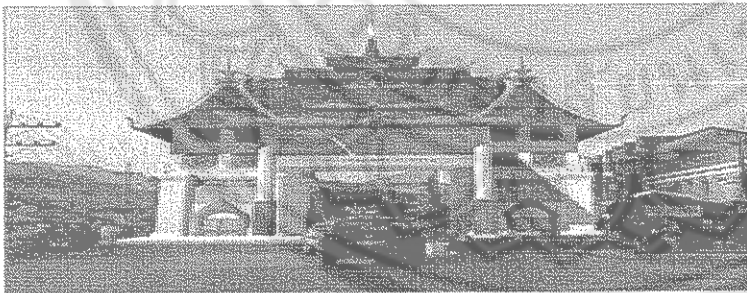

ได้ดำเนินการแล้วตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม 2547 มีเยาวชน ประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความร่วมมือส่งการแสดงต่าง ๆ เข้ามาแสดงในโครงการนี้จำนวนมาก มีการจัดการให้กลุ่มเยาวชน นักเรียนและประชาชน ชุมชนจัดการแสดงทุกวันเสาร์ บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอแม่สาย ตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึง 21.00 น. มีการจัดตั้งศูนย์เยาวชนเทศบาลตำบลแม่สายมีการสมัครรับสมาชิก ตอนนี้มีถึง 700 คน ขณะนี้กำลังสร้างสรรค์กิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มขึ้นอีก และมีการจัดตั้งศูนย์เยาวชน โดยใช้อาคารพรมมหาราชเมืองแดงเป็นที่ทำการ

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

เยาวชนและประชาชนสามารถอนุรักษ์และสืบสานดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และกล้าแสดงออกในทางที่สร้างสรรค์ และโครงการนี้ ยังมีชมรมกีฬา ชมรมฝึกอาชีพสำหรับผู้สนใจอีกด้วย

11. โครงการป้ายเหนือสุดยอดในสยาม (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

เทศบาลตำบลแม่สาย เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นแหล่งท่องเที่ยวการค้าชายแดนที่มีชื่อเสียง มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และจุดท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งที่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนก็คือจุดที่ตั้งป้ายเหนือสุดยอดในสยาม ซึ่งเกือบทุกคนที่มาเยือนแม่สายจะแวะถ่ายรูป ณ จุดนี้เพื่อเป็นที่ระลึกในการมาเยือนแม่สาย ถือเป็นเสน่ห์ของการเที่ยวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

แต่ปัจจุบันป้ายเหนือสุดยอดในสยามถูกอาคารด่านพรมแดนบดบังความสำคัญไปอย่างน่าเสียดาย เทศบาลแม่สายได้มีความคิดว่าจะปรับปรุงอาคารด่านพรมแดนให้มีความสวยงาม มี

เอกลักษณ์แบบล้านนา และให้มีคุณค่าเสมือนเป็นป้ายเหนือสุดยอดในสยาม เพื่อให้เกิดความประทับใจกับนักท่องเที่ยว จึงได้มีการทบทวน อาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ศิลปินแห่งชาติเป็นผู้ออกแบบปรับปรุงตัวอาคารใหม่

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

เกิดสัญลักษณ์ลักษณะของเมืองแม่สาย คือป้ายเหนือสุดยอดในสยามแบบศิลปะล้านนาโดยศิลปินแห่งชาติ และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

12. บูรณาการท่องเที่ยวแนวใหม่

(เทศบาลตำบลแม่สาย <http://www.maesai.go.th/newmaesai12.htm>)

เป็นโครงการที่เทศบาลทำการตลาดเชิงรุก โดยเชื้อเชิญเทศบาลทั่วประเทศมาศึกษาดูงานที่เทศบาลตำบลแม่สาย โดยเทศบาลให้ชุมชนเป็นเจ้าภาพจัดเลี้ยงอาหารและอำนวยความสะดวกในการข้ามด่านพรมแดนพม่าโดยให้มีการนำสินค้า OTOP ของชุมชนมาจำหน่ายด้วย ให้ชุมชนสับเปลี่ยนหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพจัดเลี้ยงโดยเทศบาลมีค่าใช้จ่ายให้ ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน จัดให้มีคณะทำงานโครงการนี้โดยเฉพาะ เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีค่านิยมไทย ผลิตแผ่นพับ และวีซีดี แนะนำเป็นระบบส่งให้คลุมเป้าหมายทั่วประเทศ

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

ภายใน 1 เดือนสินค้า OTOP ของชุมชนขายได้มากเกือบ 100% ชุมชนมีรายได้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเทศบาล นักท่องเที่ยวได้ความคุ้มค่าจากการมาศึกษาดูงาน ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบมีองค์การรวม

13. โครงการสถานีวิทย์ชุมชนเทศบาลตำบลแม่สาย

(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

ภาคประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่สายมีกระแสดูแลขับเคลื่อนเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสถานีวิทย์ชุมชนแห่งใหม่ให้เกิดขึ้นมาเพื่อที่จะสะท้อนความต้องการและสภาพปัญหาต่าง ๆ มีการนำเสนอข่าวสารของชุมชน โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการและเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

เป็นสถานีวิทย์ที่เกิดจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เกิดการสร้างกระแสดูแลมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น มีการนำเสนอข่าวสารของชุมชนเป็นหลัก มีการบริหาร

จัดการโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ขึ้นโดยใช้สื่อวิทยุชุมชนเป็นตัวสะท้อนสภาพปัญหาและการแก้ไขปัญหา

14. โครงการแม่สายเมืองดอกไม้

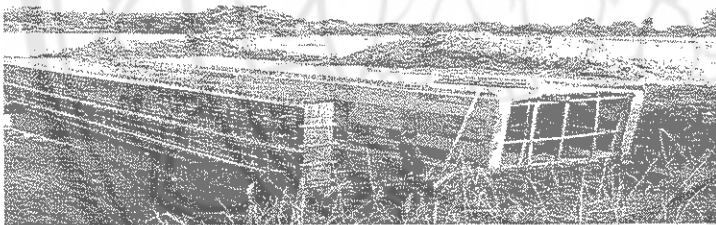
(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

เกิดจากแนวนโยบายของคณะผู้บริหารชุดปัจจุบัน ได้กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองแม่สาย หนึ่งในยุทธศาสตร์เมืองดอกไม้ ทั้งนี้จากแนวนโยบายดังกล่าว เพราะเห็นว่าเมืองแม่สายมีศักยภาพในแง่ของสภาพอากาศ สภาพพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการปลูกดอกไม้เมืองหนาวทุกชนิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์เมืองนำอยู่ของจังหวัดเชียงราย ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

ได้ดอกไม้จะช่วยแต่งเมืองแม่สายมีความสวยงาม น่ามองยิ่งขึ้น สร้างเอกลักษณ์ใหม่ "แม่สายเมืองดอกไม้" สร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนเกิดความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองมากขึ้น กระตุ้นการท่องเที่ยวแม่สายให้เกิดผลทวีคูณ

15. โครงการก่อสร้างปรับปรุงระบบระบายน้ำ ถนนเกาะทราย และปรับปรุงท่อลอดทาง

หลวงหมายเลข 1 (เชื่อมถนนนามน) (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

การก่อสร้างระบายน้ำในถนนโครงการนี้ เพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วม และแก้ไขปัญหาน้ำเน่าสกปรกกลิ่นเหม็นรบกวนคุณภาพชีวิตของประชาชน เป็นโครงการจัดตามความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาของประชาชน

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

มีรางระบายน้ำเสียในการรองรับน้ำเสียจากชุมชนในเขตเทศบาล แก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน ได้รับการป้องกันโดยวางระบายน้ำ

16. โครงการปฏิรูปภูมิทัศน์ลานหน้าอำเภอ (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

ลานหน้าที่ว่าการอำเภอแม่สาย เป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระเจ้าพรหมมหาราช และเป็นลานที่คนแม่สายมักมาใช้ทำกิจกรรมกันเป็นประจำทั้งกิจกรรมที่เป็นส่วนของภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งปัจจุบันลานดังกล่าวยังมีภูมิทัศน์บางส่วนที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งยังคับแคบ และไม่สะดวกในการทำกิจกรรมสันถนาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งฝ่ายบริหารมีเจตนารมณ์ให้ลานหน้าอำเภอมีมูลค่าการใช้สอยมากขึ้น จึงทำการปรับปรุงลานดังกล่าวเพื่อให้มีความเหมาะสม และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน หน่วยงานต่าง ๆ ที่มาใช้พื้นที่แห่งนี้ นอกเหนือจากนั้นยังจัดให้มีการประดับตกแต่งด้วยดอกไม้ให้สวยงามในอนาคต

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

ภูมิทัศน์บริเวณหน้าอำเภอมีความเรียบร้อยสวยงามโดดเด่นดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจอดแวะนมัสการพระบรมราชานุสาวรีย์พระเจ้าพรหมมหาราชองค์แรกของสยามประเทศเป็นการระบายความแออัดของนักท่องเที่ยวที่ด้านพรมแดนอีกด้วย เกิดเป็นลานประชาคมของคนเมือง ที่จะประกอบกิจกรรมสันถนาการและงานประเพณีที่สำคัญของเมืองได้ดียิ่งขึ้น

17.โครงการปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กพรหมวิหาร (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)

ฝ่ายบริหารให้ความสำคัญกับการศึกษาก่อนวัยเรียนโดยมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของลูกหลานของเราว่าไม่ด้อยกว่าใคร จึงจัดให้มีการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กพรหมวิหารใหม่และจัดให้มีอุปกรณ์การศึกษาที่ทันสมัยไม่แพ้ที่ใด เทศบาลตำบลแม่สายมีศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความดูแล 3

แห่งโดยขณะนี้เริ่มดำเนินการปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กวัดพรหมวิหารก่อนและจะดำเนินการปรับปรุงศูนย์อื่นต่อไป

ประโยชน์ของโครงการนี้ คือ

ศูนย์เด็กเล็กพรหมวิหารจะเป็นศูนย์เด็กเล็กที่ทันสมัย รองรับยุทธศาสตร์การศึกษาให้กับเด็กก่อนวัยเรียนความพอใจของผู้ปกครองที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย ศูนย์เด็กเล็กวัดพรหมวิหารมีสภาพที่เหมาะสมเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียน มีอาคารที่กว้างขวาง สะอาดเรียบร้อย เกิดบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี

บทที่ 3

การค้าชายแดนด่านแม่สอด

สภาพทั่วไป

อำเภอแม่สอด เป็นอำเภอหนึ่งทางตอนกลางของจังหวัดตาก เป็นอำเภอที่มีการค้าระหว่างประเทศไทยกับพม่ามาก เนื่องจากเป็นอำเภอที่อยู่ติดชายแดน และเป็นที่ตั้งจุดผ่านแดนถาวร ด่านพรมแดนแม่สอด เชื่อมโยงเมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า อำเภอแม่สอด อยู่ห่างจากอำเภอเมืองตาก 86 ก.ม. ได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอมาตั้งแต่ พ.ศ. 2441 ตัวอำเภออยู่ในที่ราบระหว่างภูเขา ส่วนหนึ่งเป็นเทือกเขาในฝั่งประเทศไทย อีกส่วนหนึ่งเป็นเทือกเขาฝั่งสหภาพพม่า อำเภอแม่สอดมีพื้นที่ประมาณ 1986 ตารางกิโลเมตร ประชากรมีทั้งชาวเขาและคนที่อพยพจากอำเภอเมืองเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ รวมทั้งชาวพม่าที่มีภรรยา และบุตรเป็นคนไทยด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี 2550 เว็บไซต์)

เมื่อประมาณ 140 ปี อำเภอแม่สอดในปัจจุบัน เป็นหมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง ชื่อ หมู่บ้าน "หมู่บ้านพะหน่อเก" ต่อมามีคนไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนืออพยพมาทำมาหากินในบริเวณนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนชาวกระเหรี่ยงเจ้าของที่ดินเดิมได้อพยพไปอยู่ที่อื่น เพราะไม่ชอบอยู่ปะปนกับชนเผ่าอื่นนาน ต่อมาเมื่อประชาชนเพิ่มขึ้นจำนวนมากและมีความเจริญตามลำดับ ทางราชการจึงได้มาตั้งด่านเก็บภาษีอากรขึ้นที่หมู่บ้านพะหน่อเก เมื่อปี พ.ศ.2441 ทางราชการจึงได้ยกฐานะหมู่บ้านขึ้นเป็นอำเภอเรียกว่า "อำเภอแม่สอด" ให้อยู่ในเขตปกครองของมณฑลนครสวรรค์ ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขการปกครองใหม่ อำเภอแม่สอดจึงได้เปลี่ยนมาขึ้นกับจังหวัดตาก อำเภอแม่สอดจึงเป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 8 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ แม่สอดมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 ตำบล ได้แก่ แม่สอด ท่าสายลวด แม่กุ แม่ปะ พะวอ มหาวัน แม่ดาว ด่านแม่ละเมา แม่กาษา และพระธาตุผาแดง และ 3 เทศบาล 88 หมู่บ้าน และ 9 อบต (อำเภอแม่สอด 2550, เว็บไซต์)

สำหรับประวัติความเป็นมาของชื่ออำเภอแม่สอดนั้น สันนิษฐานไว้เป็น 3 นัย (อำเภอแม่สอด 2550, เว็บไซต์) คือ

1. อำเภอแม่สอด เป็นเมืองเดียวกับ "เมืองจอด" ที่เป็นเมืองหนึ่งซึ่งยังประชิดชายแดนราชอาณาจักรสุโขทัย เมืองจอดมีเจ้าเมืองปกครองชื่อ "พ่อขุนสามชน" คำว่าเมืองจอดเรียกกันมานานเข้าอาจกลายมาเป็น "แม่สอด" ก็เป็นไปได้
2. อำเภอแม่สอดอาจได้ชื่อมาจากลำห้วยสายสำคัญคือ "ห้วยแม่สอด" ที่ไหลคดเคี้ยว (สอดไปสอดมา) ผ่านหมู่บ้านนี้
3. แม่สอด อาจมาจากคำว่า "เหมซ็อด" ในภาษามอญ ซึ่งแปลว่า พม่าตาย

ด้านพรมแดนแม่สอด

ด้านพรมแดนแม่สอด เป็นด้านที่อยู่ในความกำกับดูแลของด่านศุลกากรแม่สอด ด่านศุลกากร อ.แม่สอด จังหวัดตาก เป็นด่านการค้าชายแดน ที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเมย อ.แม่สอด กั้นระหว่างพรมแดนประเทศไทย กับประเทศพม่า เป็นแนวกันทางธรรมชาติที่เป็นทางน้ำ และมีสะพานมิตรภาพไทย-พม่า สร้างคร่อมแม่น้ำ ซึ่งเป็นทางเชื่อมเส้นทางขนส่งทางบกระหว่างฝั่งไทยคือ อำเภอแม่สอด และฝั่งพม่าคือ เมืองเมียวดี ประเทศพม่า มีอาณาเขตติดกับประเทศพม่าทางทิศ ตะวันตกยาวถึง 535 กิโลเมตร เป็นช่องทางอนุมัติที่ให้นำเข้า ส่งออกสินค้าของทั้งสองประเทศ (สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

ด้านพรมแดนแม่สอด เป็นด้านที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายกระทรวงการคลัง เพื่อใช้เป็นด่านตรวจของที่ขนส่ง จากเมืองเมียวดี ประเทศสหภาพพม่าผ่านเขตแดนทางบก เข้ามาประเทศไทยไปยังด่านศุลกากรแม่สอด หรือตรวจของที่ขนส่งจากด่านศุลกากรแม่สอดไปยังเขตแดนทางบก เพื่อส่งออกไปยังประเทศสหภาพพม่า โดยด้านพรมแดนแม่สอดแห่งนี้ได้ตั้งมาประมาณเกือบ 60 ปีแล้ว มีชื่อเรียกตามกฎหมายกระทรวงการคลังว่า "ด้านพรมแดนบ้านท่าสายลวด" เปิดให้บริการประชาชนทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 - 18.00 น. ไม่เว้นวันหยุดราชการ นับเป็นอาคารที่มั่นคง และทางออก ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ สามารถส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี มีสินค้าและคนเดินทางผ่านเข้าออกเป็นจำนวนมาก(อำเภอแม่สอด 2550, เว็บไซต์)

การค้าชายแดนแม่สอด ส่วนใหญ่ มีรูปแบบการค้าที่ผู้นำเข้า-ส่งออกต้องปฏิบัติตามระเบียบพิธีการทางศุลกากร เช่น ต้องมีการเสียภาษี เมื่อมีการผ่านด่านศุลกากร ที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร และมีการห้ามส่งออกสินค้าที่ไม่ได้อยู่ในรายการซึ่งเป็นการกำหนดโดยกฎหมายของประเทศทั้ง 2 หากสินค้าที่เป็นความต้องการสินค้าของประชาชนพม่าและพม่ากำหนดเป็นสินค้าผิดกฎหมาย ประเทศไทย จะต้องต้องมีช่องทางพิเศษที่เรียกว่า ช่องทางอนุมัติชั่วคราว (สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

รูปแบบการค้าชายแดนด้านแม่สอด มี 3 แบบ (สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549) คือ

1) การค้าชายแดนที่ผ่านพิธีการศุลกากรที่ด่านศุลกากรของทั้งสองประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เรียก "การค้าในระบบ" โดยผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าสินค้าตามชายแดนจะต้องเสียภาษีอย่างถูกต้อง จากการสำรวจผู้ส่งออกและผู้นำเข้าพบว่า มีจำนวนมากถึง ร้อยละ 85.19 สอดคล้องกับตัวเลขมูลค่าสินค้าส่งออก (นำเข้า) ที่ด่านศุลกากร อ.แม่สอด ในปีงบประมาณ 2548-49 (เดือน ต.ค.48-ก.ย.49) มีมูลค่าสูงถึง 10,349.7 (754.4) ล้านบาท โดยเฉพาะในเดือนธันวาคม ถึงเดือน เมษายน จะมียอดมูลค่าของการส่งออกสูงกว่าเดือนอื่นๆ จากสถิติการจัดเก็บรายได้ของด่านศุลกากรแม่สอด พบว่า ปี 2540 จาก 4.7 ล้านบาท เพิ่มสูงถึง 58.84 ล้านบาท ในปี 2548 ได้จากค่าอากรขาเข้าและค่าธรรมเนียมศุลกากร

2) การค้าชายแดนตามแนวชายแดนที่ไม่สามารถขนส่งสินค้าผ่านด่านศุลกากรของทั้งสองประเทศ เรียก "การค้านอกกรอบ" เช่น การค้าชายแดนของสินค้าบางประการเป็นสินค้าห้ามมิให้นำเข้าประเทศพม่า หรือสินค้าบางรายการเป็นสินค้าที่ห้ามนำเข้าประเทศไทยเป็นต้น การค้าชายแดนที่เป็นสินค้าต้องห้ามดังกล่าว ผู้นำเข้าจึงต้องลักลอบนำเข้าข้ามไปฝั่งประเทศพม่า โดยใช้เส้นทางขนส่งทางเรือ ข้ามเส้นกันพรมแดน คือ แม่น้ำเมย ซึ่งเป็นแม่น้ำที่กั้นระหว่างพม่าและประเทศไทย จากการสำรวจพบว่า มีสัดส่วนเพียง 3.70 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งน้อยกว่า การค้ารูปแบบอื่นๆ แต่อาจได้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงได้ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไม่เปิดเผย จึงได้พิจารณาจากตัวเลขการจับกุมสินค้านำเข้าผิดกฎหมายจากตัวเลขการจัดเก็บรายได้ด่านศุลกากรแม่สอด และมูลค่าการขายของกลางและค่าปรับจากการจับผู้กระทำความผิดในการลักลอบนำสินค้าเข้าหรือออกตามชายแดน แม่สอด ที่ถูกจับได้ในปี 2542 มีมูลค่าสูงถึง 0.94 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 1.6 ล้านบาทในปี 2548

3) การค้าผ่านแดน จากประเทศที่ 3 ผ่านเข้ามายังประเทศไทย โดยที่มีการผ่านพิธีการทางศุลกากรที่กรุงเทพฯ และส่งผ่านมายังด่านศุลกากรแม่สอด และไม่มีการผ่านพิธีการทางศุลกากรอีก ให้ผ่านไปยังประเทศพม่าเลย การค้าชายแดนแบบนี้ นับวันจะมีความสำคัญต่ออำเภอแม่สอดและภูมิภาคใกล้เคียงเป็นอย่างยิ่ง หากเส้นทางการขนส่งดีขึ้น ยิ่งทำให้การค้าผ่านแดนเป็นสัดส่วนที่สูงขึ้น จากตัวเลขพบว่า มีสัดส่วนถึง ร้อยละ 11.11 การค้าผ่านแดนเป็นการค้าของประเทศที่สามต้องการค้ากับประเทศพม่า ก็ส่งสินค้าผ่านแดนไทยไปยังประเทศพม่าเลย หรือต้องการอาศัยประเทศพม่า เป็นทางผ่าน เพื่อส่งสินค้าไปสู่กลุ่มประเทศในเอเชียได้ เช่น ประเทศจีน ประเทศอินเดีย และประเทศบังคลาเทศ เป็นต้น สินค้าผ่านแดนเหล่านี้ ได้ผ่านพิธีการศุลกากรที่กรุงเทพฯเรียบร้อยแล้ว จึงไม่ต้องมีพิธีการทางศุลกากรที่ด่านแม่สอดอีก จากการสอบถามเจ้าของท่าเรือ พบว่า ประเทศที่ส่งสินค้าผ่านแดนรายใหญ่ คือ ญี่ปุ่น ส่งสินค้าจำพวก อิเล็กทรอนิกส์ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และประเทศสิงคโปร์ มีการขนส่งน้ำมันปาล์ม สินค้าอุปโภคบริโภค เป็นต้น พิจารณาจากตัวเลขมูลค่าสินค้าส่งออกที่ผ่านพิธีการกรุงเทพฯและผ่านมายังด่านศุลกากรแม่สอด ในปีงบประมาณ 2548 มีมูลค่าสูงถึง 1,837.9 ล้านบาท ในปี 2549 (ตค.48-มค.49) มีมูลค่า 482.5 ล้านบาท ได้แก่ สินค้าน้ำมันปาล์ม ปิบเปลา่ รถจักรยานเก่า อะไหล่รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าเก่า รถยนต์นั่งเก่า อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าเก่า เป็นต้น

สภาพทางภูมิศาสตร์

จังหวัดแม่สอดเกิดจากการรวม 5 อำเภอชายแดนของจังหวัดตาก คืออำเภอแม่สอด อำเภออุ้มผาง อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง และอำเภอพบพระ เข้าด้วยกัน เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศเป็นป่าเขา ยากต่อการดูแลของเจ้าหน้าที่ระดับสูง ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะผลักดันให้ 5 อำเภอชายแดน เป็นจังหวัดแม่สอด

อาณาเขต :

ทิศเหนือ ติด ต.แม่ปะ อ.แม่สอด จ.ตาก

ทิศใต้ ติด ต.แม่ตาว อ.แม่สอด จ.ตาก

ทิศตะวันออก ติด ต.พระธาตุผาแดง อ.แม่สอด จ.ตาก

ทิศตะวันตก ติด ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด จ.ตาก

ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไปมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน และ ฤดูหนาว (อยู่ในเขตอิทธิพลมรสุมเขตร้อนจากทะเลอันดามัน)

แม่สอดมีอาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ค้าขาย ทำสวน
ด้านพาณิชยกรรม

แม่สอดมีธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น 10 แห่ง ได้แก่

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร จำกัด ธนาคารออมสิน ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคาร
กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)

มีห้างสรรพสินค้าจำนวน 4 แห่ง

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ อำเภอแม่สอดมีแร่สังกะสี แร่แกรนิต

ด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม

1. ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว/อ้อย/ข้าวโพด/ถั่ว
2. แหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำเมย / ห้วยแม่สอด / ห้วยแม่ปะ / ห้วยหินฝน
3. โรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ บริษัท ผาแดงอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) เหมืองแม่สอด

สภาพทางเศรษฐกิจ

มูลค่าการค้าชายแดนไทย-พม่า

ตารางที่ 3.1: แสดงสถิติการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ด่านอำเภอแม่สอดจังหวัดตากปี

พ.ศ. 2536-2549

ปี พ.ศ.	มูลค่า (ล้านบาท)			
	ส่งออก	นำเข้า	การค้ารวม	ดุลการค้า
2536	1,365.85	62.03	1,427.88	1,303.82
2537	2,057.92	21.9	2,079.82	2,036.02
2538	804.22	9.8	814.02	794.42

2539	1,058.90	7.31	1,066.21	1,051.59
2540	3,162.89	22.48	3,185.37	3,140.41
2541	1,161.38	274.56	1,435.94	886.82
2542	2,629.67	678.58	3,308.25	1,951.09
2543	6,511.11	627.66	7,138.77	5,883.45
2544	3,731.45	1,664.68	5,396.13	2,066.77
2545	3,247.93	540.03	3,787.96	2,707.90
2546	7,152.11	473.63	7,625.74	6,678.48
2547	14,023.11	644.73	14,667.84	13,378.38
2548	12,543.83	736.64	13,280.47	11,807.19
2549*	2,575.53	180.49	2,756.02	2,395.04

หมายเหตุ: ปี 2549 เฉพาะเดือน ม.ค - ก.พ. เท่านั้น

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก 2549

ตารางที่ 3.2 ประเภทสินค้านำเข้า ส่งออก ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ประจำปีงบประมาณ 2549
(ตุลาคม 2548 - มิถุนายน 2549)

ลำดับที่	สินค้านำเข้า	มูลค่า (บาท)	สินค้าส่งออก	มูลค่า (บาท)
1	สิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้	211,690,242.85	ผงชูรส	502,664,643.56
2	บุททะเลสด	145,485,593.57	น้ำมันดีเซล	258,898,997.92
3	ปลาเบญจพรรณสด	113,770,362.82	แผ่นเหล็กชุบสังกะสี	258,849,424.30
4	เปลือกกุ้งป่นใช้เป็นอาหารสัตว์	60,285,600.00	สังกะสีแผ่น	255,913,070.00
5	โคมีชีวิต	57,592,000.00	โทรทัศน์	233,256,438.80
6	กระเพาะปลาตากแห้ง	55,495,771.00	รถจักรยานยนต์	226,159,200.00
7	ผลิตภัณฑ์กุ้ง	18,084,618.16	น้ำมันพืช	219,502,845.60
8	กระป๋องมีชีวิต	15,400,000.00	ผ้าพิมพ์ฝ้าย 100%	193,422,993.66
9	ไม้ไผ่	14,887,830.00	อวนจับปลา	160,890,474.34
10	สินแร่สังกะสี	10,487,928.15	ยารักษาโรค	153,131,520.56

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สอด จังหวัดตาก พ.ศ. 2549

สภาพการลงทุนในแม่สอด

การลงทุนในแม่สอด เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรม ใน อ.แม่สอด จ.ตาก ระหว่างปี 2543-2550 ดังแสดงในตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนอุตสาหกรรม ใน อ.แม่สอดจังหวัดตาก ปี พ.ศ. 2543-2550

ลำดับ	อุตสาหกรรม	43	44	45	46	47	48	49	50
1	เกษตร	60	61	65	71	73	80	83	83
2	อาหาร	23	24	25	30	33	34	36	38
3	เครื่องดื่ม	4	4	4	4	4	7	7	7
4	สิ่งทอ	25	31	35	41	53	63	61	62
5	เครื่องแต่งกาย	14	20	21	28	43	63	75	74
6	เครื่องหนัง	1	1	2	2	3	4	4	4
7	ไม้และผลิตภัณฑ์	14	14	14	15	15	17	19	21
8	เฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	2	3	4	6	7	8	8	8
9	กระดาษและผลิตภัณฑ์	0	0	0	1	2	4	4	4
10	สิ่งพิมพ์	2	2	2	2	2	2	2	2
11	เคมี	1	2	2	2	2	2	3	3
12	ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	3	4	4	5	5	5	5	5
13	ยาง	4	4	4	4	4	4	4	4
14	พลาสติก	2	2	2	3	4	4	4	4
15	โลหะ	41	45	53	55	59	61	61	57
16	โลหะ	1	1	1	1	1	1	1	1
17	ผลิตภัณฑ์โลหะ	8	10	10	10	10	15	16	16
18	เครื่องจักรกล	10	10	10	10	11	11	11	11
19	ไฟฟ้า	1	1	1	2	2	3	3	3
20	ขนส่ง	27	34	36	37	38	39	39	37
21	อื่นๆ	30	33	42	45	48	51	56	56
	รวม	273	306	337	374	419	478	502	500

ปัญหาและอุปสรรคในการค้าชายแดน แม่สอด (กรมการค้าต่างประเทศ, 2550.เว็บไซต์)

1. ปัญหาด้านกฎระเบียบการค้าชายแดนไทย-พม่า

ขั้นตอนการนำเข้า-ส่งออกที่เป็นอุปสรรคกับไทย ได้แก่

1. การกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า-ส่งออก ต้องเป็นพม่าไม่ว่าจะเป็นโดยสัญชาติ หรือแปลงสัญชาติ ถ้าเป็นหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนก็ต้องตั้งในประเทศพม่าเท่านั้น ซึ่งจำกัดสิทธิในการเป็นผู้นำเข้า-ส่งออกของพม่า ซึ่งเป็นการผูกขาดอย่างชัดเจน

ลักษณะของผู้นำเข้าของพม่า มี 3 ประการ คือ

1) บริษัทของรัฐบาล (State-Owned Company)

เป็นผู้นำเข้ารายใหญ่ ซึ่งสินค้าที่นำเข้าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่นำเข้าเพื่อวัตถุประสงค์ใช้ในราชการ และสินค้าทุนที่ใช้ภายใต้โครงการลงทุนประจำปี หน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้ของประเทศพม่า คือ Myanmar Import-Export Service

2) บริษัทของเอกชน (Private Company)

เป็นบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือสหกรณ์ ที่ยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้าส่งออกจากสำนักงานทะเบียน นำเข้า-ส่งออก (Export-Import Registration Office) กรมการค้ากระทรวงพาณิชย์ โดยสามารถนำเข้า-ส่งออกสินค้าได้ตามเงื่อนไขของกฎระเบียบที่ระบุไว้

3) ผู้ค้าชายแดน

ผู้ทำการค้าชายแดน ต้องยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้า-ส่งออก จากกรมการค้า หรือเมืองชายแดนนั้นๆ และผู้ดำเนินการค้าชายแดนจะต้องเป็นสมาชิกของหอการค้าในจังหวัดชายแดนนั้น

2. การกำหนดรายการสินค้าห้ามนำเข้าประเทศพม่า¹ มีจำนวน 15 รายการ ดังนี้ ผงชูรส น้ำหวานและเครื่องดื่ม ขนมปิ้งกรอบทุกชนิด หมากฝรั่ง ขนมหัก ขนมหเวเฟอร์ ช็อกโกแลต อาหารกระป๋อง (เนื้อสัตว์และผลไม้) เส้นไหมทุกชนิด เหล้า เบียร์ บุหรี่ ผลไม้สดทุกชนิด เพื่อเป็นการควบคุมการค้าทางทะเล และ เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศพม่า และเพิ่มเติมสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับใช้ในครัวเรือน และใช้ส่วนตัวทุกชนิด² โดยให้เหตุผลว่า เพื่อสงวนเงินตราต่างประเทศและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่ถูกกฎหมายจากประเทศไทย เมื่อส่งออกไปประเทศพม่าจะเป็นสินค้าต้องห้ามที่ผิดกฎหมายจึงมีการตรวจจับจากทางการพม่าอยู่เสมอ ๆ

3. การกำหนดรายการสินค้าห้ามนำส่งออกจากพม่าไปยังไทย ได้แก่ ไม้สัก น้ำมันปิโตรเลียม แก๊สธรรมชาติ ไข่มุก หยก อัญมณี แร่ธรรมชาติ และสินค้าอื่นๆ โดยเอกชน แต่สามารถส่งออกได้โดยรัฐเท่านั้น และสินค้าเหล่านี้ไทยมีความต้องการเป็นอันดับต้นๆ ของมูลค่าการนำเข้าไทย

4. การกำหนดระเบียบการส่งออก-นำเข้าพม่าที่เป็นอุปสรรค ได้แก่

1) การขอการเปิด L/C เพื่อนำเข้าสินค้าจากประเทศพม่าต้องเป็นจำนวนเงินที่ได้

¹ ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์พม่าฉบับที่ 2/2000 ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2543

² ประกาศเพิ่มเติมกระทรวงพาณิชย์พม่าฉบับที่ 9/99 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2542

เท่ากับ การส่งออกเท่านั้น ซึ่งเรียกว่า การค้าแบบสมดุล (Balance trade) ซึ่งไทยมีความต้องการส่งออกมากกว่าการนำเข้า ก็ไม่สามารถทำได้

2) มีการกำหนดเพดานการนำเข้าพม่าได้ไม่เกินปีละ 50,000 เหรียญสหรัฐ ต่อบริษัท

3) การขอใบอนุญาตส่งออก ใช้เวลานานถึง 6 เดือน ทำให้การค้าชายแดนเสียหาย
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา (สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

การแก้ปัญหาในประเด็นด้านกฎระเบียบเกี่ยวกับการค้าชายแดนที่ประเทศพม่าเป็นผู้กำหนดทั้ง 4 ประเด็นนี้ เป็นสิ่งสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการค้าชายแดนให้มีการขยายตัวจากที่เป็นอยู่ในขณะนี้ หากรัฐบาลไทยให้ความสนใจและมีการเจรจาระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาลถึงการยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น การยกเลิกการจำกัดการนำเข้าจากไทย หรือ สินค้าออกจากพม่า และแนวปฏิบัติที่ควรมีข้อยกเว้น เพราะการค้าชายแดน มีลักษณะที่แตกต่างจากการค้าระหว่างประเทศที่เป็นสากล (International trade / normal trade) เช่น ควรมีการกำหนดขนาดและปริมาณ หรือมูลค่าในการค้า หากมีปริมาณการนำเข้าสินค้าไม่เกิน เช่น 5 หมื่นบาทขึ้นไป (แล้วแต่รัฐบาลจะกำหนด คงต้องมีการศึกษาถึงระดับที่เหมาะสมต่อไป หากจะใช้ตัวเลขการนำเข้าเป็นเกณฑ์ ของประเทศจีน นั้นได้กำหนดไว้ที่ 25,000 หยวน จะไม่มีการเก็บภาษีนำเข้าจากจีน ถือเป็นการค้าชายแดน เป็นต้น)

จะเห็นว่ากฎระเบียบเกี่ยวกับการค้าชายแดน เป็นเรื่องระดับชาติ ซึ่งต้องอาศัยการเจรจาผ่อนผัน ระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล ตัวแทนรัฐบาลไทย เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ ระดับทูตทางการเมือง ควรมีการเปิดเจรจาขอผ่อนผันให้สินค้า 15 รายการดังกล่าว สามารถนำเข้าประเทศพม่าได้อย่างถูกกฎหมาย รวมถึง การจำกัดด้านปริมาณการนำเข้าจากไทยในรูปแบบข้อจำกัดด้านอื่นๆ ซึ่งไม่ได้เป็นรูปแบบสากลให้เป็นรูปแบบสากล เป็นที่ยอมรับของชาวโลกเอกชนไทย (รายงานการประชุม คณะกรรมการหอการค้าจังหวัดตาก 10 สค.2549) ได้ซึ่งการเจรจาจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีทางการเมืองระหว่างประเทศด้วยเห็นว่าควรเจรจากับรัฐบาลพม่า เพื่อผ่อนผันให้ผู้ค้าพม่าสามารถนำเข้าผ่านทางชายแดนได้โดยการชำระภาษีศุลกากร

2. ปัญหาด้านกฎระเบียบของฝ่ายไทย

จากการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนหลายฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า อุปสรรคสำคัญของการค้าชายแดนคือ กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติของไทยเองซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเด็นคือ

1) ปัญหากฎหมายควบคุมการนำเข้า-ส่งออก และระเบียบปฏิบัติ ล้าสมัย

ควรลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานโดยใช้ระบบสารสนเทศศาสตร์ (IT) ช่วย ซึ่งปัจจุบันกฎหมายศุลกากรได้กำหนดเพียง "การนำเข้า และการส่งออก ต้องผ่านพิธีการโดยถูกต้องถ้าเป็น

สินค้าควบคุมในการนำเข้าต้องห้าม" ดังนั้น ผู้นำเข้าต้องขอใบอนุญาตในการนำเข้า **แต่การขอใบอนุญาตนำเข้าไม่ได้อยู่ในกฎหมายศุลกากร** แต่ไปอยู่ในพระราชบัญญัติอื่นๆ เช่น พรบ. โรงงานอุตสาหกรรม พรบ.แร่ พรบ.อาหารและยา พรบ.โรคระบาดสัตว์ ซึ่งแต่ละพรบ.มีกฎหมายเฉพาะของตัวเอง ตัวอย่างเช่น การนำเข้า พืช ประมง ไม้ ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ มี 100 รายการ เช่น ผู้ประกอบการนำเข้าต้องมีการตรวจคุณภาพสินค้าตามมาตราฐานอาหารและยา (อย) ต้องมีใบรับรองใบตรวจโรค หรือต้องมีที่เก็บ หรือสินค้าประมง ไม้แปรรูป ต้องมี ใบแหล่งกำเนิดตามมาตราฐานการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ที่ผ่านมาไม้แปรรูปไม่สามารถนำเข้ามาในประเทศไทยได้เพราะไม่มี ใบแหล่งกำเนิดสินค้า และการขอใบอนุญาตต้องขอจากกรมการค้าต่างประเทศซึ่งอยู่ที่กรุงเทพ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมาก เสียเวลา จึงเกิดการลักลอบนำเข้า ซึ่งไทยจะเสียประโยชน์คือไม่ได้ภาษี(บทสัมภาษณ์นายด่านศุลกากรแม่สอด อ่างใน สุจินดา เขียมศรีพงษ์ 2549)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการปรับแก้กฎหมายศุลกากรให้ทันสมัย และให้อำนาจในการตัดสินใจกับนายด่านศุลกากรที่สามารถออกใบอนุญาตการนำเข้า-ส่งออก บางรายการได้
2. ควรมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานของราชการเอง โดยการรวมหน่วยงานทุกหน่วยมาไว้ที่ด่านศุลกากร เป็น one stop service เพื่อสะดวกในการติดต่อของผู้ทำธุรกิจส่งออก-นำเข้า ประหยัดเวลา และ ค่าใช้จ่ายไม่ต้องขอเอกสารหรือใบอนุญาตต่างๆ ที่กรุงเทพ
3. ควรมีการพัฒนาระบบการทำงานที่ใช้ระบบ IT เข้ามาช่วยในการทำงานเพื่อลดการใช้เอกสารที่เป็นกระดาษให้ลดลง และให้มีความสะดวก หน่วยงานไม่ต้องเก็บเอกสาร และผู้ส่งออก-นำเข้าไม่ต้องเตรียมเอกสารมากมาย และมีฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงได้ เป็นการประสานงานกันได้ทุกหน่วยงานทำให้การค้าชายแดนมีความสะดวก คล่องตัว
3. ควรส่งเสริมการฝึกอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการยื่นใบขออนุญาตการส่งออก-นำเข้า ให้กับผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ต้องทำงานในพื้นที่เหมือนกัน และมีความไม่เข้าใจของหน่วยปฏิบัติงานระดับล่าง การตีความในข้อกฎหมาย ทำให้ยุ่งยากและเป็นอุปสรรค

2) ด้านภาษีอากรนำเข้า

1. ไทยมีนโยบายด้านการกำหนดภาษีอากรนำเข้าที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดน เช่น การให้ระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียนกับพม่า จำนวน 300 กว่ารายการ เนื่องจากพม่าอยู่ในเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ไทยจึงได้ประกาศให้สิทธิพิเศษดังกล่าว แต่สินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษเหล่านั้นต้องมีแบบฟอร์มดี (Form D) ซึ่งเป็นแบบฟอร์มที่ขอ claim ภาษีคืนได้ ต้องแสดงพร้อมแบบฟอร์มแสดงแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of origin: C/O) ว่าผลิตในพม่าจริง ซึ่งทั้ง 2 ฟอร์มต้องไปขอที่ย่างกุ้งเท่านั้น และต้องเป็นผู้มีสิทธิพล หรือพวก

นักการเมืองของพม่าสนับสนุนเท่านั้น จึงได้ฟอร์มเหล่านี้ ซึ่งก็เหมือนกับฝ่ายไทยเช่นกัน ที่อยากได้ใบฟอร์มดี เพื่อต้องการส่งออกพม่า แบบฟอร์มดี จึงไปตกกับบริษัทใหญ่ๆ ที่มีอิทธิพลและมีเส้นสายทางการเมืองหนุนหลังอยู่ ทำให้บริษัทที่ได้รับสิทธิพิเศษ ได้ผูกขาดและได้รับสิทธิยกเว้นภาษี ซึ่งผู้ประกอบการรายย่อยเสียประโยชน์ และเกิดการผูกขาดในที่สุด ในกรณีนี้ทำให้เป็นผลเสียต่อระบบการค้าชายแดน

2. สินค้านำเข้าบางชนิดมีการเรียกเก็บภาษีนำเข้าเพียง 1 % เช่น แร่พลวง ลิกไนท์ แคลไซต์ และไม่ต้องใช้เอกสารอะไรเลย แต่เทียบกับปลาไหล เมงดาเนา ต้องเสียภาษี 5 % และมีเอกสารต่างๆ ไม่ต่ำกว่า 5 รายการ
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานี้

ในประเด็นนี้รัฐบาลควรเข้ามาควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดขึ้น ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนในกฎหมาย พรบ. แร่ว่าชนิดไหนควรเสียภาษี และชนิดไหนไม่ต้องเสียภาษี ทำให้ผู้ประกอบการยุ่งยากในการปฏิบัติ

3) การเสียภาษีจากนโยบายของรัฐบาลจากการทำ Contact farming

การทำ Contact farming มีไม่ต่ำกว่า 50 ปีแล้ว จากธรรมชาติของพ่อค้าชายแดนที่ข้ามไปส่งเสริมให้ชาวพม่าปลูกสินค้าเกษตรตามแนวชายแดน และนำสินค้าเหล่านั้นมาขายในประเทศไทย ซึ่งการค้าชายแดนนี้ สามารถค้าขายกันมานาน เพื่อแก้ปัญหาแรงงานอพยพ ชนกลุ่มน้อย ให้มีรายได้ตามแนวชายแดน จากปฏิญญาพุกาม ไทยได้ให้การทำ contact farming ซึ่งทำอย่างไม่เปิดเผย มาเปิดเผย โดยกำหนดให้เป็นนโยบายของรัฐ ว่ารัฐบาลไทยจะให้ความช่วยเหลือกับประเทศเพื่อนบ้าน (ตาม สัญญา ของ ACMECS) โดยการทำให้การทำ Contact farming นั้นจะมีการยกเว้นภาษีนำเข้า คือ ให้เสียภาษี 0 มีหลักการคือ ผู้ประกอบการจะส่งปัจจัยการผลิตไปปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพด ปุ๋ย ยา ผู้ประกอบการจะต้องขออนุญาตส่งออก คือ การทำใบขนสินค้าออกเมื่อข้าวโพดโตเต็มที่ แล้วสี จะมีการนำเมล็ดข้าวโพดกลับเข้าไทย ผู้ประกอบการต้องนำใบขนเข้ามา จะได้รับการยกเว้นภาษี แต่คำสั่งประกาศลดอัตราภาษีออกช้ากว่าผลผลิตข้าวโพด ทำให้ยอดที่กำหนดนำเข้าต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดโดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ กำหนดไว้ 2 หมื่นกว่าตัน นำเข้าเพียง 1.7 พันตัน ได้ไม่ถึง 5 % ของยอดที่ตั้งไว้ และต้องมีใบควบคุมสินค้าปลอดโรค ต้องขอที่กระทรวงเกษตรพม่าที่ยุ่ง

กรณีการนำเข้าถั่วเหลือง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ให้ 13 บริษัท (เป็นบริษัทที่ผลิตน้ำมันพืชรายใหญ่ของไทย) เป็นผู้มีสิทธิในการนำเข้าถั่วเหลือง ผู้ประกอบการรายอื่นจะนำเข้าต้องขออนุญาตจาก 13 รายนี้ ซึ่งเป็นการผูกขาดและมีเงื่อนไขคือ ต้องนำเข้าสินค้าที่มีคุณภาพเท่านั้น ต้องนำสินค้ามาส่งให้ถึงบริษัทภายใน 7 วัน และราคาต้องเป็นไปตามที่ทาง 13 บริษัทกำหนด ดังนั้นรัฐบาลควรแก้ไขไม่ให้เกิดการผูกขาด

กรณีในสินค้าอย่างพารา ข้าวโพด สินค้าเกษตรอื่นๆ พ่อค้าชายแดนมีการค้าขายกันโดยปกติอยู่แล้ว โดยนำเข้าอย่างพาราจากจีน ผ่านมาทางพม่า เข้าไทย หากรัฐบาลไทยมีการทำ Contact Farming ยางพารา ไทยต้องนำเข้าอย่างพาราจากพม่า โดยต้องมีใบแสดงแหล่งกำเนิดสินค้า และยางพาราที่ มะละแม่ง มีคุณภาพต่ำ หรือข้าวโพด ปัญหาของสินค้าเกษตรที่เข้าขาย contact farming นี้ คือ การขอกใบอนุญาตนำเข้า และส่งออกซึ่งเกิดความยุ่งยากและผูกขาดในบางกรณีที่ได้กล่าวข้างต้น

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการนำกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษเข้ามาใช้บังคับโดยเฉพาะ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถออกใบอนุญาตนำเข้า
2. ควรให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สามารถออกใบอนุญาตการนำเข้าสินค้าเข้าได้ และควรปรับปรุงให้ทันสมัยเช่น สินค้าพื้นเมือง เช่น แมงดา นา ปลาไหล หรือ สินค้าชนิดที่ใกล้เคียงกันนี้ นำเข้าได้โดยไม่ต้องมีที่เก็บเหมือนสินค้าอุตสาหกรรมอื่นๆ
3. ขณะเดียวกันให้ทางการไทยผ่อนผันมาตรการนำเข้าสินค้าเกษตรที่พม่าต้องการส่งออก โดยเฉพาะยางพารา ซึ่งในพม่ามีปริมาณมากพอที่จะส่งออกทางชายแดนได้ และเป็นที่ต้องการของผู้ค้าไทย หากฝ่ายพม่าสามารถส่งออกสินค้าเหล่านั้นมายังไทยโดยสะดวก และเพิ่มปริมาณขึ้นก็จะทำให้มูลค่าการส่งออกระหว่างชายแดนทั้งสองใกล้เคียงกันเงินจ๊าดที่ตกค้างอยู่ในประเทศไทย ก็จะถูกดูดซับกลับไปพม่า ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนที่ตกต่ำในตลาดค้าชายแดนกลับฟื้นขึ้นได้

ด้านการเมือง

1. ปัญหาความไม่สงบภายในประเทศพม่าเอง

ความไม่สงบภายในประเทศพม่า เกิดจากการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่าที่ขึ้นมาปกครองใหม่ กับชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า หากกลุ่มใดให้ความร่วมมือกับรัฐบาลก็จะได้รับสิทธิดูแลพื้นที่ และทำการค้าได้เอง ทำให้การค้าชายแดนไทย-พม่าต้องติดต่อกับคนในพม่าหลายกลุ่มเมื่อสินค้าผ่านแดนจากไทย เพื่อความสะดวกในการค้าและมีความปลอดภัยต่อสินค้าที่ส่งออกไปตามแนวชายแดนไทย-พม่า

เมื่อเกิดการสู้รบกันระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่า ย่อมส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนไทย ทำให้สินค้าจากไทยไม่สามารถขนส่งเข้าไปยังพม่าได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงปิดด่าน ผู้ประกอบการส่งออกไม่สามารถส่งสินค้าได้เลย จึงเกิดการขาดดุลการค้า สูญเสียมูลค่าการค้าชายแดน กว่าพัน 7 ร้อยล้านบาท ช่วง 5 เดือนในปี 2545 การที่สินค้าไทยไม่

สามารถเข้าไปขายในพม่าได้ ทำให้เกิดการขาดแคลนสินค้าไทย ทำให้ไทยเสียเปรียบ หรืออาจเสียลูกค้า จากการซื้อสินค้าจากประเทศคู่แข่งอื่นๆ

2. นโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลไทย

รัฐบาลไทยมอบนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามแนวชายแดน ทำให้เจ้าหน้าที่ ทหารซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติต้องเข้มงวดในการตรวจหาสิ่งของผิดกฎหมายที่จะผ่านเข้าออกตามแนวทางชายแดน ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดน ทำให้การส่งออกสินค้ายุ่งยากเพราะต้องมีการเสียต่อสินค้าที่ต้องผ่านด่าน เนื่องจากมีการรื้อค้นสิ่งผิดกฎหมายอย่างละเอียด ซึ่งทำให้สินค้าส่งออก-นำเข้าได้รับความเสียหาย ผู้ส่งออกบางราย ทำการส่งออกโดยการแยกชิ้นส่วนเพื่อสะดวกในการตรวจค้น เช่น ส่งออกรถยนต์จากญี่ปุ่น ต้องถอดออกเป็นชิ้นๆ จากฝั่งไทย และนำไปประกอบต่อในฝั่งพม่า ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูงโดยไม่จำเป็น (สัมภาษณ์นายด่านศุลกากร, 2549 อ้างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

ข้อเสนอแนะ

1. การแก้ไขปัญหาทางการเมือง

รัฐบาลไทยได้ตั้งคณะกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการค้าชายแดน ดังต่อไปนี้

- (1) คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคี (Joint Commission for Bilateral Cooperation – JC) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ในภาพรวม
- (2) คณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Committee – JBC) เพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดนร่วมกัน
- (3) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee – RBC) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและแก้ไขปัญหาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนร่วมกัน
- (4) ความร่วมมือในกรอบคณะกรรมการร่วมทางการค้าไทย-พม่า (Joint Trade Commission – JTC) เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการค้าระหว่างกัน
- (5) ความร่วมมือในกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy – ACMECS) ในสาขาต่างๆ ได้แก่ อุตสาหกรรม (กำหนดพื้นที่จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพม่าที่เมืองเมียวดี เมะลำไย และพะอัน) พลังงาน (การศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำที่สาละวิน ฮัจจี และตะนาวศรี) และเกษตรกรรม (การจัดทำ Contract Farming)

รัฐบาลไทยมีการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดีที่จะส่งผลถึงเศรษฐกิจชายแดนด้วยแนวปฏิบัติดังนี้

1. รัฐส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับรัฐบาล โดยรัฐมนตรีพาณิชย์ หรือ รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเจรจาต่อรองลด ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าชายแดนของไทย

2. จัดประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้า ไทย - พม่า ระดับรัฐมนตรี (Joint Trade Commission) อย่างต่อเนื่อง

3. มีการประสานกันระหว่างภาครัฐและเอกชนให้มากขึ้น และส่งเสริมสนับสนุน ธุรกิจในไทยที่ไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาจเข้าไปถือหุ้นในกิจการที่นักธุรกิจไทยไป ดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อถือและความมั่นใจ

จะเห็นว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองที่รัฐบาลไทยได้ทำไปนั้น ได้ผลระดับหนึ่ง แต่ยังคงต้อง พัฒนาโดยให้เอกชนเช่น หอการค้าจังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมในการสานสัมพันธ์ไทย-พม่า โดยมี เป้าหมายการทำการค้าชายแดน ซึ่งบางครั้งได้ผลมากกว่า หรือทำให้ประเทศพม่าให้ความ ไว้วางใจมากกว่า ที่ผ่านมา ที่ผ่านมาจังหวัดได้จัดทีมไปเยี่ยมผู้นำพม่า และทางพม่าเองได้ส่ง ผู้บริหารของพม่ามาเยือนไทยเช่นกัน ก็ได้ความสัมพันธ์ที่ดีในระดับหนึ่ง ซึ่งจังหวัดเองต้องให้ความ สนใจในประเด็นเหล่านี้ อาจให้ความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาเข้ามาเรียนในไทย โดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ให้ความร่วมมือดังกล่าวนี้ได้ แต่ก็ต้องขึ้นกับพม่าด้วย (สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง

รัฐบาลให้ความสำคัญด้านการขนส่งเป็นอันดับต้นๆ โดยต้องการที่จะพัฒนาการ คมนาคมขนส่งภายในประเทศไทยให้มีความสะดวก ได้มาตรฐานสากล เพื่อการขนส่งที่ปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่าย แต่ปัญหาการขนส่งในฝั่งพม่ายังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการค้า ชายแดนอย่างมาก สรุปได้ 6 ประการ คือ

1. ปัญหาเส้นทางการขนส่งทางบกที่เชื่อมระหว่างไทยกับพม่ามีสภาพชำรุดทรุดโทรม เป็นอุปสรรคต่อการขนส่งสินค้าระหว่าง 2 ประเทศ จากการประเมินของผู้ประกอบการฝ่ายไทยคิด ว่า พม่าไม่ต้องการพัฒนาเส้นทางการขนส่ง ไม่ใช่เพราะไม่มีเงินหรือยากจน แต่เพราะไม่ยอมให้มีการพัฒนาให้มีการเชื่อมโยงจากไทยไปพม่าได้สะดวก นอกจากนี้สะพานมิตรภาพไทย-พม่า เกิด การชำรุด ไม่สามารถขนส่งสินค้าได้ ต้องปิดสะพานชั่วคราว ทำให้มีการขนส่งทางเส้นทางอื่น เช่น ทางน้ำ และต้องขนใส่รถ pick up เล็กเสียค่าใช้จ่ายที่เป็นใบขนมากกว่าเดิม เป็นต้นทุนในการ ขนส่งเพิ่มขึ้น

2. ปัญหาการเรียกเก็บเงินจำนวนมากจากรถบรรทุกสินค้าที่ขนส่งสินค้าจากชายแดนเข้า ไปยัง กรุงย่างกุ้ง ทำให้สินค้ามีต้นทุนสูง

3. ปัญหาเส้นทางขนส่งที่เชื่อมกรุงเทพ- แม่สอด เป็นเส้นทางขึ้นเขา แคบ เกิดอุบัติเหตุบ่อย ทำให้รถวิ่งสวนลำบาก ไม่สะดวก และช้า เสียเวลา ทำให้ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง ไม่มีเส้นทางอื่น เช่น เส้นทางรถไฟ

4. ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานยังไม่พร้อม เช่น สนามบินที่เลือกอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการในกรุงเทพ หรือ ชาวต่างประเทศที่มาลงทุนในแม่สอด เส้นทางรถไฟที่ใช้ขนส่งสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า ฯลฯ

5. ปัญหาไม่มีคลังสินค้าเก็บสินค้า เดิมไม่มีการขนส่งสินค้าผ่านคลัง ภายหลังมีการผ่านสินค้าผ่านคลัง ซึ่งขณะนี้ มีคลัง 15 คลัง แต่ใช้ได้เพียง 8 คลังเท่านั้น และมีท่าเรือเพียง 19 ท่าที่ใช้เป็นคลังสินค้าชั่วคราว ทำให้มีการส่งออกเพิ่มจาก 5 พันล้านบาท เป็น 2 หมื่น 3 พันล้านบาท และคลังสินค้าเหล่านี้เป็นคลังของเอกชน รัฐบาลได้ค่าธรรมเนียมโดยเก็บจากคลังปีละ 3 หมื่นบาทต่อปีต่อคลังสินค้า เก็บตามกฎหมายกระทรวง (ล้มภาษณินายด้านศุลกากรแม่สอด อ้างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

6. ปัญหาพม่ายังขาดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่าง ๆ อาทิ เส้นทางคมนาคม การสื่อสาร และอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1. ควรยกระดับสนามบินแม่สอดเป็นสนามบินระหว่างประเทศและให้เป็นสนามบินภายในประเทศพม่า โดยมีเส้นทางการบิน จาก ย่างกุ้ง-ผาอ่าง (Pa-an) ตาก พิษณุโลก-กรุงเทพฯ รองรับผู้ที่จะมาเที่ยวซื้อขายสินค้า และมาทำธุรกิจได้อย่างเต็มที่
2. ควรมีการพัฒนาศูนย์ logistic เพื่อการขนส่งและเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด โดยตั้งศูนย์ที่เมียวดี และตั้งศูนย์ logistic ที่ แม่สอด
3. ควรมีการพัฒนาคลังสินค้าทัณฑ์บนให้สามารถรองรับการค้าชายแดนที่เติบโตขึ้น พัฒนาให้เป็นเขตปลอดอากร ถ้าสามารถพัฒนาให้เป็นจุดศูนย์กลางการกระจายสินค้าได้นั้น จะเปิดโอกาสให้เกิดการค้า อาจเกิดที่พิษณุโลก หรือ พิจิตร ก็ได้ เช่น จังหวัดตากส่งสินค้าไปพักไว้ที่จังหวัดพิษณุโลก และกระจายสินค้าไปจีน ลาว และมาเลเซีย ก็สามารถทำได้
4. ควรมีการพัฒนาเส้นทางในประเทศพม่าเพื่อการท่องเที่ยวและการค้า ปฏิญญาพุกามนั้น รัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือในการสร้างเส้นทางแม่สอด-เมียวดี-พะอั้น-ท่าตอน-ย่างกุ้ง วงเงิน 122.9 ล้านบาท เส้นทางเชิงเขาตะนาวศรี-กอกะเร็ก-พะอั้น-ท่าตอน ระยะทาง 172 กม. วงเงิน 1,350 ล้านบาท เส้นทางเชิงเขาตะนาวศรี-กอกะเร็ก-พะอั้น-ท่าตอน แยกบ้านอินดู-เมาะละหม่าง ระยะทาง 212 กม. วงเงิน 1,780 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นเงินให้กู้แบบให้เปล่า และเงินกู้ผ่อนปรนแก่พม่า เพื่อให้เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้า (นายนิยม ไวยรัชพานิช 2550)

แต่รัฐบาลไทยควรลงทุนให้พม่า ในเส้นทาง สายทาง เบ็งเคลิง- ใจใต้ (36 กม.) จาก ใจใต้- ใจอิน (46 กม.) ซึ่งเป็นทางลูกรัง ก็จะทำให้เส้นทางดังกล่าว เชื่อมกับเส้นทางของพม่าที่เมือง มูโดง (Modon) และ ไปสู่เมือง เมาะละแหม่ง (Mawlamyine) ซึ่งเป็นเมืองท่าทางมหาสมุทรอินเดีย จึงจะเป็นการเชื่อมเส้นทางสายอินโดจีนที่ประเทศไทยต้องการ หรือแยกไปสู่เมืองกอกกะเร็ก (Kawkareik) ซึ่งเป็นเมืองที่เป็นเส้นทางการค้าชายแดนของไทยในปัจจุบันนี้ ไม่ว่าจะเป็น อัญมณี หรือ วัล (นิยม ไวยรัชพานิช อ่างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

ปัญหาด้านการเงินและการชำระเงิน

1. ปัญหาการผูกขาดธนาคารพาณิชย์ในพม่าโดยรัฐบาล คือ Myanmar Investment ตั้งที่ เมียวดีฐานะของธนาคารไม่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ของไทยมี 6 ธนาคารพาณิชย์ ในการค้าขายชายแดน ไทยจะนำสินค้าเข้าจากทางพม่า ไทยต้องนำเงินมาวางไว้ที่ธนาคารของไทย จำนวน 2 หมื่นเหรียญแล้วไปสำแดง (declare) กับทางพม่าโดยนำสินค้าเข้าได้ไม่เกิน 2 หมื่นเหรียญ/คน/วัน และพม่าก็เช่นเดียวกัน

2. ปัญหาระบบการเงินของพม่าไม่มีเสถียรภาพ มีความผันผวนและอ่อนตัวลง บางครั้งรัฐบาลพม่าก็ประกาศยกเลิกค่าเงินโดยไม่มีเหตุผล และไม่ประกาศให้ทราบล่วงหน้า และไม่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินบาทไทยได้ ซึ่งทำให้พ่อค้าไทยที่มีเงินพม่าอยู่ในมือมีความเสี่ยงสูงมาก พ่อค้าชายแดนไทยจึงไม่ยอมรับเงินพม่า เพราะทำให้ขาดทุนอย่างมาก ในอดีตมีการประกาศยกเลิกเงิน มาแล้ว 4 ครั้ง ทำให้พ่อค้าที่ถือเงินพม่าในเวลานั้นเดือนร้อนมาก พ่อค้าไทยจึงนิยมการชำระเงินด้วยเงินบาทไทย หากหลีกเลี่ยงที่จะรับเงินพม่าได้ ก็จะได้รับแลกกลับเป็นเงินบาทเร็วที่สุด บางวัน มีการปรับอัตราแลกเปลี่ยน ถึง 3-4 ครั้ง รัฐบาลพม่าได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินจัตที่เป็นอัตราแลกเปลี่ยนทางการไว้สูงกว่าความเป็นจริงมาก อัตราแลกเปลี่ยนทางการถูกกำหนดอยู่ระหว่าง 5-6 จัตต่อดอลลาร์หรือ ประมาณ 600-650 บาทต่อ 100 จัต ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มพ่อค้าไทย ทำให้เกิดอัตราที่ตลาดซื้อขายกันเป็นอัตราในตลาดมืด ถูกกำหนด อยู่ระหว่าง 3-4 จัตต่อดอลลาร์ หรือประมาณ 400 บาทต่อ 100 จัต เป็นต้น พ่อค้าไทยก็นิยมแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืดมากกว่า ขึ้นอยู่กับความต้องการเงินของตลาด ทำให้พ่อค้าส่งออกไทยไม่นิยมที่จะรับค่าสินค้าเป็นเงินพม่า (สัมภาษณ์ นิยม ไวยรัชพานิช อ่างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

3. ปัญหาการชำระเงินค่าสินค้าที่ต้องเปิด L/C จะเกิดความยุ่งยากมาก เพราะการขอเปิด L/C ยากและช้ามาก ผู้ประกอบการต้องไปทำที่เมืองหลวง คือ เมืองย่างกุ้ง ซึ่งต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายสูง (สัมภาษณ์ นิยม ไวยรัชพานิช อ่างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1. ควรให้ธนาคารแห่งประเทศไทยศึกษาหาวิธีการที่จะทำให้เงินไหลผ่านระบบมากขึ้น โดยมีข้อผ่อนผันบางประการ
2. ควรให้มีการทำธุรกรรมทางการเงินที่ด้านชายแดนได้ เช่น สามารถเปิด L/C ที่ ธนาคารชายแดนได้ เพื่อความสะดวก

ด้านแรงงานอพยพจากพม่า

ปัญหาสำคัญจากการขยายตัวของการค้าชายแดน และการเติบโตของระบบทุนนิยมในแม่สอด ทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศพม่าเข้ามาทำงานในประเทศไทยทั้งชั่วคราว หรือถาวร อย่างถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ตัวเลขการลักลอบเข้ามาใช้แรงงานมีวันละไม่ต่ำกว่า 2,000 คน ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้น เช่น ความแออัดของชุมชน ความต้องการบ้านที่อยู่อาศัยราคาถูก ประหยัด เกิดขึ้น ความต้องการอาหาร ของใช้ต่างๆ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม (สำนักงานจัดหางานจังหวัดตาก อ่างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549) และปัญหาสุขภาพ โรคภัยต่างๆ ที่เคยหายไปได้กลับมาอีกเมื่อมีการเข้ามาทำงานของชาวพม่ามากขึ้นในแม่สอด

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการจัดทำใบผ่านแดน (border pass) สำหรับชาวพม่าเข้ามาในไทยชั่วคราว โดยให้หนังสือค้ำประกันกับตม. หัวละ 5 หมื่นบาท หรือ 1 แสนบาท และกำหนดวันให้เข้า-ออก เช่น 7 วัน 1 เดือน เป็นต้น แล้วแต่กรณี
2. ควรมีการเก็บค่าใช้จ่ายของแรงงานพม่า 500 บาท/หัว/ปี (การเรียกเก็บภาษีนี้แล้วแต่ท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด) เป็นการนำเสนอมือเพื่อเป็นตัวอย่างเท่านั้น ซึ่งค่าใช้ระบบสาธารณูปโภค ซึ่งจากการประมาณการของสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คำนวณตัวเลขการใช้สาธารณูปโภคของคนไทยตกปีละ 3-4 พันบาทต่อหัวต่อปี ควรนำหลักการนี้มาเรียกเก็บค่าใช้สาธารณูปโภค ซึ่งเป็นค่า levy ที่ต้องถึงต้องรับภาระ และเป็นการผลักดันให้คนพม่าออกไปพำนักที่ประเทศของตน เหมือนกับกรณีประเทศจีนที่เข้าไปทำงานในฮ่องกงก็ต้องเสียภาษีเช่นกัน
3. ควรมีการจัดทะเบียนแรงงานไว้ที่ศูนย์พักแรงงานเพื่อจัดส่งกลับ โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ที่แม่สอดหากต้องการแรงงานให้ไปประกันตนจากศูนย์และนำมาที่โรงงาน แรงงานเหล่านี้จะไม่สามารถ อพยพต่อเข้าไปในเมืองชั้นใน จังหวัดอื่นๆ หรือ กรุงเทพฯ ได้ เป็นการป้องกันการขยายตัวของแรงงานต่างด้าวให้มีปริมาณที่จำเป็น และจำกัดบริเวณของแรงงานต่างด้าวพม่าด้วย ควรมีการศึกษารายละเอียดต่อไป เพราะเป็นปัญหาต่อระบบเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ เนื่องจากขณะนี้แรงงานพม่าได้กระจายไปทั่วประเทศ

ด้านอุปสรรคอื่น ๆ

1. ปัญหาความต้องการซื้อสินค้าของชาวพม่ามีน้อย เนื่องจาก ปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจของพม่าอยู่ในระดับยากจน มีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าคนไทย ทำให้กำลังซื้อสินค้าคนไทย
2. ปัญหาขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับธุรกิจไทย

แนวทางแก้ไขปัญหา

- 1) จัดงานแสดงสินค้าไทยในพม่า เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าไทยให้ผู้บริโภคชาวพม่าได้รู้จักมากขึ้นพร้อมทั้งเชิญชวนชาวพม่าเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในไทย อาทิ งานแสดงสินค้าอัญมณี ซึ่งจะสนับสนุนให้ไทยมีบทบาทเป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีในภูมิภาค
- 2) กำหนดหน่วยงานระดับท้องถิ่นให้มีบทบาทที่จะรับผิดชอบดูแลการค้าชายแดนให้ชัดเจนและเป็นมาตรฐานสากล

การกำหนดแนวทางในการพัฒนาการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ด่านแม่สอด

1) การพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อการส่งออกให้มากขึ้น

1. พัฒนาสินค้าประเภทวัตถุดิบทางอุตสาหกรรม

ควรส่งเสริมการพัฒนาสินค้าวัตถุดิบทางอุตสาหกรรม เช่น ยางพารา เหล็กและเหล็กกล้า พลาสติก และเส้นใยประดิษฐ์ ควรขยายตลาด โดยติดต่อโดยตรงกับโรงงานต่างๆ ในพม่าให้มากขึ้น เนื่องจาก พม่ามีการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อทดแทนการนำเข้าสินค้าสำเร็จรูป

2. พัฒนาให้มีการแลกเปลี่ยนการท่องเที่ยว

จากการหารือระหว่างนักธุรกิจไทย และพม่าหลายครั้ง ทั้งอย่างเป็นทางการ ในแผนความร่วมมือพัฒนาสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หรือ GMS และไม่เป็นทางการในหลายโอกาส ทั้งสองฝ่ายเห็นตรงกันที่จะเชื่อมการท่องเที่ยวทางชายแดนสองประเทศ เพราะนอกจากจะเสริมสร้างความสัมพันธ์ ทั้งระดับท้องถิ่น และประเทศของทั้งสองแล้ว ยังเป็นความร่วมมือด้านธุรกิจการท่องเที่ยว

หอการค้าจังหวัดตาก เห็นว่าหากทางการไทยขยายพื้นที่เข้าเมืองแก่นักท่องเที่ยวพม่าที่เข้าเมืองทาง อ.แม่สอด จ.ตาก โดยใช้ Border Pass ไปถึง อ.เมืองตาก และ อ.สามเงา (เงื่อนไขภูมิพลเป็นจุดสนใจของชาวพม่า) แทนที่การอนุญาตแค่เพียงวงเวียนก่อนเข้าเมืองแม่สอด เช่นปัจจุบัน และให้นักท่องเที่ยวพม่าพักอยู่ในตากได้ 3 วัน จะมีนักธุรกิจ และนักท่องเที่ยวพม่าจำนวนมากเดินทางมาท่องเที่ยวในไทย ขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวไทย จำนวนมาก ต้องการเข้าไปท่องเที่ยวในพม่าผ่านทางเมืองชายแดนเมียวดี ในลักษณะเดียวกัน เพื่อไปเยือนมะละแหม่ง เมืองหลวงของรัฐมอญ และผานัน เมืองหลวงของรัฐกะเหรี่ยง (หอการค้าแม่สอด อ้างใน สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549)

2) พัฒนาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และการกระจายตัวของสินค้า

1) ผู้ส่งออกของไทย จะต้องเข้าไปร่วมทำการค้ากับผู้นำเข้ารายใหญ่ๆ ของพม่า โดยคัดเลือกบริษัทที่มีเครือข่ายในการกระจายสินค้าได้มากที่สุด

2) เน้นการค้าตามแนวชายแดนไทย-พม่า เนื่องจากไทยและพม่ามีชายแดนติดต่อกันเป็นแนวยาว ประกอบกับการคมนาคมขนส่งของพม่าที่ออกไปยังจังหวัดต่างๆ ยังไม่สะดวก ดังนั้นชาวพม่าจะอาศัยซื้อสินค้าจากชายแดนไทยเป็นหลัก

3) จากการที่พม่ามีชายแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน คือ จีน อินเดียและบังคลาเทศ ดังนั้นควรให้ผู้นำเข้า-ส่งออกของพม่า เป็นผู้กระจายสินค้าไทยไปสู่ประเทศจีน อินเดียและบังคลาเทศ

4) ผู้ส่งออกและผู้ผลิตของไทย ควรมีการตั้งสำนักงานตัวแทน หรือตัวแทนจำหน่ายตามแนวชายแดนไทย-พม่า เพื่อบริการการขายที่รวดเร็วให้กับพ่อค้าชายแดนของพม่า และเพื่อการจัดแสดงสินค้าให้กับผู้นำเข้าพม่าได้เข้ามาดูตัวอย่างสินค้าใหม่ๆ ของไทยได้ โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางเข้ามายังโรงงานผลิตในกรุงเทพฯ

5) ผู้ส่งออกที่จะเข้าไปทำการค้า หรือลงทุนในธุรกิจขนาดใหญ่ควรเข้าไปสร้างความสัมพันธ์กับรัฐบาลทหารพม่า เพราะเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติในการดำเนินโครงการต่างๆ

แนวทางส่งเสริมการค้าชายแดน

จากปัญหา/อุปสรรคของผู้ส่งออกไทยดังกล่าวข้างต้นนั้น แนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในการส่งออกไปยังตลาดพม่า มีดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้มีการส่งออกสินค้ากลุ่มอุปโภคบริโภคกลุ่มวัสดุก่อสร้าง กลุ่มเครื่องจักร และอุปกรณ์การเกษตรให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มสินค้าที่ไทยยังมีโอกาสขยายตลาดในพม่าได้ เพราะเป็นกลุ่มสินค้าที่ตลาดพม่ามีความต้องการมาก และยังไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีได้ในประเทศ ทั้งนี้ภาครัฐควรช่วยสนับสนุนในด้านข้อมูลการตลาด และรายชื่อผู้นำเข้าที่สำคัญในการติดต่อให้แก่ผู้ส่งออก

2. ส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว พม่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งแร่ธาตุ ป่าไม้ และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ และควรส่งเสริมให้มีการเข้าไปลงทุนในด้านอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมเสื้อผ้าเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมอัญมณี

3. พม่ามีความต้องการพัฒนาสาธารณูปโภคภายในประเทศหลายอย่าง เช่น การก่อสร้างถนน ก่อสร้างทางรถไฟ การก่อสร้าง และปรับปรุงสนามบิน รวมทั้งระบบไฟฟ้า ระบบประปา และระบบสื่อสาร เป็นต้น ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้เข้าไปลงทุนในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ไทยสามารถขยายการส่งออกสินค้าในกลุ่มวัสดุก่อสร้างได้เพิ่มขึ้น

4. ส่งเสริมให้มีการนำคณะผู้ส่งออกและผู้สนใจที่จะเข้าตลาดพม่าไปร่วมงานแสดงสินค้า ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในประเทศพม่าให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในพม่าแก่ผู้ส่งออก ที่สนใจอย่างทั่วถึง

5. ควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พาณิชย์จังหวัดของทั้งสองประเทศ ในด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบการนำเข้าสินค้า และในด้านข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างพ่อค้าท้องถิ่นของแต่ละประเทศ รวมทั้งมีการร่วมเจรจา แก้ไขปัญหาการค้าอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น

6. กรมศุลกากรควรจัดทำระบบ One Stop Service สำหรับการนำเข้า-ส่งออก เพื่อให้ ดำเนินการพิธีการส่งออกและนำเข้าทุกพิธีการอยู่ในสถานที่เพียงแห่งเดียว เพื่อลดความยุ่งยากใน การนำเข้า-ส่งออก

7. ควรเร่งรัดให้มีการเปิดจุดผ่อนปรน จุดผ่านแดนถาวร ด้านศุลกากรตามช่องทางที่มีการ ค้าขายตามแนวชายแดนให้มากขึ้น เพื่อขยายการส่งออกสินค้าจากชายแดนไทยไปสู่พม่าให้มาก ขึ้น รวมทั้งกระทรวงพาณิชย์ควรมีการเช่าโกดังสินค้า เพื่อจัดทำเป็น Distribution Center ของรัฐที่ กรุงย่างกุ้งและมัณฑะเลย์ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าไทยในพม่า

8. การค้าระหว่างไทยและพม่าเป็นการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter Trade) เมื่อผู้ ส่งออกของไทยส่งสินค้าเข้าไปขายในพม่าแล้ว จะต้องมีการนำสินค้าของพม่ากลับออกมา ดังนั้น การทำเรื่องแห่งประเทศไทยควรเข้ามาจัดการด้านการเดินเรือบรรทุกสินค้า ที่สามารถขนส่งสินค้า จากไทยไปพม่า และขนส่งสินค้าจากพม่ากลับมาไทยได้โดยตรง เพื่ออำนวยความสะดวกและช่วยลด ต้นทุนของผู้ส่งออกไทย

9. ควรขยายฐานการลงทุนของไทยไปในประเทศพม่า พม่าเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการลงทุนสูง เนื่องจากประเทศพม่ามีทรัพยากรธรรมชาติอุดม สมบูรณ์ ซึ่งเหมาะแก่การเป็นฐานทางด้านวัตถุดิบ รวมทั้งรัฐบาลพม่าได้ให้การส่งเสริมการลงทุน จากต่างประเทศเป็นอย่างมาก กิจกรรมที่ ประเทศไทยควรไปลงทุนในพม่ามีดังต่อไปนี้

1. ธุรกิจการประมง เนื่องจากประเทศพม่ามีความอุดมสมบูรณ์ทางทะเลอยู่มาก และ รัฐบาลพม่าได้ให้สัมปทานการประมงแก่บริษัทต่างชาติ โดยกำหนดให้เป็นการร่วมลงทุนเท่านั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีสำหรับนักลงทุนของไทย ที่จะเข้าไปร่วมลงทุนทำการประมง นอกจากนี้ การ ลงทุนในกิจการต่อเนื่องด้านการประมง เป็นการลงทุนที่น่าสนใจมาก และรัฐบาลพม่าก็สนับสนุน

2. ธุรกิจการทำเหมืองแร่ เนื่องจากประเทศพม่ามีแร่ธาตุและอัญมณีอยู่ตามรัฐต่างๆ ประมาณ 16 รัฐ ซึ่งการทำเหมืองแร่ในปัจจุบันพม่ายังใช้เทคโนโลยีที่ล้าสมัย รัฐบาลพม่าต้องการ ดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ เพื่อนำเทคโนโลยีและเงินลงทุนเข้ามาพัฒนาการทำเหมืองแร่ในพม่าจึง เป็นโอกาสที่ดีของนักลงทุนไทย ที่จะเข้าไปลงทุนอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในพม่า

3. อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ เนื่องจาก ประเทศพม่ามีพื้นที่ป่าไม้ ประมาณร้อยละ 42.30 ของพื้นที่ทั้งหมด และป่าไม้ที่มีส่วนใหญ่จะเป็นไม้สัก ปัจจุบันรัฐบาลพม่ากำหนดให้เอกชนพม่าเป็นผู้ทำไม้เท่านั้น และมีนโยบายส่งเสริมการส่งออกไม้แปรรูป และผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป

4. อุตสาหกรรมเกษตร เนื่องจาก ประเทศพม่าสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้เป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีเทคโนโลยีและเงินลงทุนในการสร้างอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร

5. ธุรกิจก่อสร้างและวัสดุก่อสร้าง เพื่อรองรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศพม่าในด้านต่างๆ และรองรับการขยายตัวด้านอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการในพม่า

6. ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว เนื่องจากประเทศพม่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นการลงทุนในธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวนี้ จึงเป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่นักธุรกิจไทยน่าจะเข้าไปลงทุน

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการค้าชายแดนแม่สอด

การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถของแม่สอด จ.ตาก

จังหวัดตากได้กำหนดเป้าหมายของอัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดตาก ไว้ที่ 4 % ตั้งแต่ปี 2548-2551 ซึ่งจากข้อมูลในปี 2546 มีมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดตาก เท่ากับ 2089.86 ล้านบาท ในปี 2547 มีมูลค่า 11,252.73 ล้านบาท ซึ่งค่อนข้างแน่นอนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนและได้เพิ่มการดำเนินโครงการเพื่อช่วยให้บรรลุความสำเร็จ (สำนักงานจังหวัดตาก แผนปฏิบัติการ 4 ปี จังหวัดตาก 2548-2551) ตามเป้าหมายทั้ง 8 ประการ(สุจินดา เจียมศรีพงษ์ 2549) คือ

1. เป้าหมายการสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจ

เพื่อตอบสนองการตั้งเป้าหมายของการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ การค้าชายแดน ความต้องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการค้าชายแดน โดยเฉพาะพัฒนาแม่สอดให้เป็นจุดรองรับและประสานเชื่อมโยงการค้าชายแดน การผลิต การตลาด ด้านอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและการท่องเที่ยว ทาง อ.แม่สอด จึงได้กำหนดโครงการไว้ 2 โครงการเพื่อตอบสนองกลยุทธ์การส่งเสริมการค้าชายแดน คือ

1.1. โครงการปรับปรุงกระบวนการผ่านแดนเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยว โดยได้เปิดจุดผ่อนปรนเพิ่มจากเดิมอีก จำนวน 4 จุด คือในเขต อ.พบพระ อ.อุ้มผาง อ.แม่ระมาด และ อ.ท่าสองยาง เพื่อให้ประชาชนของทั้ง 2 ประเทศสามารถเข้าออก และทำการค้าชายกันได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น การออกหนังสือผ่านแดน การต่ออายุหนังสือผ่าน

แดน การออกหนังสือผ่านแดนชั่วคราว การจัดทำทะเบียนคุมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดน ทั้งหมด การควบคุมการเข้าออกชายแดน ฯลฯ

1.2. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนำเข้า-ส่งออกแบบเบ็ดเสร็จ จำนวน 5 แห่ง

เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้าชายแดน เช่น มีการตรวจสินค้านำเข้า โดยศุลกากรมีการตั้งด่านตรวจที่เดียวกับ การตรวจจากกรมป่าไม้ หรือ สรรพสามิต หรือ เทศบาล ซึ่งผู้ประกอบการไม่ต้องไปยื่นเอกสาร หรือผ่านพิธีการหลายขั้นตอน จะทำให้ผู้ประกอบการนำเข้า หรือส่งออกมีความสะดวกในการค้าชายแดนมากขึ้น

2. เป้าหมายการสนับสนุนการส่งออกเชิงรุก มี 2 โครงการ ได้แก่

2.1. มีการตั้งศูนย์บริการข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ทางฝั่งตะวันตกของจังหวัดจำนวน 1 ศูนย์เพื่อบริการข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์

2.2. โครงการเสริมประสิทธิภาพเพื่อควบคุมเข้า-ออกราชอาณาจักร จำนวน 76000 รายต่อเดือน

3. เป้าหมายการชักจูงให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ มี 3 โครงการ ได้แก่

3.1. โครงการศูนย์พักรอการส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จ.ตากจำนวน 1 ศูนย์ เพื่อให้มีการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างมีระบบ แก้ไขปัญหาแรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมาย และรอส่งกลับ และป้องกันการอพยพของแรงงานชายแดนเข้าสู่เมืองชั้นใน หรือเมืองหลวง

3.2. โครงการจัดระเบียบและอนุญาตให้แรงงานต่างด้าว เข้ามาทำงานแบบมาเข้ากลับเย็น จำนวน 2 พันคนต่อวัน เพื่อให้มีการควบคุมการเดินทางเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบและสามารถกำหนดมาตรฐานควบคุมได้ เพื่อป้องกันปัญหาสังคม และปัญหาอาชญากรรม การเติบโตของแรงงานต่างด้าว และจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ของแม่สอด

3.3. โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมผลกระทบล้อม และการปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรจำนวน 1 แห่ง ซึ่งเป็นการศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจชายแดน มีรูปแบบและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมอย่างไร รวมถึง ผลกระทบล้อม และการปรับโครงสร้างการผลิต ซึ่งขณะนี้ดำเนินการได้เพียง 20 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น หากมีการศึกษาเสร็จสมบูรณ์ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจชายแดน แม่สอด ในอนาคตได้

4. เป้าหมายการเสริมสร้างความเข้มแข็งในเศรษฐกิจระดับภูมิภาค มี 3 โครงการ ได้แก่

4.1 โครงการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจบริเวณชายแดน อ.แม่สอด จำนวน 1 เรื่อง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจชายแดน และนำไปแก้ไขปัญห เศรษฐกิจชายแดนได้

4.2 โครงการส่งเสริมและพัฒนาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้กับตัวสินค้า บริการและบุคลากรของตาก ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ นายจ้าง ลูกจ้าง ให้สามารถขยายตลาดการค้าชายแดน ได้ และขยายตลาดส่งออก สู่กลุ่มประเทศอื่นๆ เช่น เอเชียใต้ (BIMSTEC) กลุ่มลุ่มน้ำโขง (GMS) ฯลฯ โครงการนี้เป็นโครงการ ที่ดีจะเริ่มในปี 2549

4.3 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP

5. เป้าหมายการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์

มี 3 โครงการได้แก่

5.1 โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการค้าชายแดน จำนวน 500 รายเพื่อฝึกอบรมส่งเสริมศักยภาพการค้าชายแดน

5.2 โครงการส่งเสริมช่วยเหลือการผลิตและการตลาดให้เกษตรกรประเทศเพื่อนบ้านด้านการลงทุนสินค้าเกษตรจำนวน 5 หมื่นไร่

5.3 โครงการหน่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เคลื่อนที่แนวชายแดน โดยจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนเคลื่อนที่ ในรถเคลื่อนที่จำนวน 1 คัน

6. เป้าหมายการเสริมสร้างศักยภาพด้านบริการโครงสร้างพื้นฐาน

มี 11 โครงการ

6.1 โครงการวางและจัดทำแผนผังเมืองเฉพาะและแผนผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชน จำนวน 2 แห่งคือ ชายแดนแม่ระมาดและชุมชนชายแดนแม่จะเรอ.แม่ระมาดจ.ตาก เพื่อให้ชุมชนเมืองชายแดนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

6.2 โครงการขยายถนน 4 ช่องจราจร จำนวน 1 เส้นทาง คือ ตอน ตาก-อ.แม่สอด (ลานสาง 12 กม.) เพื่อให้ผู้ใช้เส้นทางได้รับความสะดวกและปลอดภัย

6.3 โครงการปรับปรุงขยายระบบประปาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน จำนวน 3 แห่งคือ อ.แม่สอด แม่ระมาด และพบพระ เพื่อให้มีกำลังผลิตน้ำประปาเพียงพอกับความต้องการ

6.4 โครงการปรับปรุงและก่อสร้างถนนในเขตเทศบาลเมืองแม่สอดและเทศบาลต.พบพระ จำนวน 4 เส้นทาง เพื่อให้ผู้ใช้เส้นทางรับความสะดวกและปลอดภัย

6.5 โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดโครงการจัดการขยะมูล

ฝอยโดยวิธีฝังกลบหมักทำปุ๋ยและคัดแยกขยะเทศบาลเมืองแม่สอด จำนวน 1 แห่ง เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.6 โครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมเทศบาลตำบลแม่ระมาด จำนวน 1 แห่ง เพื่อให้สามารถป้องกันการเกิดอุทกภัยที่จะเกิดขึ้นได้

6.7 โครงการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นโครงการพัฒนาท่าอากาศยานแม่สอด มีข้อมูลและรูปแบบและแนวทางการพัฒนาสนามบินที่เหมาะสม จำนวน 1 แห่ง

6.8 โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งสถานีขนส่งสินค้า อ.แม่สอด จำนวน 1 แห่ง

6.9 โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมเทศบาลเมืองแม่สอด 1 ระบบ

6.10.โครงการก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสาร อ.แม่สอด ให้ประชาชนมีความสะดวกในการเดินทางมากขึ้น จำนวน 1 แห่ง

6.11.โครงการก่อสร้างศูนย์แสดงสินค้าชายแดน จำนวน 1 แห่ง

7. เป้าหมายการสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

มี 1 โครงการ แต่มีระยะเวลา 3 ปี 2548-2551 ได้แก่

7.1. โครงการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดตาก เพื่อให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน โดยจัดตั้ง ศูนย์ประสานงานสนับสนุนกลไกการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ภาคประชาชน (ศสพ.) ขึ้นมา เพื่อศึกษาและติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน และนำมาพัฒนาข้อมูลสร้างความรู้ และความเข้าใจใหม่ให้กับแม่สอด ให้พร้อมต่อการอำนวยความสะดวก และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชนจนสามารถเชื่อมต่อกับความคิด รู้ทัน มีการสร้างสรรค์และพัฒนาที่ยั่งยืน โดยดำเนินการไปแล้ว 40 เปอร์เซ็นต์

8. เป้าหมายการสร้างความเข้าใจ เห็นประโยชน์ร่วมและผนึกกำลังร่วมกัน

มี 7 โครงการที่เน้นวัตถุประสงค์เชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรมไทย-พม่า มี

8.1. โครงการเพื่อสนับสนุนการศึกษาภาษาไทย แก่นักศึกษาทุนแลกเปลี่ยนพม่า-ไทย จำนวน 45 คน มีศูนย์จัดกิจกรรมและมีนักศึกษาพม่าเข้ามาเรียน 45 คน

8.2. โครงการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์เคลื่อนที่ โดยมี การจัดอบรม 9 หลักสูตร

8.3. โครงการเพื่อกำหนดแผนงานสาธารณสุขให้กับชุมชนตามแนวชายแดนไทย-พม่า ได้รับการบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีไทย-พม่า จำนวน 9 แผนงาน

8.4. โครงการเพื่อกำหนดแผนงานสุขภาพภาคประชาชนจำนวน 6 แผนงานเพื่อให้เกิดเครือข่ายพันธมิตรด้านสุขภาพทั้งในและต่างประเทศ

8.5. โครงการเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยสู่จอร์ซูพมา จำนวน 5 ครั้ง โดยจัดการแสดงวัฒนธรรมสู่จอร์ซูพมาในเส้นทางแม่สอด-พม่าจำนวน 8 ชุดต่อครั้ง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ถึงความแตกต่างทางด้านสังคม ภาษา และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประเทศเพื่อนบ้าน ที่ไหลเข้ามา พร้อมกับการค้าชายแดน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โครงการนี้จะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศให้เข้าใจและมีมิตรภาพร่วมกัน ได้ดำเนินการเป็นครั้งๆ

8.6. โครงการเพื่อการเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรมและธรรมชาติจากตากสู่พม่า โดยสำรวจเส้นทางแม่สอดพม่า ส่งความสัมพันธ์ในด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ การศึกษา และ วัฒนธรรม จำนวน 1 เส้นทาง

8.7. โครงการเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและสัมพันธภาพระหว่างประเทศกับ ระดับท้องถิ่นโดยจัดกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี กับประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 4 กิจกรรม

จากโครงการต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติราชการของจังหวัดที่กล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นโครงการที่รัฐบาลให้การสนับสนุนการค้าชายแดน ซึ่งในแง่การประเมินโครงการที่ดำเนินการ โดยรัฐบาลมักได้รับทราบถึงแต่ผลของความล้มเหลวเพราะได้มีการกำหนดดัชนีชี้วัด หรือ เกณฑ์ในการวัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงอยากทำการประเมินโครงการดังกล่าวในเชิงคุณภาพ ซึ่งทำการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องโดยเป็นผู้ที่ดำเนินโครงการต่างๆ หรือเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการดังกล่าว ในระดับปฏิบัติงานโดยได้ระดับของความคิดเห็นในปัจจุบันต่างๆ ที่แตกต่างกัน ดังในตารางข้างล่างนี้

บทที่ 4

เปรียบเทียบการค้าชายแดนแม่สาย-แม่สอด

การเปรียบเทียบการค้าชายแดน ณ ด่านแม่สายและด่านแม่สอดนั้น จะทำการเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. เปรียบเทียบด้านวิสัยทัศน์

ทั้งแม่สาย และแม่สอดเป็นด่านชายแดน ดังนั้น การกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาจังหวัดจึงคล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ ซึ่งด่านแม่สายอยู่ในจังหวัดเชียงรายซึ่งอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เป็นวิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 8 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน คือ กำหนดให้ภาคเหนือตอนบนเป็นประตูทองของการค้าระหว่างประเทศ และมีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมล้านนา ดังคำขวัญที่ว่า “ประตูทอง การค้าสู่โลก โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา นำอยู่ทุกถิ่นที่” (หอการค้าจังหวัดเชียงราย 2550 เว็บไซต์)

ส่วนด่านแม่สอดนั้น อยู่ในจังหวัดตาก อยู่ในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง วิสัยทัศน์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คือ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ และเพชรบูรณ์ คือ กำหนดให้ภาคเหนือตอนล่างพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางบริการสีเขียวอินโดจีนให้ได้ (กพร. คำรับรองปฏิบัติราชการจังหวัดตาก 2547 เว็บไซต์) วิสัยทัศน์จังหวัดตาก คือ “บ้านเมืองนำอยู่ ประตูการค้าชายแดน ชุมชนเข้มแข็ง ชัดความยากไร้ ใส่ใจทรัพยากรสิ่งแวดล้อมส่งเสริมการท่องเที่ยว” (กพร. คำรับรองปฏิบัติราชการจังหวัดตาก 2547 เว็บไซต์) พบว่า วิสัยทัศน์ทั้งสอง ให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนเหมือนกัน

2. เปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดน

เนื่องจากเป็นเมืองชายแดนเหมือนกัน การค้าชายแดนย่อมมีบทบาทต่ออำเภอทั้งสองเป็นอย่างมาก พบว่ามูลค่าการส่งออก มากกว่านำเข้าทั้งสองด่าน และมูลค่าการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบด่านแม่สอดและแม่สายพบว่า ด่านแม่สอดมีมูลค่าการค้ารวมมากกว่าด่านแม่สาย พิจารณาจากตัวเลขการค้าชายแดน จะเห็นว่า การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญต่อประเทศมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1 และ 4.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1: สัดส่วนการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ผ่านด่านศุลกากรไทย 2544-46 (หน่วย: ร้อยละ)

ด่านศุลกากร	มูลค่าส่งออก	มูลค่านำเข้า	มูลค่าการค้ารวม
สังขละบุรี	2.9	94.3	77.0
แม่สอด	42.9	2.3	9.9
ระนอง	39.3	0.9	8.1
แม่สาย	12.3	0.3	2.6
ประจวบคีรีขันธ์	0.6	1.8	1.6
แม่ตะเริง	1.0	0.3	0.4
แม่ฮ่องสอน	0.3	0.1	0.2
เชียงแสน	0.4	0.0	0.1
เชียงดาว	0.3	0.0	0.1
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา: กรมศุลกากรแห่งประเทศไทย 2547

ตารางที่ 4.2: แสดงสถิติการค้าชายแดนไทย-พม่า ที่ด่านอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก -แม่สาย จังหวัดเชียงราย ปี 2536-2549
มูลค่า (ล้านบาท)

ปี	อ. แม่สอด			อ.แม่สาย		
	ส่งออก	นำเข้า	การค้ารวม	ส่งออก	นำเข้า	การค้ารวม
2536	1,365.85	62.03	1,427.88	1581.96	120.88	1702.84
2537	2,057.92	21.9	2,079.82	1839.02	227.03	2066.05
2538	804.22	9.8	814.02	1969.98	135.98	2105.96
2539	1,058.90	7.31	1,066.21	2338.99	266.39	2605.38
2540	3,162.89	22.48	3,185.37	2952.37	252.80	3205.17
2541	1,161.38	274.56	1,435.94	2601.13	625.61	3226.74
2542	2,629.67	678.58	3,308.25	2818.60	965.20	3783.80
2543	6,511.11	627.66	7,138.77	3780.29	841.49	4621.78
2544	3,731.45	1,664.68	5,396.13	3612.43	1107.18	4719.61
2545	3,247.93	540.03	3,787.96	4379.98	975.75	5355.73
2546	7,152.11	473.63	7,625.74	5299.90	1575.19	6875.09

2547	14,023.11	644.73	14,667.84	5259.62	2117.97	7377.59
2548	12,543.83	736.64	13,280.47			
2549*	2,575.53	180.49	2,756.02			

หมายเหตุ: ปี 2549 เฉพาะเดือน ม.ค - ก.พ. เท่านั้น

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สอด 2549

3. เปรียบเทียบประเภท/ชนิดของสินค้าชายแดน

เนื่องจากการค้าชายแดนมีลักษณะพิเศษ ไม่เหมือนการค้าปกติที่เป็นการค้าระหว่างประเทศทั่วไป ประเภทของการค้าชายแดนจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากการค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม สินค้านำเข้าที่ด่านชายแดนทั้งสองด่าน ก็มีลักษณะไม่แตกต่างกันมากนัก สินค้าหลักนำเข้ายังคงเป็นสินค้าทางการเกษตรที่ประเทศพม่าสามารถผลิตได้มาก เนื่องจากพม่ามีปัจจัยการผลิต เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ และแรงงาน ได้เปรียบไทย และ สินค้าส่งออกจากไทย เป็นสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งไทยมีความได้เปรียบในปัจจัยการผลิต เช่น เทคโนโลยีมากกว่าพม่า จึงผลิตสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกมากรกว่า รายละเอียดของสินค้านำเข้า และส่งออกที่มีมูลค่า สูงสุด 10 อันดับ แสดงในตารางที่ 4.3 และ 4.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3: ประเภทสินค้านำเข้า ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ที่ด่านแม่สอด จ.ตาก-ด่านแม่สาย จ. เชียงราย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 (ตั้งแต่ ตุลาคม 2546 - กันยายน 2547)

ลำดับที่	สินค้านำเข้า ด่านแม่สอด	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้านำเข้า ด่านแม่สาย	มูลค่า ล้านบาท
1	ผลิตภัณฑ์ปศุ	180.58	เครื่องแต่งกาย	183.75
2	ปลาเบญจพรรณสด	99.45	สินค้าเบ็ดเตล็ด	131.15
3	โคมีชีวิต	76.13	พลอย	48.08
4	กระเพาะปลาตากแห้ง	55.12	เมล็ดงาดำ	26.54
5	พริกแห้งแคปซิกัม	47.27	รถยนต์เก่าใช้แล้ว	23.95
6	กระบือมีชีวิต	30.75	โคกระบือมีชีวิต	22.87
7	กุ้งแม่น้ำแช่แข็ง	25.50	กระเทียม	19.43
8	ไม้ไผ่	13.90	เปลือกก๋วย/เปลือกบง	17.37
9	สิ่งประดิษฐ์ที่ไม่ได้ทำจากไม้สัก	10.79	วิกส์ไวน์	13.19

10	เมล็ดงาดำ	10.20	ส้มเปลือกบาง	5.06
----	-----------	-------	--------------	------

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.4 ประเภทสินค้าส่งออก ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ที่ด่านแม่สอด จ.ตาก-แม่สาย
จ.เชียงรายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 (ตั้งแต่ ตุลาคม 2546 - กันยายน 2547)

ลำดับ ที่	สินค้าส่งออก ด่านแม่สอด	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าส่งออก ด่านแม่สาย	มูลค่า (ล้านบาท)
1	ผงชูรส	902.40	สินค้าเบ็ดเตล็ด	691.96
2	น้ำมันพืช	685.16	น้ำมันเชื้อเพลิง	394.66
3	โพลีเอทิลีนสำหรับใช้ใน อุตสาหกรรมผลิตสายไฟฟ้า	485.62	ยางแผ่นรมควัน	229.72
4	พลาสติกชนิดผง	278.36	ยางรถยนต์	130.71
5	ผ้าพิมพ์ฝ้าย 100%	276.22	สินค้าเกษตร	128.89
6	เม็ดพลาสติก	252.33	บัตรเติมเงิน	117.73
7	โพลี (ไวนิลคลอไรด์) ที่ไม่ได้ ผสมกับสารอื่น	248.28	น้ำมันพืช	89.22
8	นมข้นหวาน	234.44	ปูนซีเมนต์	85.22
9	ยารักษาโรค	186.32	ยารักษาโรค	74.98
10	โทรทัศน์	172.04	เครื่องอุปโภคบริโภค	65.39

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 4.5 ประเภทสินค้านำเข้า ส่งออก ที่มีมูลค่าสูงสุด 10 อันดับ ที่ด่านแม่สอด จ.ตาก
ประจำปีงบประมาณ 2549 (ตุลาคม 2548 - มิถุนายน 2549)

ลำดับ ที่	สินค้านำเข้า	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าส่งออก	มูลค่า (ล้านบาท)
1	สิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้	211.69	ผงชูรส	502.66
2	ปุ๋ยมะพร้าว	145.48	น้ำมันดีเซล	258.89
3	ปลาเบญจพรรณสด	113.77	แผ่นเหล็กชุบสังกะสี	258.84

4	เปลือกกุ้งป่นใช้เป็นอาหารสัตว์	60.28	สังกะสีแผ่น	255.91
5	โคมีชีวิต	57.59	โทรทัศน์	233.25
6	กระเพาะปลาตากแห้ง	55.49	รถจักรยานยนต์	226.15
7	ผลิตภัณฑ์กุ้ง	18.08	น้ำมันพืช	219.50
8	กระบือมีชีวิต	15.40	ผ้าพิมพ์ฝ้าย 100%	193.42
9	ไม้ไผ่	14.88	อวนจับปลา	160.89
10	สินแร่สังกะสี	10.48	ยารักษาโรค	153.13

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สอด 2549

4. เปรียบเทียบด้านการลงทุนในแม่สาย-แม่สอด

มูลค่าการลงทุนในแม่สอด ได้เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2545 จาก 38 ล้านบาทเป็น 6971 ล้านบาท ในปี 2549 มีจำนวนการจ้างงาน เพิ่มจาก 1016 คน เป็น 14067 คน ในปีเดียวกัน และมีจำนวนบริษัทเพิ่มจาก 1 แห่งเป็น 47 แห่ง สำหรับมูลค่า การจดทะเบียนการค้าในแม่สายนับตั้งแต่ปี 2540 จนถึงปี 2544 เป็นจำนวนถึง 147.4 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านบริการนำเข้าและส่งออกสินค้า การค้าขายสินค้าเกษตร การก่อสร้าง และบริการด้านขนส่ง ตามลำดับ โดยเฉพาะการค้าด้านเกษตรมีการขยายตัวการจดทะเบียนลงทุนอย่างต่อเนื่อง โรงงานทั้งหมดมีจำนวน 184 โรงงาน แรงงาน 1,918 คน เงินลงทุน 305.40 ล้านบาท

จะเห็นว่ามูลค่าการลงทุนทั้งสองด้านได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ และจะเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมที่ต้องใช้แรงงานหนาแน่นเป็นหลัก เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เป็นต้น และกำลังจะพัฒนาโดยมีการทำความตกลงในการผลิตสินค้าเกษตร (contract farming) ในพื้นที่ของประเทศพม่าตามตะเข็บชายแดน เพื่อลดปัญหาการข้ามมาทำงานของแรงงานชาวพม่าในประเทศไทย

5. เปรียบเทียบด้านความสามารถในการแข่งขันการค้าชายแดนไทย

5.1 วิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันของการค้าชายแดนแม่สอด-แม่สาย

การศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อให้เห็นศักยภาพภายในของแม่สอด-แม่สายว่า อยู่ระดับใด โดยเปรียบเทียบในประเด็นต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ด้านจุดแข็ง (Strength)

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
1.เป็นประตูเศรษฐกิจสู่พม่าห่างจากท่าเรือหลัก	1.เป็นประตูการค้าสู่พม่าและประเทศตอนเหนือ

<p>ที่ย่างกุ้งเพียง 447 กิโลเมตร และท่าเรือเกาะละแม้งเพียง 163 กิโลเมตร</p> <p>2. มีความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติและผลิตผลเกษตรที่เป็นวัตถุดิบอุตสาหกรรม</p> <p>3. มีความพร้อมด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในพื้นที่และกับประเทศเพื่อนบ้านตามแนวพัฒนาหลัก มีฐานการผลิตอุตสาหกรรมดั้งเดิมหลายชนิดที่สามารถพัฒนาเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมของภาคเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดอื่นและประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงได้</p>	<p>ขึ้นไป ประกอบด้วยธุรกิจและการค้าเชื่อมโยงขณะเดียวกันมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางธุรกิจ และมีกลุ่มนักธุรกิจที่มีความมุ่งมั่นในการลงทุน</p> <p>2. เป็นที่รู้จักของการท่องเที่ยวไทย พร้อมกับมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว</p> <p>3. ตั้งอยู่จุดยุทธศาสตร์ด้านเหนือสุดของไทย มีถนน 4 ช่องจราจร ไปยังชายแดนและเชื่อมต่อไปยังด้านตะวันออกของรัฐฉาน</p> <p>4. ไม่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานที่จะทำการขยายออกไป</p>
--	--

หากวิเคราะห์จากจุดแข็งของด่านแม่สอดและแม่สายพบว่า ทั้งสองด้านมีความได้เปรียบในแหล่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ที่เหมือนกัน คือ เป็นประตูสู่ประเทศพม่า สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศที่ 3 คือ จีน และอินเดียได้ และยังมีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และทรัพยากรธรรมชาติมาก

2. วิเคราะห์ด้านจุดอ่อน (Weakness)

ด่านแม่สอด	ด่านแม่สาย
<p>1. ต้องนำเข้าแรงงานนำเข้าจากประเทศพม่า อาจก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นได้ เช่น ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย ชยะ การเข้ามาใช้สาธารณูปโภค และปัญหาอาชญากรรม</p>	<p>1. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านศุลกากรและการเข้าเมือง</p>
<p>2. แรงงานไทยจำนวนมากที่รับจ้างในโรงงานต่างๆ เป็นแรงงานไร้ฝีมือ จากข้อมูลของสภาอุตสาหกรรม ปี 2547 มีแรงงานไทยทำงานที่อำเภอแม่สอด ประมาณ 5,650 คน จากจำนวน 38,271 คน</p>	<p>2. เศรษฐกิจเมืองยังไม่หลากหลาย มีอุตสาหกรรมและบริการระดับสูงมีน้อย</p>
<p>3. มีกฎระเบียบการค้าชายแดนที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบการค้าชายแดนของประเทศ ซึ่งเป็นระบบสากลของการค้าระหว่างประเทศ อาจทำให้เกิดผลที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ในทางปฏิบัติได้</p>	<p>3. มีจุดอ่อนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และการบริหารการเงินการคลัง การวางแผน และการจัดการที่ดินไม่มีประสิทธิภาพ</p>

3. วิเคราะห์ด้านโอกาส (Opportunity)

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
1.เหมาะในการสร้างเป็นฐานการผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่ใช้แรงงานหนาแน่น เพื่อการส่งออกสินค้า อุตสาหกรรมเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมกระดาษเพื่อส่งออก อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (โซโลอาหารสัตว์) อุตสาหกรรมการถนอมอาหารพืชผลทางการเกษตร เช่นห้องเย็น ผักดอง อุตสาหกรรมแปรรูปวัสดุเหลือใช้จากผลผลิต ทางการเกษตร เช่น ปุยข้าวภาพ ปุยหมัก อุตสาหกรรมธุรกิจเกี่ยวกับระบบคมนาคมขนส่ง อุตสาหกรรมอัญมณี ฯลฯ	1.คาดว่า การท่องเที่ยวในระดับนานาชาติและระดับท้องถิ่นบริเวณภาคเหนือของไทยจะมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจาก โครงสร้างพื้นฐานการขนส่งระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (พม่าและจีน) มีการปรับปรุง แล้วเสร็จช่วงแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก-เชียงตุง เป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดจากไทยไปสู่มณฑลยูนนานประเทศจีน
2.เหมาะแก่การลงทุนของต่างชาติที่ทำการผลิตเพื่อส่งออก	2. มีความหลากหลาย อัตราค่าจ้างแรงงานต่ำ ในบริเวณชายแดนด้านพม่า (ในเมืองท่าขี้เหล็ก)
3.เหมาะแก่การลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	3. มีศักยภาพทางอุตสาหกรรมเกษตรในระดับอนุภูมิภาค

4. วิเคราะห์ด้านอุปสรรค (Threats)

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
1. พม่ายังไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ต้องการ และทันสมัยสมบูรณ์ ทำให้ขาดข้อมูลด้านการตลาด	1. นโยบายของพมามีความไม่แน่นอน เป็นอุปสรรคต่อการค้าขายในปัจจุบัน
2. พม่าไม่มีระบบการเงินและการชำระเงินที่ดี ทำให้ขาดเสถียรภาพ	2. มีเส้นทางอื่นที่สะดวกกว่าในการติดต่อระหว่างแม่สายกับประเทศจีนขาดการสนับสนุนและการประสานงานจากจังหวัดและส่วนกลาง
3. มีข้อจำกัดด้านการค้าชายแดนในฝั่งประเทศพม่าอยู่มาก เช่น พม่าขาดผู้ที่มีความรู้ในด้านการทำธุรกิจต่างประเทศ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ประกอบกับไม่มีกฎระเบียบ	3. มีข้อโต้แย้งกับประเทศพม่านำไปสู่การปิดพรมแดน ขาดการร่วมมือในการปรับปรุงการค้า การขนส่งสินค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณชายแดน

<p>ทางการค้าที่แน่ชัด และทันสมัย กฎระเบียบของ ประเทศพม่าจึงมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ ประเทศที่ทำการค้าขายด้วยความไม่มั่นใจ และเกิดความเสี่ยงในความไม่แน่นอน อาจทำให้เกิดความเสียหายในการค้าและการลงทุนได้</p>	
<p>4. ระบบการเมืองของประเทศพม่าไม่มี เสถียรภาพ มีการปิดด่านบ่อยมาก เช่น ในช่วงปี 2545 มีการปิดด่าน นานถึง 5 เดือน คือ พ.ค.- ก.ย.2545 ทำให้ยอดมูลค่าการค้าชายแดนไทย- พม่าที่ด่านอำเภอแม่สอดลดลง 2,559.9 ล้านบาทปี 2546 มีมูลค่าเพียง 780.8 ล้านบาทในปี 2545 สูญเสียถึง 69.49 เปอร์เซ็นต์ ในช่วงเวลา เดียวกัน (ด้านศุลกากร แม่สอด)</p>	
<p>5. ความสัมพันธ์และนโยบายระหว่างประเทศ ของรัฐบาลไทย และรัฐบาลพม่ามีน้อยมาก ทำให้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับท้องถิ่น ของทั้งสองประเทศบ่อย จะทำให้ความสัมพันธ์ ในระดับท้องถิ่นของทั้งสองประเทศขาดความ ต่อเนื่อง เมื่อเกิดปัญหาตามแนวชายแดนของ ไทย-พม่า จะไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาจาก เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นนั้นๆ ของพม่า</p>	
<p>6. ความไม่เป็นระบบของพม่ามีสูงมาก เจ้าหน้าที่พม่ามีการเปลี่ยนบ่อยมากความไม่แน่นอนของพม่าสูงมาก</p>	

6. เปรียบเทียบการพัฒนาในปัจจุบัน

เนื่องจาก ด้านแม่สอดและแม่สาย มีข้อได้เปรียบเสียเปรียบที่แตกต่างกัน ทำให้การพัฒนาในปัจจุบันมีความแตกต่างกันบ้างดังประเด็นต่อไปนี้

6.1 การพัฒนาด้านการค้า

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
1. การค้าชายแดนระหว่างแม่สอดกับพม่า ในปี	1.ปริมาณการค้าผ่านด่านชายแดนแม่สายมี

<p>2545 มีปริมาณการค้าเท่ากับ 3,372.44 ล้านบาท ซึ่งมีมูลค่าสูงสุดเมื่อเทียบกับด้านชายแดนอื่น (ไม่รวมมูลค่าก๊าซธรรมชาติผ่านช่องทางสังขละบุรี) โดยไทยได้เปรียบดุลการค้า 2,320.68 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ผงชูรส น้ำมันปาล์ม ผ้าขึ้น และเสื้อผ้า ส่วนสินค้านำเข้าจากพม่าที่สำคัญ ได้แก่ หินแร่สังกะสี โค/กระบือมีชีวิต ปลาเบญจพรรณสด กุ้งแช่แข็ง สิ่งประดิษฐ์ทำด้วยไม้ และไม้ยางพม่า เป็นต้น</p>	<p>ค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับด้านชายแดนอื่นระหว่างไทยกับพม่า โดยมูลค่าการค้ารวมในปี 2545 คิดเป็นประมาณ 1,123.75 ล้านบาท แต่ความผันผวนค่อนข้างสูง เนื่องจากขึ้นอยู่กับนโยบายการปิด-เปิดด้านชายแดนของพม่า และปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน</p> <p>สินค้าผ่านแดนทางอำเภอแม่สายมีทั้งในและนอกระบบ ที่สำคัญคือ สินค้าอุปโภคบริโภค ชั้นพื้นฐาน วัตถุดิบเพื่ออุตสาหกรรมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยที่มีการค้าขายผ่านด่านนี้ ได้แก่ สหภาพพม่า และจีนตอนใต้ การขนส่งสินค้าผ่านด่านแม่สาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ผลิตตามเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรมสำคัญของไทย ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และนิคมอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก เป็นการขนส่งทางถนนจากแหล่งผลิตดังกล่าวโดยใช้รถบรรทุกหรือ รถคอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่ ผ่านขึ้นไปยังเมืองเชียงใหม่ หรือเมืองพะเยาในพม่า จนถึงนครคุนหมิงในจีน จึงเป็นช่องทางหลักในการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้าไปยังประเทศพม่าและจีนตอนใต้ ดังนั้น ในอนาคตบทบาททางเศรษฐกิจของแม่สายจึงไม่จำกัดอยู่แค่เพียงเป็นประตูการค้ากับประเทศพม่าเท่านั้น ยังสามารถขยายไปถึงมณฑลยูนนานของจีนอีกด้วย แม่สายจึงมีบทบาทเป็น “เมืองหน้าด่าน” มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการลงทุนและการค้า โดยกิจกรรมหลักที่นำไปสู่การลงทุนและการค้า คือ การค้าปลีกค้าส่งชายแดน ประสานกับการพัฒนาสินค้าพื้นเมือง ที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว</p>
---	---

	<p>เที่ยว กิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดความเป็นสากล และการท่องเที่ยวผ่านแดนที่ผสมผสานไปกับการค้าภาคเอกชนและการร่วมทุน</p>
--	---

6.2 การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. แม่สอดเป็นแหล่งที่มีผู้นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในปี 2545 มีนักท่องเที่ยว 99,805 คน คิดเป็นร้อยละ 16.11 ของนักท่องเที่ยวทั้งจังหวัด ทำรายได้ให้กับท้องถิ่นปีละ 1,493.3 ล้านบาท</p> <p>2. เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีสถานที่พักเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว โดยเทศบาลแม่สอดสามารถพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภายในพื้นที่และกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ Home-stay และ Agro-tourism พัฒนาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นวงรอบตามแนวชายแดนจากคุ้มผางท่าสองยาง แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย และแนวเส้นทางตะวันออก-ตะวันตก โดยเน้นดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่มากขึ้นเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในจังหวัดและพื้นที่โดยรอบ และพัฒนามลิตภัณฑ์ครัวเรือนให้เป็นสินค้าของที่ระลึกสนับสนุนการท่องเที่ยว</p>	<p>1. แม่สายเป็นแหล่งที่มีผู้นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในปี 2543 มีบุคคลผ่านเข้าราชอาณาจักร จำนวน 856,293 คน ออกจำนวน 854,084 คน</p> <p>2. มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม มีการเข้าถึงพื้นที่สะดวก และมีระบบขนส่งสาธารณะที่สามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในกลุ่มภาคเหนือตอนบนและประเทศเพื่อนบ้านได้ ทั้งนี้ต้องมีการพัฒนาด้านสถานที่พักแรมและบุคลากรเพิ่มขึ้น โดยในอนาคตปริมาณการค้าและนักท่องเที่ยวผ่านแดน จะเป็นตัวกำหนดความต้องการบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานของเมือง</p>

6.3 การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. ในปี 2545 อำเภอแม่สอดมีโรงงานรวมทั้งสิ้น 78 โรงงาน จำนวนแรงงาน 21,360 คน ส่วน</p>	<p>1. อำเภอแม่สายจัดว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญมากเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นในจังหวัดเชียงราย</p>

<p>ใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเน้นการใช้แรงงาน ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ตัดเย็บเสื้อผ้า อุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นฐานผลิตอุตสาหกรรมของภาคเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดอื่นและประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงได้ในลักษณะ เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแม่สอด โดยเป็นอุตสาหกรรมมุ่งเน้นการใช้แรงงาน ซึ่งในอนาคตสามารถพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนร่วม (Cross-Border Economic Zone) ระหว่างแม่สอดของไทย กับเมืองเมียวดีของพม่าได้</p>	<p>โรงงานทั้งหมดมีจำนวน 184 โรงงาน แรงงาน 1,918 คน เงินลงทุน 305.40 ล้านบาทมีโรงงาน อุตสาหกรรมในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย ส่งเสริมพัฒนา 7 กลุ่ม ที่สำคัญคือ อาหารและอาหารสัตว์ อัญมณีเครื่องประดับ เซรามิคและแก้ว และมีโรงงานนอกกลุ่ม อุตสาหกรรมเป้าหมาย ที่สำคัญคือ ช่อมและทำชิ้นส่วนเครื่องจักรกลและงานโลหะ ประกอบชิ้นส่วน หัตถกรรม อุตสาหกรรมที่ควรสนับสนุน จึงเน้นที่มีการผลิตอยู่แล้วมีการลงทุนสูงจ้างงานมากมีศักยภาพในการจัดหาวัตถุดิบ ตลาด และแรงงาน โดยสนับสนุนการนำเข้าวัตถุดิบจากพื้นที่ข้างเคียงหรือประเทศเพื่อนบ้านมาแปรรูปโดยใช้แรงงานความชำนาญของบุคคลากรท้องถิ่นเฉพาะ</p>
--	--

6.4 การพัฒนาด้านการเกษตร

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. ประชาชนในเทศบาลประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่มากนัก พืชหลักที่สำคัญคือ ข้าวโพด ถั่วเหลือง พื้นที่ที่มีความพร้อมด้านแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและผลิตผลเกษตรที่จะเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม เช่น หินแกรนิต หินอ่อน ดินขาว หินปูน ชณะเดียวกันประเทศพม่าและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ที่มีฐานผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจแม่สอดให้เป็นแหล่งผลิตอาหารและแปรรูปสินค้าเกษตร บ้อนสู่ตลาดภายในและนอกประเทศได้</p>	<p>1. พื้นที่การเกษตรมีมากถึงร้อยละ 68.4 ของพื้นที่อำเภอ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา มีระบบชลประทานที่จัดว่าค่อนข้างดีกว่าอำเภออื่น พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ลิ้นจี่ ลำไย มะม่วง สตรอเบอรี่ ยาสูบ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง และกระเทียม เป็นต้น ปัจจุบันพื้นที่สำหรับการเกษตรลดน้อยลง จึงควรเน้นการเพาะปลูกเพื่อป้อนตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม ในอนาคตควรเลือกเพิ่มพื้นที่การผลิตพืชจำพวก ลำไย ลิ้นจี่ ข้าว ไม้ดอกไม้ประดับ ลดการผลิตพืชจำพวกกระเทียมและยาสูบ สำหรับข้าวไม่จำเป็นต้องเพิ่มพื้นที่แต่เน้นการพัฒนาคุณภาพ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร</p>

6.5 การพัฒนาระบบคมนาคมเชื่อมโยง

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1.แม่สอดมีระยะทางห่างจากท่าเรือขนส่งหลักที่กรุงย่างกุ้งในพม่า เพียง 447 กิโลเมตร และท่าเรือเมะละแหม่งเพียง 165 กิโลเมตร แต่สภาพถนนเชื่อมโยงยังไม่สมบูรณ์นัก โดยในประเทศไทยพม่า (ช่วงเมียวดี-เมะละแหม่ง) ระยะทาง 165 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางสภาพชำรุดและแคบ และบางส่วนเป็นถนนดิน โดยไทยอยู่ระหว่างการเจรจาความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาเส้นทางช่วงเมียวดี-กอกะเรก-ปะอันท่าตอน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการตกลงในรายละเอียดทางการเงินและเทคนิค ในขณะที่การเชื่อมโยงภายในเข้าสู่พื้นที่เมือง ผ่านทางหลวงหมายเลข 105 ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมหลักตามแนวตะวันออก-ตะวันตกได้อย่างสะดวก ในขณะที่การคมนาคมขนส่งในพื้นที่จำเป็นต้องปรับปรุงเส้นทางสายรองเชื่อมโยงจากสายหลักเข้าสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ข้างเคียงเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นวงรอบตามแนวชายแดน</p>	<p>1.แม่สายเป็นศูนย์กลางชายแดนที่มีการเติบโตของเมืองอย่างต่อเนื่อง ตั้งอยู่เหนือสุดติดกับประเทศพม่า มีแม่น้ำสายซึ่งเป็นลำน้ำแคบๆ กั้นพรมแดนระหว่างแม่สายของไทยกับท่าซี้เหล็กของพม่าซึ่งเป็นเมืองที่มีการขยายตัวมาก การเชื่อมโยงภายในประเทศผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ขนาด 4 ช่องจราจรมีมาตรฐานพิเศษ ส่วนใหญ่การเดินทางเป็นไปอย่างสะดวก เนื่องจากมีเส้นทางเชื่อมโยงภายในอำเภอและระหว่างอำเภออย่างทั่วถึง เช่น ทางหลวงหมายเลข 1290 (แม่สาย-เชียงแสน) มีสภาพค่อนข้างดี และทางหลวงหมายเลข 1129 (เชียงแสน-เชียงของ) เป็นต้น อย่างไรก็ดี ถนนไปยังอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ (หมายเลข 1089) และถนนภายในอำเภอแม่สายยังมีสภาพไม่ดีนัก ควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเติบโตของเมือง และรองรับต่อการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ถนนที่ควรปรับปรุง</p> <p>ระยะสั้น ได้แก่ ถนนเหมืองแดง-บ้านสันนา ถนนเลียบบคลองชลประทาน ถนนเลียบบเมืองของกรมโยธาธิการ สะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2</p> <p>ระยะกลาง ควรส่งเสริมการปรับปรุงก่อสร้างเส้นทางแม่สาย-ท่าซี้เหล็ก-เชียงตุง ทางเลียบบเมืองแม่สาย (กรมทางหลวง)</p> <p>ระยะยาว ปรับปรุงทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ให้เป็น 6 ช่องจราจร ด้านการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศนั้น มีศักยภาพพอควรใน</p>

	<p>ปัจจุบัน แต่ยังไม่เหมาะกับการบรรทุกของหนักมากนัก สำหรับทางหลวงหมายเลข R3W เชื่อมไปพม่าและเชียงตุง ระยะทาง 182 กิโลเมตรนั้น การก่อสร้างปรับปรุงแล้วเสร็จตั้งแต่ปลายปี 2545</p>
--	--

7. เปรียบเทียบการพัฒนาในอนาคต

จากการประเมินศักยภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของแม่สาย-แม่สอด โดยเฉพาะการพัฒนาการค้าและการท่องเที่ยว อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การเกษตร ซึ่งมีแนวโน้มการขยายตัวมากขึ้นในอนาคต จำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่ออนาคตในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศไทยมีแนวพรมแดนกับสหภาพพม่าเป็นระยะประมาณ 1,780 กิโลเมตร โดยมีแนวพรมแดน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรและระนอง ตามร่างความตกลงระหว่างประเทศระหว่างประเทศไทยและสหภาพพม่าว่าด้วยการข้ามแดนระหว่างประเทศทั้งสอง กำหนดให้มีช่องทางการเข้า-ออก 3 แห่ง ได้แก่ด่านแม่สอด จังหวัดตาก ตรงข้ามกับด่านเมียวดี ด่านแม่สาย จังหวัดเชียงรายตรงข้ามกับด่านท่าซี้เหล็ก และด่านระนอง จังหวัดระนอง ตรงข้ามกับด่านเกาะสองของพม่า (ดร.เกษม จุฑารุกุล 2550 เว็บไซต์)

การเดินทางข้ามแดนจะต้องใช้หนังสือเดินทางข้ามแดนบริเวณชายแดนทั้งสองประเทศ โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ หนังสือเดินทาง (Passport) สามารถเข้า-ออก และพำนักได้ไม่เกิน 4 สัปดาห์ และหนังสือผ่านแดน (Border pass) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือบัตรผ่านแดน มีอายุการใช้งาน 2 ปี โดยได้รับอนุญาตให้พำนักได้คราวละไม่เกินสองสัปดาห์ และบัตรผ่านแดนชั่วคราว ซึ่งใช้ได้เพียงครั้งเดียวและพำนักได้ไม่เกิน 1 สัปดาห์

ด่านแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นด่านชายแดนเหนือสุดของประเทศไทย เป็นจุดเชื่อมต่อไทย-พม่า-จีนที่มีปริมาณการเข้า-ออกของบุคคลและพาหนะจำนวนมากในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา มูลค่าสินค้านำเข้าและส่งออกมีปริมาณสูงขึ้นมากโดยกว่า 80% ของสินค้านำเข้ามาจากประเทศจีน เนื่องจาก ถนนเชื่อมต่อจากเชียงรุ่งมาถึงท่าซี้เหล็กก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วโดยประเทศจีน ได้ให้การสนับสนุน และมีโครงการขยายถนนเป็น 4 ช่องทางโดยรถขนส่งสินค้าจะใช้เวลาในการขนส่งประมาณ 8 ชม. อย่างไรก็ตามการขนส่งทางน้ำในปัจจุบันยังมีอุปสรรคเนื่องจากน้ำแล้งจากการสร้างเขื่อนของจีน นอกจากนี้ประเทศไทยกำลังมีโครงการก่อสร้างสะพานแห่งที่ 2 เชื่อมระหว่างไทยกับพม่า ซึ่งเมื่อสะพานแห่งใหม่เปิดทำการจะใช้สำหรับการขนส่งสินค้าโดยมีโครงการ

จัดก่อสร้างด่านพรมแดนชั่วคราว คลังสินค้าและลาน ICD (Inland Container Depot) ทั้งส่วนขาเข้าและออก เพื่อพักและถ่ายสินค้าเข้าสู่ตู้คอนเทนเนอร์สภาพการขนส่งสินค้า ณ ด่านแม่สายส่วนใหญ่เป็นรถขนส่งสินค้าของไทยข้ามไปส่งสินค้าในบริเวณชายแดนประเทศพม่าซึ่งรถสินค้าของไทยจะข้ามไปเพียงแค่ทำซีเหล็กและกลับภายในวันเดียว ยกเว้นสินค้าประเภทน้ำมันและยางแผ่นที่เข้าไปในพม่าไกลกว่า อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่มีรถโดยสารสาธารณะที่ทำการเดินรถเข้า-ออก ระหว่างสองประเทศ (ดร.เกษม ชูจารุกุล 2550 เว็บไซต์)

ด่านแม่สอด จังหวัดตาก ช่วงต้นปี พ.ศ. 2547 (ม.ค.-มิ.ย.) มีอัตราการขยายตัวของปริมาณการค้าชายและการขนส่งผ่านทางด้านแม่สอดค่อนข้างสูง โดยที่ปริมาณดังกล่าวมากกว่าปริมาณการค้าชายและขนส่งในปี 2546 ทั้งนี้เนื่องมาจากทางประเทศพม่าถูกต่อต้านจากต่างประเทศในเรื่องการค้าทางทะเล ทำให้แนวโน้มในการขนส่งทางบกจึงสูงขึ้น อีกทั้งจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ซึ่งอำเภอแม่สอดของไทยตั้งอยู่ค่อนข้างใกล้กับกรุงย่างกุ้งของพม่า และจากสภาพถนนที่มีการปรับปรุงให้สะดวกมากขึ้น จากการศึกษาพบว่า รถขนส่งสินค้าที่เข้า-ออกด่านแม่สอดนั้นเกือบทั้งหมดจะเป็นรถสัญชาติไทย ซึ่งจะทำการขนส่งสินค้าจากฝั่งประเทศไทยข้ามส่งยังบริเวณชายแดนในฝั่งพม่า จากนั้นจะทำการขนส่งสินค้ากลับจากฝั่งพม่า โดยในปัจจุบันยังไม่มีรถโดยสารขนส่งเข้าไปในบริเวณชายแดน ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านถนนที่มีสภาพไม่สมบูรณ์ตลอดจนสภาพการปกครองพื้นที่ของพม่าและชนกลุ่มน้อยที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านความปลอดภัย สำหรับรถสัญชาติพม่าที่เข้า-ออกด่านส่วนใหญ่จะเป็นรถโดยสารส่วนบุคคลและรถโดยสารขนาดเล็ก เช่น รถตู้ สองแถวเล็ก ที่ทำการรับส่งผู้คนที่เข้ามาซื้อขายสินค้า (ดร.เกษม ชูจารุกุล 2550 เว็บไซต์) เปรียบเทียบการพัฒนากระบวนการขนส่งทั้งสองด่าน

ด่านแม่สอด	ด่านแม่สาย
1.เร่งพัฒนาเส้นทางขนส่งทางบกเชื่อมพื้นที่เศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก โดยฝั่งตะวันตก เชื่อมไทย-พม่า-อินเดีย อยู่ระหว่างตกลงรายละเอียดทางการเงินและเทคนิคระหว่าง 3 ประเทศ	1.เร่งพัฒนาเส้นทางขนส่งตามแนวเหนือ-ใต้ (North-South Corridor) เชื่อมกรุงเทพฯ-เชียงราย-คุนหมิง ผ่านพม่าไปจีน (แม่สาย-ท่าซีเหล็ก-เชียงตุง-ด้าลั่ว-เชียงรุ่ง)
2.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมเมือง เตรียมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาชุมชน และเตรียมพื้นที่รองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในอนาคต โดยเร่งจัดทำและประกาศใช้ผังเมืองรวมและผังเฉพาะ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปเพื่อแก้ปัญหาชุมชน เช่น	2.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเมือง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาชุมชน และเตรียมพื้นที่รองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเร่งจัดทำและประกาศใช้ผังเมืองรวมและผังเฉพาะ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อแก้ปัญหาชุมชน เช่น

<p>พัฒนาระบบถนนเทศบาล ระบบระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม ประปา บำบัดน้ำเสีย กำจัดขยะ</p>	<p>พัฒนาระบบถนนในเทศบาล ระบบระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม ประปา บำบัดน้ำเสีย กำจัดขยะ เป็นต้น</p>
<p>3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบหลักของเขตเศรษฐกิจพิเศษ</p>	<p>3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบหลักของเขตเศรษฐกิจพิเศษ โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 และโครงการต่อเนื่อง เร่งรัดการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 กำหนดให้ตั้งที่บ้านสันผักฮี้ อำเภอแม่สาย ห่างจากสะพานแห่งแรกไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2.5 กิโลเมตร โดยสามารถก่อสร้างแล้วเสร็จภายใน 1 ปี และมีโครงการต่อเนื่อง ประกอบด้วย ปรับปรุงถนนเลียงเมือง เพื่อสนับสนุนการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบเชื่อมต่อสะพานข้ามแม่น้ำสายแห่งที่ 2 โดยในระยะแรกจะเร่งพัฒนาถนนเลียงเมืองแม่สาย 2 ช่องจราจร 5 กิโลเมตร</p>

2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกิจกรรมการพัฒนาหลัก โดยในปีงบประมาณ 2547 เสนอให้มีการก่อสร้างศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์ประชุมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ข้างเคียงเพื่อเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของเมืองชายแดน</p>	<p>1. สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกิจกรรมการพัฒนาหลัก โดยในปีงบประมาณ 2547 เสนอให้มีการพัฒนาก่อสร้างชุมชนประตูเมือง และการอนุรักษ์โบราณสถานในเขตเทศบาล</p>

3. การพัฒนาด้านสังคม

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. มุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร และแรงงาน โดยเฉพาะการพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งในปีงบประมาณ 2547 เสนอให้</p>	<p>1. ดำเนินการศึกษามลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อำเภอแม่สาย เพื่อจัดทำแผนแม่บทและแผน ปฏิบัติการป้องกันแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม</p>

<p>มีการก่อสร้างศูนย์ฝึกพัฒนาอาชีพฝีมือแรงงาน ชุมชนชายแดน จังหวัดตาก</p>	<p>ล้อมของโครงการต่างๆ ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจ พิเศษ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ และจัดฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นต้น</p>
--	--

**8. วิเคราะห์ปัจจัยกำหนดสภาพแวดล้อมในการแข่งขันของการค้าชายแดนแม่สอด-แม่
สาย** พิจารณาจากกลยุทธ์ในการพัฒนาขีดความสามารถของแม่สอดและแม่สายได้ดังนี้

8.1. การสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบธุรกิจ

การสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ เป็นกลยุทธ์สำคัญของการเพิ่มขีด
ความสามารถในการแข่งขันการค้าชายแดน ดังนั้น แม่สอด-แม่สายจึงต้องพัฒนาให้เป็นจุดรองรับ
และประสานเชื่อมโยงการค้าชายแดน การผลิต การตลาด ด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการ
ท่องเที่ยวให้ได้ แต่ละด้านได้สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจดังนี้

<p>ด้านแม่สอด</p>	<p>ด้านแม่สาย</p>
<p>1. โครงการปรับปรุงกระบวนการผ่านแดน เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า การ ลงทุนและการท่องเที่ยว เปิดจุดผ่อนปรนเพิ่ม จากเดิมอีก 4 จุด คือในเขต อ.พบพระ อ.อุ้มผาง อ.แม่ระมาด และ อ.ท่าสองยาง เพื่อให้ประชาชน ของทั้ง 2 ประเทศสามารถเข้าออก และทำการ ค้าขายกันได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น การออกหนังสือ ผ่านแดน การต่ออายุหนังสือผ่านแดน การออก หนังสือผ่านแดนชั่วคราว การจัดทำทะเบียนคุม เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผ่านแดนทั้งหมด การ ควบคุมการเข้าออกชายแดน</p>	<p>1. โครงการปรับปรุงและก่อสร้างอาคาร ด่านพรมแดนบริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำ สายแห่งที่ 2 จะดำเนินการก่อสร้างอาคาร สำนักงานศุลกากรและตรวจคนเข้าเมืองลาน จอดรถบรรทุกและรถส่วนบุคคล มีการ ให้บริการทุกอย่างในลักษณะ One-stop Services</p>
<p>2. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนำเข้า-ส่งออก แบบเบ็ดเสร็จ เพิ่มจำนวน 5 แห่ง เพื่ออำนวยความสะดวก ความสะดวกในการค้าชายแดน เช่น มีการตรวจ สินค้านำเข้า โดยศุลกากรมีการตั้งด่านตรวจที่ เดียวกับ การตรวจจากกรมป่าไม้ หรือ สรรพ สามิต หรือ เทศบาล ซึ่งผู้ประกอบการไม่ต้องไป</p>	

ยื่นเอกสาร หรือผ่านพิธีการหลายชั้น ตอนจะทำ ให้ผู้ประกอบการนำเข้าหรือส่งออกมีความสะดวก ในการค้าขายแดนมากขึ้น	
---	--

8.2. การสนับสนุนการส่งออกเชิงรุก

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
1. ตั้งศูนย์บริการข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ทางฝั่งตะวันตกของจังหวัดจำนวน 1 ศูนย์ เพื่อบริการข้อมูลทางการค้าของกระทรวงพาณิชย์	1. จัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว อุโมงค์ลอดใต้ถนนพหลโยธิน ศูนย์การค้าสุดยอด OTOP (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บบไซต์)
2. โครงการเสริมประสิทธิภาพเพื่อควบคุมการเข้า-ออกราชอาณาจักร จำนวน 76,000 รายต่อเดือน	

8.3. การชักจูงให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
1. โครงการศูนย์พักรอการส่งกลับแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จ.ตาก จำนวน 1 ศูนย์ เพื่อให้มีการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างมีระบบ แก้ไขปัญหาแรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมาย รอส่งกลับ และป้องกันการอพยพของแรงงานชายแดนเข้าสู่เมืองชั้นในหรือเมืองหลวง 2. โครงการจัดระเบียบและอนุญาตให้แรงงานต่างด้าว เข้ามาทำงานแบบมาเข้ากลับเย็น มีจำนวน 2 พันคนต่อวัน เพื่อควบคุมการเดินทางเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบและสามารถกำหนดมาตรฐานควบคุมได้ ป้องกันปัญหาสังคม และปัญหาแออัด ของการเติบโตของแรงงานต่างด้าวและจะก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ของแม่สอด 3. โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและ	

<p>การปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร จำนวน 1 แห่ง ศึกษาความเหมาะสมในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจชายแดนมีรูปแบบและแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมอย่างไร รวมถึง ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการปรับโครงสร้างการผลิต ขณะนี้ดำเนินการได้เพียง 20 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น หากมีการศึกษาเสร็จจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจชายแดน แม่สอด ในอนาคตได้</p>	
---	--

8.4. การเสริมสร้างความเข้มแข็งในเศรษฐกิจระดับภูมิภาค

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. โครงการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจบริเวณชายแดน อ.แม่สอด จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจชายแดน และนำไปแก้ไขปัญห เศรษฐกิจชายแดนได้</p> <p>2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้กับตัวสินค้า บริการและบุคลากรของตาก ทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ นายจ้าง ลูกจ้าง ให้สามารถขยายตลาดการค้าชายแดน ได้ และขยายตลาดส่งออกสู่กลุ่มประเทศอื่นๆ เช่น เอเชียใต้ (BIMSTEC) กลุ่มลุ่มน้ำโขง (GMS) ฯลฯ โครงการจะเริ่มในปี 2549</p> <p>3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP</p>	<p>1.โครงการจัดตั้งชุมชนอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ เพื่อรวมกลุ่มผู้ประกอบการผลิตอัญมณีในพื้นที่ตำบลแม่สาย จัดตั้งเป็นชุมชนอุตสาหกรรมอัญมณี และมีศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน จัดระบบภายในโรงงานให้เป็นระเบียบ ทำแผนผังแผนที่ ป้ายบอกชื่อชุมชนให้ชัดเจน จัดระเบียบถนนส่งเสริมให้สิทธิประโยชน์แก่ภาคเอกชน ฝึกทักษะแรงงานในการเจียรระโน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทาง Internet หากครอบคลุมพื้นที่กว้าง อาจขยายเป็นส่วนอุตสาหกรรมในอนาคต เพื่อขายในประเทศและเพื่อส่งออก</p> <p>2.ปรับปรุงพัฒนาตลาดการค้าชายแดนแม่สาย เร่งจัดระเบียบการค้า จรรยาให้เป็นระเบียบ โดยปรับปรุงและขยายบริเวณตลาดการค้า ปรับปรุงระบบระบายน้ำ จัดระเบียบร้านค้า และปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว</p> <p>3.โครงการปรับปรุงวัดพระธาตุคอกยเว</p>

	<p>(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>4.โครงการลานดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>5.โครงการป้ายเหนือสุดยอดในสยาม</p> <p>(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>6.บูรณาการท่องเที่ยวแนวใหม่</p> <p>(เทศบาลตำบลแม่สาย เว็บไซต์)</p> <p>7.โครงการสถานีวิทยุชุมชนเทศบาลตำบลแม่สาย</p> <p>(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>8.โครงการแม่สายเมืองดอกไม้</p> <p>(เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p>
--	---

8.5. เป้าหมายการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการค้าชายแดน จำนวน 500 ราย เพื่อฝึกอบรมส่งเสริมศักยภาพการค้าชายแดน</p> <p>2. โครงการส่งเสริมช่วยเหลือการผลิตและการตลาดให้เกษตรกรประเทศเพื่อนบ้านด้านการลงทุนสินค้าเกษตรจำนวน 5 หมื่นไร่</p> <p>3. โครงการหน่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เคลื่อนที่แนวชายแดน โดยจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนเคลื่อนที่ ในรถเคลื่อนที่จำนวน 1 คัน</p>	

8.6. การเสริมสร้างศักยภาพด้านบริการโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. โครงการวางและจัดทำแผนผังเมืองเฉพาะและแผนผังพัฒนาพื้นที่เฉพาะชุมชนจำนวน 2 แห่งคือ ชายแดนแม่ระมาดและชุมชนชายแดนแม่จะรา อ.แม่ระมาด จ.ตาก เพื่อให้</p>	<p>1. โครงการขุดป้ายทางเข้าเมืองแม่สาย (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>2.โครงการปรับปรุงทางแยกและติดตั้งสัญญาณไฟจราจร (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p>

<p>ชุมชนเมืองชายแดนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ</p> <p>2. โครงการขยายถนน 4 ช่องจราจร จำนวน 1 เส้นทาง คือ ตาก-อ.แม่สอด (ลานสาง 12 กม.) เพื่อให้ผู้ใช้เส้นทางได้รับความสะดวกและปลอดภัย</p> <p>3. โครงการปรับปรุงขยายระบบประปาพื้นที่เขตเศรษฐกิจชายแดน จำนวน 3 แห่งคือ อ.แม่สอด แม่ระมาด และพบพระ เพื่อให้มีกำลังผลิตน้ำประปาเพียงพอกับความต้องการ</p> <p>4. โครงการปรับปรุงและก่อสร้างถนนในเขตเทศบาลเมืองแม่สอดและเทศบาลต.พบพระ จำนวน 4 เส้นทาง เพื่อให้ผู้ใช้เส้นทางรับความสะดวกและปลอดภัย</p> <p>5. โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดโครงการจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบหมักทำปุ๋ยและคัดแยกขยะเทศบาลเมืองแม่สอดจำนวน 1 แห่ง เพื่อให้ การจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p> <p>6. โครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมเทศบาลตำบลแม่ระมาด จำนวน 1 แห่ง เพื่อให้สามารถป้องกันการเกิดอุทกภัยที่จะเกิดขึ้นได้</p> <p>7. โครงการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นโครงการพัฒนาท่าอากาศยานแม่สอด มีข้อมูลและรูปแบบและแนวทางการพัฒนาสนามบินที่เหมาะสม จำนวน 1 แห่ง</p> <p>8. โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งสถานีขนส่งสินค้า อ.แม่สอด จำนวน 1 แห่ง</p> <p>9. โครงการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมเทศบาลเมืองแม่สอด 1 ระบบ</p> <p>10.โครงการก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสาร</p>	<p>3. โครงการปรับปรุงถนนเชื่อมถนนเลี่ยงเมือง (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>4. โครงการปรับปรุงสวนสุขภาพริมน้ำสายไทย-พม่าการก่อสร้างโครงการ (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>5. โครงการศูนย์บริการข้ามแดน และห้องน้ำปรับอากาศทันสมัย (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>6. โครงการอาคารดับเพลิง และโรงรับจำนำเทศบาลตำบลแม่สายการก่อสร้างโครงการ (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>7. โครงการก่อสร้างปรับปรุงระบบระบายน้ำ ถนนเกาะทราย และปรับปรุงท่อลอดทางหลวงหมายเลข 1 (เชื่อมถนนนามน) (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p> <p>8. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ลานหน้าอำเภอ (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p>
---	---

<p>อ.แม่สอด ให้ประชาชนมีความสะดวกในการเดินทางมากขึ้น จำนวน 1 แห่ง</p> <p>11. โครงการก่อสร้างศูนย์แสดงสินค้าชายแดน จำนวน 1 แห่ง</p>	
--	--

8.7. การสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. โครงการพัฒนาภาคีการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน จังหวัดตาก ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน โดยจัดตั้งศูนย์ประสานงานสนับสนุนภาคีการมีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ภาคประชาชน (ศสป.) ขึ้นมา เพื่อศึกษาและติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน และนำมาพัฒนาข้อมูลสร้างความรู้ และความเข้าใจใหม่ให้กับแม่สอด ให้พร้อมต่อการอำนวยความสะดวก และส่งเสริมการเรียนรู้แก่ประชาชนจนสามารถเชื่อมต่อกับความคิด รู้ทัน มีการสร้างสรรค์และพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	<p>1.โครงการปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กพรหมวิหาร (เทศบาลตำบลแม่สาย 2550. เว็บไซต์)</p>

8.8. การสร้างความเข้าใจ เห็นประโยชน์ร่วมและผนึกกำลังร่วมกัน

ด้านแม่สอด	ด้านแม่สาย
<p>1. โครงการเพื่อสนับสนุนการศึกษาภาษาไทย แก่นักศึกษาทุนแลกเปลี่ยนพม่า-ไทย จำนวน 45 คน มีศูนย์จัดกิจกรรมและมีนักศึกษาพม่าเข้ามาเรียน 45 คน</p> <p>2. โครงการเพื่อสนับสนุนการพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์เคลื่อนที่ โดยมีการจัดอบรม 9 หลักสูตร</p> <p>3. โครงการเพื่อกำหนดแผนงานสาธารณสุขให้กับชุมชนตามแนวชายแดนไทย-</p>	<p>1.โครงการศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์กลางการแสดงผลสินค้า OTOP ประเทศไทย (ภาคเหนือ) (เทศบาลตำบลแม่สาย2550. เว็บไซต์)</p>

<p>พม่าได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีไทย-พม่า 9 แผนงาน</p> <p>4. โครงการเพื่อกำหนดแผนงานสุขภาพภาคประชาชนจำนวน 6 แผนงานเพื่อให้เกิดเครือข่ายพันธมิตรด้านสุขภาพทั้งในและต่างประเทศ</p> <p>5. โครงการเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยสัญจรสู่พม่า จำนวน 5 ครั้ง โดยจัดการแสดงวัฒนธรรมสัญจรสู่พม่าในเส้นทางแม่สอด-พม่า จำนวน 8 ชุดต่อครั้ง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านสังคม ภาษา และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประเทศเพื่อนบ้านที่ไหลเข้ามาพร้อมกับการค้าชายแดน และการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ โครงการนี้จะเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ประเทศให้เข้าใจและมีมิตรภาพร่วมกัน ได้ดำเนินการเป็นครั้งๆ</p> <p>6. โครงการเพื่อการเส้นทางท่องเที่ยวสายวัฒนธรรมและธรรมชาติจากตากสู่พม่า โดยสำรวจเส้นทางแม่สอดพม่า สู่ความสัมพันธ์ในด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม จำนวน 1 เส้นทาง</p> <p>7. โครงการเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศกับ ระดับท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมสัมพันธ์เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี กับประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 4 กิจกรรม</p>	
---	---

การเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ทำให้ทราบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศก็ให้ความสนใจในการค้าชายแดนทั้งด้านแม่สอดและแม่สายบ้าง แต่ในบางประเด็นยัง

ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลส่วนกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาในอนาคต จะอธิบายในบทต่อไป

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การค้าชายแดนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ในทางธุรกิจแล้วความเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองถือเป็นสิ่งแวดลอมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อโอกาส และอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นกับนักลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำในการบริหารประเทศถือได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญต่อการดำเนินนโยบายด้านการค้าและการลงทุนในประเทศนั้น ๆ และถือได้ว่าเป็นความเสี่ยงที่นักลงทุนจะต้องพิจารณาในการวางแผนดำเนินการทางธุรกิจ(สำนักงานคลังเขต 5 เชียงใหม่ (2547 เว็บไซต์)

แต่การค้าชายแดนยังมีปัญหาที่เป็นอุปสรรค หลายประการ ดังนี้

1. ปัญหาการปิดด่านในประเทศพม่า เพราะต้องการจัดระเบียบทางการค้าชายแดนให้พม่าสามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น และจัดการกับเจ้าหน้าที่ที่คอร์รัปชัน และผลักดันให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลของพ่อค้าที่แม่สอดดังนี้

"ด่านแม่สอดเป็นช่องทางการค้าไทย-พม่าที่มีมูลค่าการค้าสูงที่สุดในภาคเหนือ แต่พม่ารู้สึกว่เก็บภาษีได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็น เพราะการค้าชายแดนที่ไม่เป็นระบบและมีช่องทางให้ชนกลุ่มน้อยแสวงหาประโยชน์ หากสามารถจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษพม่าจะเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ฉะนั้นจึงไม่แปลกใจที่ฝ่ายไทยจะไม่กระตือรือร้นร่วมด้วย" หากมีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เชื่อว่าพม่าจะยกเลิกประกาศห้ามนำเข้าสินค้า 15 รายการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคจากไทย เพราะต้องการให้มีการนำเข้าและเสียภาษีถูกต้อง ปัจจุบันแม้จะมีการห้ามนำเข้าแต่มีการลักลอบอยู่ต่อเนื่อง (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์) นอกจากนี้ ชูชัย อุดมโภชน (2550) นายด่านศุลกากรแม่สาย กล่าวในการร่วมประชุมคณะกรรมการชายแดนไทย-พม่าส่วนท้องถิ่น (TCB) ครั้งที่ 51 ที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก สหภาพพม่าตรงข้ามด่าน อ.แม่สาย จ.เชียงราย เมื่อวันที่ 29 มีนาคม ว่า "ไม่มีการนำเข้าประเด็นเรื่องการปิดด่านมาเจรจาเพราะไม่ใช่ประเด็นท้องถิ่น การค้าและการสัญจรชายแดนยังคงดำเนินไปตามปกติ ไม่มีสัญญาณใดๆ จากฝ่ายพม่าว่าจะมีการปิดด่านแม่สาย หรือการจัดระเบียบการค้าชายแดนบริเวณนี้ อย่างไรก็ตามยอมรับว่าพม่าเข้มงวดกับการนำเข้าสินค้ามากขึ้นเมื่อเทียบกับหลายปีที่ผ่านมา" (อ้างใน ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์)

การปิดด่านในประเทศพม่าย่อมมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าชายแดน และการลงทุนในประเทศพม่า ทำให้การพัฒนาการค้าชายแดนเป็นไปด้วยความล่าช้า พม่าได้ออกมาแถลงการณ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ ทำให้ไม่เกิดผล

กระทบต่อการลงทุนในพม่า โดยเฉพาะกลุ่มทุนไทยที่ไปลงทุนในประเทศพม่า¹ ให้ความเห็นว่า เหตุการณ์ดังกล่าวไม่น่าส่งผลกระทบต่อการลงทุนของนักธุรกิจไทยในพม่าและรัฐบาลพม่า คงไม่ทำให้นักลงทุนต่างชาติเกิดปัญหา ส่วนผลกระทบต่อนักลงทุนใหม่ชะลอการลงทุนลงเพื่อดูท่าที และเกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในประเทศพม่า เนื่องจากนักท่องเที่ยวเกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัย และกระทบธุรกิจ การโรงแรมของไทย เนื่องจาก จำนวนนักท่องเที่ยวจากไทยและสิงคโปร์ลดลง เนื่องจากนักท่องเที่ยวหวาดกลัวเกี่ยวกับความปลอดภัย

สำหรับข้อมูลการลงทุนของไทยในพม่า นั้น จากสถิติของหน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของพม่าระบุว่า ไทยเป็นผู้ลงทุนรายใหญ่เป็นอันดับ 3 รองจากสิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร โดยมีโครงการลงทุนจำนวน 51 โครงการ มูลค่าการลงทุนรวม 1,312.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของเอกชนไทย อาทิ โครงการซีเมนต์ และโรงไฟฟ้าของกลุ่มอิตาเลียนไทย ท่าเรือ โรงงานแปรรูปอาหารทะเล และ กิจการโรงแรม(สำนักงานคลังเขต 5 เชียงใหม่ 2547 เว็บไซต์)

การเปิด-ปิดด่านไม่กระทบต่อการค้าชายแดนที่ด่านพรมแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กับจังหวัดท่าขี้เหล็กประเทศพม่า ยังคงเปิดด่านพรมแดนทำการค้าชายตามปกติ และยิ่งนำเข้ามามากขึ้น นายด่านศุลกากรแม่สาย² กล่าวว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนชาวพม่า นำเข้าสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และของเด็กเล่น จากประเทศจีนเข้ามายังประเทศไทยจำนวนมากเพราะเกรงว่าพม่าจะปิดด่านพรมแดน ทำให้มีเงินสะพัดที่ด่านแม่สายกว่าวันละกว่า 30 ล้านบาท ในส่วนนักท่องเที่ยวในฝั่งไทยยังคงมาเที่ยวคึกคักเหมือนเดิม เนื่องจากเป็นช่วงปิดภาคเรียนและเริ่มเข้าสู่ฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวของภาคเหนือ

ประธานหอการค้าจังหวัดเชียงราย³ ให้ความเห็นตรงกับ ปลัดอาวุโส อำเภอแม่สาย⁴ และผู้กำกับด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สาย⁵ ว่า “ผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจไม่น่ามีผลกระทบ เนื่องจากยังคงมีการค้าและการท่องเที่ยวตามปกติ แต่อาจเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบบุคคลที่อาจแฝงไปก่อความไม่สงบในชายแดนพม่าเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานคลังเขต 5 เชียงใหม่ 2547 เว็บไซต์) แต่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว โดยด่านชายแดนที่สำคัญยังคงดำเนินการค้าชายแดนเป็นปกติ เนื่องจากไม่ได้มีการปิดด่านและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้มีความรุนแรง

¹ เช่น นายชาติ โสภณพานิช นายวิชาดี เมฆตระการ (ธุรกิจโรงแรม) นายธีระพล พุกษารจร (ธุรกิจโรงงานน้ำตาล) และ นายสมบุญ ฆวาลตันพิพัฒน์ (ธุรกิจเหมืองแร่ดีบุก)

² นายชูชัย อุดมโกชนันท์ กล่าวว่าในช่วงวันที่ 19 ตุลาคม

³ นายเสริมชัย กิตติรัตน์ไพบูลย์

⁴ นายศักดิ์ชัย หงส์ทอง

⁵ พ.ต.อ.สงบ สันตุตร

หรือมีการสู้รบตามแนวชายแดน สำหรับด้านชายแดนที่มีผลต่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของภาคเหนือตอนบนที่สำคัญมากที่สุดและทำการค้ากับพม่ามากที่สุด คือ ด้านแม่สายที่มีมูลค่าการค้ารวมในเดือนที่ผ่านมาถึง 186.74 ล้านบาท โดยเป็นมูลค่าการส่งออก 138.80 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 47.94 ล้านบาท โดยไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า 90.86 ล้านบาท ส่วนในระยะยาวนั้นผลกระทบจะเป็นอย่างไรคงต้องติดตามข้อมูลว่านโยบายที่พม่าได้แถลงไว้ว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดอื่นใดเกิดขึ้นหรือไม่(สำนักงานคลังเขต 5 เชียงใหม่ (2547 เว็บไซต์)

2. ปัญหาประกาศห้ามนำเข้าสินค้าตามแนวชายแดน 15 รายการ ของกระทรวงพาณิชย์ สหภาพพม่า ได้แก่ ผงชูรส น้ำหวาน และเครื่องดื่ม ขนมปังกรอบทุกชนิด หมากฝรั่ง ขนมหัก ขนมหั้ว ฝรั่ง ข้าวโพด อาหารกระป๋อง (เนื้อสัตว์ และผลไม้) เส้นหมี่ทุกชนิด เหล้า เบียร์ บุหรี่ ผลไม้สดทุกชนิด ผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับใช้ในครัวเรือนและใช้ส่วนตัวทุกชนิด สินค้าที่ควบคุมการนำเข้าโดยกฎหมายที่มีอยู่แล้ว ส่วนสินค้าห้ามส่งออก ได้แก่ ข้าว น้ำตาลทราย ถั่วลิสง เมล็ด และน้ำมันงา ไม้สัก แต่ยังคงมีการลักลอบส่งออกต่อเนื่อง (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์) ทำให้มูลค่าการส่งออกสินค้าไทยไปพม่า ลดลง ในไตรมาส 4 ปี 2549 การส่งออกลดลงจากระยะเดียวกัน ปีก่อนร้อยละ 20.3 เหลือ 3,388.2 ล้านบาท และส่วนหนึ่งเป็นผลจากการจับกุมธุรกิจ แลกเปลี่ยนเงินจ๊าด บริเวณชายแดนไทย-พม่า ทำให้ผู้ประกอบการค้าไม่สามารถชำระเงินจากการทำธุรกรรมการค้าได้ ส่งผลให้การส่งออกลดลงมาก สินค้าส่งออกสำคัญคือ เคมีภัณฑ์และพลาสติก ยานพาหนะและชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์แร่และโลหะ ผลิตภัณฑ์พืชผลวัตถุดิบจากสัตว์และพืช (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์) นอกจากนี้ การส่งออกตลอดปีงบประมาณ 2549 มีมูลค่า 11,684 ล้านบาท ขณะที่สินค้าส่งออกผ่านด่านศุลกากรแม่สอดนับตั้งแต่เดือน ต.ค.2549 - ก.พ. 2550 มีมูลค่า 4,224.5 ล้านบาท สินค้าส่งออกที่สำคัญนอกจากสินค้าอุปโภคบริโภคแล้วยังมี น้ำมันเชื้อเพลิงส่งออกน้ำมันเบนซิน 5.2 ล้านลิตร ดีเซล 7.8 ล้านลิตร ผู้ส่งออกรายสำคัญ ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด(มหาชน) บริษัทระยองเพียวริไฟเออร์ จำกัด, บริษัท ไออาร์พีซี. จำกัด (มหาชน) และบริษัท อุตสาหกรรม ปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน)

การนำเข้ายังคงขยายตัวต่อเนื่องในไตรมาสสุดท้ายของปี 2549 เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกัน ปีก่อนร้อยละ 58.3 มูลค่า 485.7 ล้านบาท โดยนำเข้าไม้สัก ผลิตภัณฑ์ไม้ เฟอร์นิเจอร์ และ อุปกรณ์ตกแต่ง ไข่มุก อัญมณี และเครื่องเพชร (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์) นอกจากนี้สินค้านำเข้ามีมูลค่า 426.2 ล้านบาท สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ ไม้ ผลิตภัณฑ์ทำจากไม้ และโค กระบือ มีชีวิต ปีงบประมาณ 2549 มีการนำเข้าโค กระบือมีชีวิต 21,423 ตัว มูลค่า 96.9 ล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์)

3. ปัญหาพม่าต้องการให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

รัฐบาลพม่าให้ความสำคัญกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มาก โดยจัดเตรียมพื้นที่เพื่อก่อสร้างอาคารที่จำเป็นไว้แล้ว รวมทั้งมีการโยกย้ายเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่ดูแลการค้าชายแดนจากจังหวัดท่าซี้เหล็กติดชายแดนไทยที่ จ. เชียงรายมาประจำเพื่อเตรียมการผลักดันโครงการนี้ให้เกิดขึ้นเร็วที่สุด ทั้งนี้รัฐบาลพม่าได้ประกาศแผนการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ 19 แห่งทั่วประเทศ โดยมีเมียวดีเป็นเมืองนำร่อง ถือเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร รวมทั้งการประมงและอื่นๆ โดยในปี 2550 ทางรัฐบาลมีแผนจะประกาศจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประมาณ 8 เขต ที่จังหวัดเมียวดี-จังหวัดผาอัน-เมืองมะละแหม่ง-เมืองยानลิน-เมืองท่าเรือชายฝั่งอันดามัน-กรุงเนปิดอว์ และเมืองปีมานาเมืองหลวงแห่งใหม่ด้วย (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์)

ผลจากโครงการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่รัฐบาลพม่าดำเนินการแห่งแรกที่เมืองมุเซ ชายแดนพม่า-จีนมาหลายปีแล้ว และจัดให้มีกิจกรรมค้าชายแดนระหว่างกัน รวมทั้งงานแสดงสินค้าร่วมกันมาแล้วหลายครั้ง ซึ่งขณะนี้รัฐบาลพม่ามีแผนจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเช่นนี้ที่เมืองเมียวดี ติดชายแดนไทย และอีกแห่งคือ เมืองดาบุดิตติดชายแดนอินเดีย (ประชาชาติธุรกิจ 2550 เว็บไซต์)

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการค้าชายแดน

1. การพัฒนาเมืองชายแดน

จากข้อมูลในบทที่ผ่านมา จะเห็นได้ชัดว่าทั้ง อ.แม่สายและ อ.แม่สอดต่างมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นในการพัฒนาเมืองชายแดนทั้งสอง จึงควรมีทิศทางการพัฒนาเมืองชายแดนให้เหมาะสมกับแต่ละสภาพท้องถิ่น จากการศึกษาในบทที่ผ่านมา พบแนวทางในการพัฒนาเมืองชายแดนดังนี้

1. อ.แม่สาย อ.เชียงแสน อ.เชียงของ จังหวัดเชียงราย ควรพัฒนาเมืองชายแดนเหล่านี้ให้เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนนำร่องแห่งแรกของไทย ให้เป็นฐานเศรษฐกิจในแนวเหนือ-ใต้ โดยมุ่งพัฒนาทางด้านการค้า การเกษตร อุตสาหกรรมและท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

2. อ.แม่สอด จังหวัดตาก ควรพัฒนาเมืองชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจชายแดนร่วมแม่สอด-เมียวดี โดยเน้นเป็นฐานการผลิต อุตสาหกรรม การค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงการผลิตกับประเทศเพื่อนบ้าน

2. พัฒนาสนับสนุนให้เกิดการแข่งขัน

ในยุคโลกาภิวัตน์การแข่งขันเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ และประเทศถูกบีบให้มีการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้นย่อมทำให้มีผู้เข้ามาแข่งขันมากขึ้น ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการ

แข่งขันในอนาคตนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งการพัฒนาสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในตลาดโลกได้นั้น มีดังนี้

1. พัฒนาระบบสนับสนุนด้านการลงทุน โดยการพัฒนาระบบชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจเป็นฐานการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

2. พัฒนาระบบสนับสนุนด้านนโยบาย และมาตรการต่างๆ ดังนี้คือ

2.1. พิจารณาการให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุน และการค้าชายแดนให้มากขึ้น

2.2. จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (one stop service) ที่ด้านชายแดน

2.3. มาตรการผ่อนปรนให้กับแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในไทย

2.4. ผ่อนคลายกฎระเบียบต่างประเทศ

3. พัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

1. ด้านการค้า- ประเทศไทยควรพัฒนาด้านการผลิตสินค้าให้เกิดมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ทำให้การค้าชายแดน ได้เพิ่มโอกาสการส่งออกสินค้า ทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุปโภคบริโภค ไปประเทศเพื่อนบ้าน

2. ด้านการท่องเที่ยว - ประเทศไทยควรพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยเน้นการท่องเที่ยวภาคเหนือเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

3. ด้านการเกษตร- ประเทศไทยควรนำเข้าผลผลิตการเกษตรจากพม่า โดยการส่งเสริมเอกชนทำ contract farming เพื่อเป็นวัตถุดิบให้ภาคอุตสาหกรรมของไทย และส่งเป็นสินค้าอุตสาหกรรมออกไปขายในภายหลัง

4. ด้านอุตสาหกรรม- ประเทศไทยควรพัฒนาให้เป็นเขตการลงทุนอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศไทยเชื่อมโยงไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. รูปแบบเขตเศรษฐกิจชายแดน

4.1 ต้องมีการพัฒนาเชิงพื้นที่โดยกำหนดการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ เช่น

1. อ.แม่สายเป็นเขตพาณิชย์กรรม การพัฒนาเชิงพื้นที่ ต้องมีการจัดตั้งศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า คลังสินค้าในเขตฝั่งเมือง เพื่อเอื้อต่อการทำพาณิชย์กรรม และกำหนดการขอรับสิทธิประโยชน์ตามรูปแบบเขตปลอดอากร/คลังสินค้าทันสมัยให้ชัดเจน

2. อ.เชียงแสนเป็นเขตลงทุนอุตสาหกรรม การพัฒนาเชิงพื้นที่ ต้องมีการพัฒนาอุตสาหกรรมทั่วไป โดยกำหนดที่ตั้งตามฝั่งเมือง มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในเขตอุตสาหกรรม และการให้สิทธิประโยชน์สูงสุดตามกฎหมาย 3 ฉบับ เป็นการดึงดูดการลงทุนในพื้นที่ให้มากขึ้น และเอื้อประโยชน์ด้วยการจัดบริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service)

4.2 ต้องมีการพัฒนาด้านสิทธิประโยชน์ และมาตรการสนับสนุนการค้าชายแดน

1. การให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีและไม่ใช้ภาษีเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดนระหว่าง ไทย-พม่า

2. มีการจัดการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One stop service) ในกระบวนการส่งออก-นำเข้า ในเขตนิคมอุตสาหกรรมและที่ด่านชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ การผ่อนปรนใช้แรงงานต่างด้าว การประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และประชาคมพันธมิตรเพื่อเชิญชวนนักลงทุนจากประเทศที่ 3

4.3 ต้องพัฒนาความก้าวหน้าเมืองชายแดน

การพัฒนาเมืองชายแดน ควรมีการวางผังเมืองรวมและเฉพาะ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลักที่ใช้สำหรับการค้าชายแดน เช่น การพัฒนาท่าเทียบเรือ การก่อสร้างสะพานข้ามพรมแดนระหว่างกัน การสร้าง และปรับปรุงระบบถนนเชื่อมโยงในการขนส่งสินค้า ให้รองรับการพัฒนาการค้าชายแดนอย่างมีประสิทธิภาพในปัจจุบันได้ ควรมีการศึกษาโครงสร้างพื้นฐานชุมชน และทำการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษและจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ ได้ประโยชน์หรือไม่อย่างไร

4.4 พัฒนาแผนงานสนับสนุนการค้าชายแดน

1. ด้านการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยง มีการสนับสนุนงบประมาณพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางบก จาก อ.แม่สอด จังหวัดตาก ไปยัง เมืองเมียวดี ปะอั้น ในพม่า
2. ด้านการค้าการลงทุน มีการจัดตั้งสถาบัน OSS สนับสนุน การค้าแบบหักบัญชี จัดตั้งตลาดกลางในพม่า ตั้ง ECS Business council
3. ด้านความร่วมมือด้านการเกษตร ให้ความช่วยเหลือวิชาการ สนับสนุน contract farming
4. ด้านอุตสาหกรรม ควรมีการศึกษาจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ในเกาะละแหม่ง และผะอั้น
5. ด้านการท่องเที่ยว ควรมีการอำนวยความสะดวกผ่านแดน และจัดกิจกรรมข้ามแดน
6. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สนับสนุนทุนการฝึกอบรมจำนวน 100 ทุน

แยกเป็นแผนปฏิบัติการดังต่อไปนี้

4.5 แผนปฏิบัติการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน

แผนงานภายใต้	รายละเอียด	หน่วยงาน
ECS Plan of Action	แผนงาน / โครงการ / มาตรการ	

<p>1 การขยายการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรกับประเทศเพื่อนบ้าน</p>	<p>การให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรภายใต้กรอบ ASEAN Integration System of Preferences: AISP ในปี 2547 กัมพูชา 297 รายการ ลาว 178 รายการ พม่า 415 รายการ</p>	<p>กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง) / กระทรวงพาณิชย์ / กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>
<p>2 การส่งเสริมให้มีการจัดงานแสดงสินค้า</p>	<p>โครงการสนับสนุนประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา / ลาว / พม่า) เข้าร่วมงานแสดงสินค้านานาชาติที่ประเทศไทย</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ (กรมส่งเสริมการค้าส่งออก)</p>
<p>3 การจัดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนคณะผู้แทนการค้า</p>	<p>โครงการจัดคณะผู้แทนการค้าและการลงทุนของไทยไปเยือนกัมพูชา / ลาว / พม่า</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ)</p>
<p>4 การจัดตั้ง ECS Business Council</p>	<p>โครงการจัดประชุม ECS Business Council ครั้งที่ 1 โดยคณะกรรมการร่วมฝ่ายไทย (สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย / สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย / สมาคมธนาคารไทย)</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ)</p>
<p>5 การศึกษาเพื่อจัดตั้งตลาดกลางค้าส่งและส่งออก</p>	<p>โครงการศึกษาเพื่อจัดตั้งตลาดกลางค้าส่งและส่งออกในลาว / พม่า</p>	<p>กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ)</p>
<p>6 การจัดตั้งศูนย์บริการ One Stop Service (OSS)</p>	<p>การจัดตั้ง OSS ไทยและประเทศเพื่อนบ้าน กรมศุลกากรประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาพื้นที่นำร่อง ได้แก่ ด้าน Poipet-อรัญประเทศ ปราจีนบุรี ด้าน Savannakhet - จ.มุกดาหาร ด้าน Myawaddy - อ.แม่สอด จ.ตาก ด้าน Tachilek - อ.แม่สาย เชียงราย</p>	<p>กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)</p>

แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action	รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ	หน่วยงาน
7 การสนับสนุน การค้าแบบหัก บัญชี Bilateral payment Agreement: BPA)	สนับสนุนการค้าแบบหักบัญชี ธนาคาร เพื่อการส่งออกและนำเข้า แห่งประเทศไทยลงนาม Bilateral Payment Agreement: BPA กับ ธนาคารแต่ละประเทศเพื่อดำเนิน การ ในทางปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวก ด้านการค้าและการลงทุน	ธนาคารเพื่อการส่งออก และนำเข้าแห่งประเทศไทย

แผนปฏิบัติการด้านความร่วมมือด้านเกษตรกรรม

แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action	รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ	หน่วยงาน
1 ศึกษาความเป็น ไปได้ในการร่วม มือด้านเกษตร กรรมการผลิตพืช ไร่ เช่น ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เมล็ดลู่ กุ้ง ฯลฯ และปศุสัตว์	- โครงการพัฒนาระบบการผลิตพืชไร่ ภายใต้ยุทธศาสตร์ ACMECS ลาว/ พม่า (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์, ถั่วเหลือง, ลู่) - โครงการความร่วมมือไทย – พม่าใน การพัฒนาปศุสัตว์	1.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร /กรมส่งเสริมการเกษตร/กรม พัฒนาที่ดิน/กรมวิชาการ เกษตร) 2.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์)

แผนปฏิบัติการด้านความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม

แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action	รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ	หน่วยงาน
------------------------------------	--	----------

<p>1 การส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงาน</p>	<p>การส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงานกระทรวงพลังงานลงนามความเข้าใจและคำแถลงร่วม 4 ฉบับเกี่ยวกับความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างไทย – กัมพูชา / ไทย – ลาว และคำแถลงร่วมเกี่ยวกับความร่วมมือในการสำรวจและผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติระหว่าง ไทย – พม่า ซึ่งจะต้องมีการดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ</p>	<p>กระทรวงพลังงาน</p>
<p>2 โครงการตามแผน ปฏิบัติการระดับทวิภาคีและอยู่ภายใต้การลงนามคำแถลงร่วมเกี่ยวกับความร่วมมือในการศึกษาและพัฒนา นิคมอุตสาหกรรมและเขตเศรษฐกิจพิเศษระหว่างไทยกัมพูชาและไทย-พม่า</p>	<p>-ฐานการผลิตร่วมไทย – พม่า โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งฐานการผลิตและนิคมอุตสาหกรรม อ. แม่สอด ตาก - ฐานการผลิตร่วมไทย – พม่า โครงการศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ / นิคมอุตสาหกรรมใน Mawlamyine และ Pa-an พม่า</p>	<p>การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย</p>

แผนปฏิบัติการด้านความร่วมมือด้านการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม

<p>แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action</p>	<p>รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ</p>	<p>หน่วยงาน</p>
<p>การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางอากาศ</p>	<p>ให้ความช่วยเหลือศึกษาความเหมาะสมในการปรับปรุงท่าอากาศยานของประเทศสมาชิก โดยอาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการพัฒนาสนามบินควบคู่ไป</p>	<p>กระทรวงคมนาคม (สำนักงานปลัดกระทรวง / สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและการจราจร) / กระทรวงการต่างประเทศ</p>

<p>การศึกษาความเหมาะสมในการปรับปรุงท่าอากาศยานของประเทศสมาชิก</p>		
<p>การเชื่อมโยงการบินระหว่างเมืองใหญ่-เมืองเล็กของประเทศสมาชิก เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว</p>	<p>การเชื่อมโยงการบินระหว่างเมืองใหญ่และเมืองเล็กของประเทศสมาชิกในลักษณะทวิภาคีสามารถดำเนินการได้ภายใต้ความตกลงเรื่องสิทธิการบินระหว่างประเทศ ระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน แต่การบินในลักษณะวงรอบเชื่อมโยงเมืองท่องเที่ยวหลักของประเทศ ACMECS (กรณีบินประจำ) ต้องมีการปรับปรุงความตกลงให้เป็นไปในลักษณะพหุภาคี</p>	<p>กระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางอากาศ)</p>
<p>การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบก การศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาเส้นทางและแนวพื้นที่เศรษฐกิจหลักที่สนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ระหว่าง 4 ประเทศ และจีน อินเดีย เวียดนาม</p>	<p><u>เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงไทย-พม่า</u> 1.แม่สอด/ Myawaddy – Kawkareik – Thaton–Yangon แม่สอด/ Myawaddy–เชิงเขาตะนาวศรี ระยะทาง18 กิโลเมตร)ไทยจะให้ความช่วยเหลือ grant วงเงิน 122.9 ล้านบาท 2.ช่วงเขาตะนาวศรี–Kawkareik – Pa-an–Thaton ระยะทาง180 กม. ไทยจะให้ความช่วยเหลือเป็นเงินกู้ เงื่อนไขผ่อนปรนและ grant 3.ช่วงเขาตะนาวศรี–Kawkareik – Pa-an – Thaton ระยะทาง180 กิโลเมตร ไทยจะให้ความช่วยเหลือเป็นเงินกู้ เงื่อนไขผ่อนปรนและ grant</p>	<p>กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) / กระทรวงการต่างประเทศ</p>

แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action	รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ	หน่วยงาน
	ช่วง Kawkareik – Mudon – Mawlamyine – Thaton ระยะทาง 189 กิโลเมตร ไทยจะพิจารณาให้ความ ช่วยเหลือในระยะต่อไป	กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) / กระทรวงการคลัง
	สะพานข้ามแม่น้ำสาย แห่งที่ 2 ไทยให้ความช่วยเหลือก่อสร้างสะพานข้าม แม่น้ำสาย แห่งที่ 2 วงเงิน 38 ล้านบาท	กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง)

แผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยว

แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action	รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ	หน่วยงาน
1 การดำเนินการตามแนวคิด Four Countries One Destination	1.1 โครงการส่งเสริมการตลาด ท่องเที่ยว Four Countries One Destination ในกรอบ ACMECS ส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และเชิงนิเวศน์ระหว่างกลุ่มประเทศ ACMECS 1.2 โครงการจัดทำ website “Four Countries One Destination” - เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูล การท่องเที่ยวของ 4 ประเทศ เป็นการ อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย

<p>2 การอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว</p>	<p>2 การจัดทำ joint visa/single visa กับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้รูปแบบการตรวจลงตราในลักษณะเดียวกัน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคในลักษณะเป็น single destination - ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวที่มาจากไทยเดินทางต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้าน 	<p>กระทรวงการต่างประเทศ</p>
	<p>2 การยกเว้นให้คนชาติกัมพูชา ลาว และพม่า ไม่ต้องชำระ ค่าทำการในการเดินทางเข้าออกในไทยบริเวณชายแดน</p>	<p>กระทรวงมหาดไทย</p>
	<p>การขยายขอบเขตการใช้บัตรผ่านแดนและบัตรผ่านแดน - ชั่วคราวใน 3 พื้นที่นำร่อง:</p> <p><u>แม่สอด – Myawaddy</u> ให้นักท่องเที่ยวพม่าที่เข้ามาเป็นคณะท่องเที่ยว (Group Tour) โดยบริษัทนำเที่ยวไทย สามารถใช้บัตรผ่านแดนเดินทางเข้าถึง จ.ตาก ทั้งจังหวัด จ. นครสวรรค์ / จ. พิษณุโลก / จ. เชียงใหม่ ภายใต้มาตรการควบคุมดูแลที่เหมาะสม</p>	<p>กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง)</p>
	<p>การขยายเวลาเปิดจุดผ่านแดนถาวรไทย - พม่าที่ อ.แม่สาย จ.เชียงราย และ อ.แม่สอด จ.ตาก จากเวลา 06:30-18:30 น. เป็นเวลา 06:30-22:00 น. ของทุกวัน</p>	<p>กระทรวงมหาดไทย</p>

<p>3 การส่งเสริมการตลาด ท่องเที่ยวประเทศสมาชิก ACMECS (กัมพูชา ลาว พม่า ไทย) ซึ่งเป็นโครงการ ภายใต้โครงการทวิภาคีไทย - กัมพูชา</p>	<p>โครงการส่งเสริมการตลาด ท่องเที่ยวไทย – กัมพูชา - การจัดกิจกรรม road show เพื่อ ส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว เชื่อมโยงไทย – กัมพูชา</p>	<p>การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p>
<p>4 การจัดกิจกรรม / โปรแกรมท่องเที่ยว ข้ามแดน</p>	<p>โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศตามแนวชายแดน โดยกิจกรรม ท่องเที่ยวทางจักรยาน (CLMT Tourism Cooperation Bicycle Tour) - การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางจักรยาน สำหรับสมาคม / ชมรมจักรยานและ บุคคลทั่วไป จำนวน 300 คน ตาม เส้นทางพื้นที่ในไทย กัมพูชา ลาว และ พม่า - เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศน์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และการมี ส่วนร่วมของประชาชน</p>	<p>กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา</p>
<p>5 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศน์ตามแนวชายแดน ประเทศสมาชิก ACMECS</p>	<p>โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศน์ตามแนวชายแดน ประเทศ สมาชิก ACMECS</p>	<p>การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย</p>

แผนปฏิบัติการด้านความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

<p>แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action</p>	<p>รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ</p>	<p>หน่วยงาน</p>
--	--	-----------------

<p>1 การให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการฝึกอบรมในหัวข้อที่เชื่อมโยงกับกรอบความร่วมมือทั้ง 5 สาขาของแผนปฏิบัติการ ECS Plan of Action</p>		
	<p>ความร่วมมือทวิภาคีไทย-พม่า 1) โครงการ Trade Point / Trade Net - การส่งเจ้าหน้าที่ไทยไปหารือกับฝ่ายพม่าเกี่ยวกับ แผนการดำเนินงานโครงการ 2) ทุนฝึกอบรมระยะสั้น 18 หลักสูตร ประมาณ 110 ทุน</p> <p>ความร่วมมือด้านการเกษตร 1) โครงการฝึกอบรม Post Harvest in Fisheries of Catch and Culture ระยะเวลา 1 เดือน 2) โครงการฝึกอบรมหลักสูตร Feed Processing and Management 3) โครงการฝึกอบรมหลักสูตร Beef Cattle Production and Breeding Improvement ให้กับเจ้าหน้าที่กัมพูชา เพื่อนำความรู้ที่ได้กลับไปฝึกอบรมเกษตรกรในกัมพูชา</p>	<p>กระทรวงการต่างประเทศ (กรมวิเทศสหการ)</p> <p>กระทรวงการต่างประเทศ (กรมวิเทศสหการ)</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์)</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์)</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์)</p>

<p>4) โครงการศึกษาดูงานการทำเกษตรแบบ Contract Farming</p>	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมการเกษตร / สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร / กรมพัฒนาที่ดิน)</p>
<p>5) โครงการความร่วมมือสาขากษตร Promotion of SMEs / SMIs Cooperation โดยจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานด้านวิสาหกิจชุมชนให้แก่เจ้าหน้าที่ลาว 15 คน ระยะเวลา 2 สัปดาห์</p>	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์)</p>
<p>6) โครงการความร่วมมือด้านเกษตรสาขา Exploration of Market Opportunities for Key Agricultural Products โดยจัดศึกษาดูงานด้านการตลาดสินค้าสหกรณ์ให้แก่ นักสหกรณ์จากพม่า 10 คน ระยะเวลา 7 วัน</p>	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์)</p>
<p>7) โครงการฝึกอบรมการเกษตรแบบยั่งยืนให้กับลาวและพม่า</p>	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)</p>

<p>แผนงานภายใต้ ECS Plan of Action</p>	<p>รายละเอียด แผนงาน / โครงการ / มาตรการ</p>	<p>หน่วยงาน</p>
	<p>ความร่วมมือด้านการคมนาคม 1) โครงการฝึกอบรมและดูงาน งานก่อสร้างและบำรุงรักษาทางและสะพาน 1 หลักสูตร ในปีงบประมาณ 2547</p>	<p>กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง)</p>
	<p>2) โครงการฝึกอบรมและดูงาน งานก่อสร้างและบำรุงรักษาทางและสะพาน 1 หลักสูตร ในปีงบประมาณ 2548</p>	<p>กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง)</p>

	3) โครงการฝึกอบรมและดูงาน งานก่อสร้างและบำรุงรักษาทางและสะพาน 1 หลักสูตร ในปีงบประมาณ 2548	กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง)
	ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว 1) โครงการอบรมให้ความรู้บุคลากรด้านการบริหารจัดการตลาดการท่องเที่ยว และด้านสื่อสาร การตลาด ท่องเที่ยวในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
2 การให้ทุนการศึกษา จำนวน 100 ทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน	1) ให้ทุนการศึกษาทั่วไป 100 ทุนกับประเทศเพื่อนบ้านให้เข้ามาศึกษาในไทย	กระทรวงการต่างประเทศ (กรมวิเทศสหการ)
3 การศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจของกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม	1) โครงการวิจัยเรื่อง Impact Study ในกัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม	มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ

การพัฒนาการค้าชายแดนนั้นเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานต้องอาศัยความร่วมมือทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค สิ่งสำคัญต้องอาศัยความเข้าใจในการพัฒนาการค้าชายแดนให้ดีขึ้นในอนาคตได้ การศึกษานี้เป็นเพียงการเปรียบเทียบด้านแม่สอดและแม่สายเท่านั้น ซึ่งการค้าชายแดนช่องทางอื่นซึ่งมีลักษณะพิเศษอย่างอื่นไม่ได้นำมาพิจารณาด้วย หากมีการศึกษาในทุกช่องทางของด่านชายแดนจะได้ภาพรวมได้ดีกว่านี้ และที่สำคัญ ที่ด่านแม่สายเป็นเพียงการศึกษาวิจัยเอกสาร อาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มากพอ เพราะเป็นข้อจำกัดของการวิจัยขั้นนี้

บรรณานุกรม

- กพร. (2547) คำรับรองปฏิบัติราชการจังหวัดตาก 2547 สืบค้นวันที่ 20 สิงหาคม จาก
<http://www.eppo.go.th/admin/kpr/ceo/warrant/north-lower/Tak.pdf>
- กระทรวงพาณิชย์ (2550) “ช่องทางการค้าชายแดน” สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2550
จาก <http://www.moc.go.th/opscenter/ly/y14.htm>
- กรมการค้าต่างประเทศ (2550) “ความหมายการค้าชายแดน” สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2550
จาก http://www.dft.moc.go.th/level4.frame.asp?sPage=the_files/
- กรมการค้าต่างประเทศ (2550) รูปแบบการค้าชายแดน สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก
http://www.dft.moc.go.th/level4.frame.asp?sPage=the_files/
- กรมการค้าต่างประเทศ (2004) การอำนวยความสะดวกการค้า การลงทุน สืบค้น วันที่ 20
สิงหาคม 2550 จาก www.mfa.go.th/internet/ECS/ACMECStableMFA.doc -
- กรมการค้าต่างประเทศ (2550) ภาวะการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจุดผ่านแดน
บริเวณชายแดนไทยกับประเทศพม่า สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก
www.dft.moc.go.th/level4frame.asp?page=the_files/59/level3/trade.htm&level3=1091
- กรมข่าวทหารบก ฝ่ายข่าวศูนย์ปฏิบัติการทหารบก “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า การค้า
ชายแดน” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก
<http://www.rta.mi.th/13200u/Myanmar>
- กลุ่มการค้าชายแดน (2550) สำนักส่งเสริมการค้าชายแดนและมาตรการพิเศษทางการค้ากรมการค้า
ต่างประเทศ “การค้าผ่านแดน” สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก
http://www.dft.moc.go.th/level4.frame.asp?sPage=the_files/
- กลุ่มการค้าชายแดน(2) (2550) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดมูลค่าการค้าชายแดนไทย – พม่า 2550
พลิกโฉมแม่สาย พร้อมเป็นประตูของการค้าสู่สากล ปรับแผนลงตัว โครงการ เร่งรัด
การค้าชายแดน สืบค้นวันที่ 20 สิงหาคม 2550 จาก
www.dft.moc.go.th/level4frame.asp?page=the_files/59/level3/trade.htm&level3=1091
- เกษม ชูจารุกุล (2550) การขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน Road
Transport Linking Thailand and Neighboring Countries รายงานวิจัย คณะ
วิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก
<http://tri.chula.ac.th/twwwroot/journal/02.doc>

ชิวิน ศรีธธา/สุบิน เชื้อนแก้ว.(2006) "ธุรกิจขายแดนเหนือระล่ำหั่นก วอนรัฐต่อลมหายใจ "พัฒนา
ชนสง-ลดข้อกีดกัน" "ปัญหามาตรการกีดกันสินค้าไทยของพม่า หนังสือพิมพ์โพสท์
ทูเดย์ (Th) Friday, November 17, 2006 09:37 กรุงเทพฯ-17 พ.ย. สืบค้นเมื่อวันที่ 12
สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.thaiechamber.com/cms/content.jsp?id=com.tms.cms.article> 17 Nov
2006 04:33 PM chatchawann)

ด่านศุลกากรแม่สลาย (2549) รายงานประจำปี 2549 สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

www.maesaicustoms.com

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี เขตการปกครองในแม่สลาย สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2550) อำเภอแม่สลด สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.wikipedia.org/wiki>

นิยม ไวยรัชพานิช (2006) การพัฒนาความร่วมมือ การเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจพิเศษแม่สลดกับเขต

เศรษฐกิจ หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้จัดการรายวัน (Th)

Tuesday, December 19, 2006 15:55 กรุงเทพฯ--19 ธ.ค.--ผู้จัดการรายวัน

บุญธรรม ทิพย์ประสงค์ (2006) หอการค้าขายแดนอำเภอแม่สลาย จ.เชียงราย สืบค้นวันที่ 20

สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.thaiechamber.com/cms/content.jsp?id=com.tms.cms.article> 17 Nov
2006 04:33 PM chatchawann)

ประชาชาติธุรกิจ (2550) "ทยอยผูกเขตเศรษฐกิจพิเศษ" ประชาชาติธุรกิจ วันที่: 5 เม.ย. 2550

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php?s_tag=02phu0505
[0450&day=2007/04/05&ionid=0211](http://www.matichon.co.th/prachachat/prachachat_detail.php?s_tag=02phu0505)

ปุ่น เทียงบุญธรรม (2006) ศูนย์ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน สืบค้นวันที่

21 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.thaiechamber.com/cms/content.jsp?id=com.tms.cms.article> 17 Nov
2006 04:33 PM chatchawann)

สถิติกรมอุตุนิยมวิทยา รายงานลักษณะภูมิอากาศในแม่สลาย

สุจินดา เจียมศรีพงษ์ (2549) "โครงการศึกษาความสามารถในการแข่งขันการค้าขายแดนไทย-

พม่าใน อำเภอแม่สลด จังหวัดตาก ตามยุทธศาสตร์พัฒนากลุ่มสี่แยกอินโดจีน" รายงาน

การวิจัย ฉบับสมบูรณ์ คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร
2549, 251 หน้า

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดชายแดน 2550

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) "ประวัติความเป็นมาของเทศบาลแม่สาย" สืบค้นเมื่อวันที่ 12

สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/maesai4.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) "พลิกโฉมแม่สาย พร้อมเป็นประตูของการค้าสู่สากล ปรับแผนลง

ตัวโครงการ เร่งรัดการค้าชายแดน" สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

(<http://www.maesai.go.th/maesai4.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) "โครงการขุดบ่อบำบัดน้ำเสียเมืองแม่สาย " สืบค้นเมื่อวันที่ 12

สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai2.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) "โครงการปรับปรุงทางแยกและติดตั้งสัญญาณไฟจราจร

สืบค้นเมื่อ วันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai3.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการปรับปรุงถนนเชื่อมถนนเลียงเมือง สืบค้นเมื่อวันที่ 12

สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai4.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์กลางการแสดงสินค้า OTOP

ประเทศไทย (ภาคเหนือ) สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.maesai.go.th/newmaesai5.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการปรับปรุงสวนสุขภาพพริมน้ำสาย ไทย-พม่าการก่อเกิด

โครงการ สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.maesai.go.th/newmaesai6.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการศูนย์บริการข้ามแดน และห้องน้ำปรับอากาศ

ทันสมัย สืบค้น เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.maesai.go.th/newmaesai7.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการอาคารดับเพลิง และโรงรับจำนำเทศบาลตำบลแม่

สายการก่อเกิดโครงการ สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.maesai.go.th/newmaesai8.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการปรับปรุงวัดพระธาตุคอกยเว สืบค้นเมื่อวันที่ 12

สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai9.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการลานดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai10.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550)โครงการป้ายเหนือสุดยอดดอยในสยาม สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม

2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai11.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการสถานีวิทยุชุมชนเทศบาลตำบลแม่สาย สืบค้นเมื่อ
วันที่ 12 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai11.htm>

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการแม่สายเมืองดอกไม้ สืบค้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550
จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai14.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการก่อสร้างปรับปรุงระบบระบายน้ำ ถนนเกาะทราย
และปรับปรุงท่อลอดทางหลวงหมายเลข 1 (เชื่อมถนนนามน) สืบค้นเมื่อวันที่ 12
สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai15.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ลานหน้าอำเภอ สืบค้นเมื่อวันที่ 12
สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai16.htm>)

เทศบาลตำบลแม่สาย (2550) โครงการปรับปรุงศูนย์เด็กเล็กพรหมวิหาร สืบค้นเมื่อวันที่ 12
สิงหาคม 2550 จาก <http://www.maesai.go.th/newmaesai17.htm>)

สำนักงานการค้าต่างประเทศเขต 6 (เชียงราย) มูลค่าการค้าชายแดน โดยความร่วมมือจากด้าน
ศุลกากรแม่สาย และเชียงใหม่ จ.เชียงราย

สำนักงานคลังเขต 5 เชียงใหม่ (2547) "การเปลี่ยนแปลงผู้นำพม่า: ผลกระทบต่อการลงทุนและ
การค้าชายแดนของภาคเหนือตอนบน" บทความวิชาการ เพื่อการเผยแพร่ สำนักงานคลัง
เขต 5 เชียงใหม่ ปีที่ 1/2547 บทความที่ 1 เดือนพฤศจิกายน 2547

รอบรู้ข้อมูลจุดค้าชายชายแดนแม่สอด และอำเภอแม่ระมาด 2550 ทำ 1 คลัง 3 สืบค้นเมื่อวันที่
12 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.rta.mi.th/7001u/maptak/maesot/1.html>

รอบรู้ข้อมูลจุดค้าชายชายแดนแม่สอด และอำเภอแม่ระมาด 2550 ทำ 2 คลัง 4 สืบค้นเมื่อวันที่ 12
สิงหาคม 2550 จาก <http://www.rta.mi.th/7001u/maptak/maesot/2.html>

หอการค้าจังหวัดเชียงราย (2550) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (กลุ่มล้านนา) เชียงราย
เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สืบค้นวันที่ 15 สิงหาคม 2550
จาก <http://www.thaiechamber.com/cms/documentstorage>

อภิสิทธิ์ ชลสาคร (2007) รับมือการค้า-ลงทุนประเทศเพื่อนบ้าน ตากกระทู้ปิดฝุ่นเขตศก.พิเศษ
แม่สอด หอการค้าจังหวัดตาก สืบค้นวันที่ 14 สิงหาคม 2550 จาก เว็บไซต์ประชาชาติ
ธุรกิจ (Th)Monday, May 14, 2007 02:26

อุทิศ ขาวเขียว (2547) การพัฒนาประตูการค้าภาคเหนือ เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงาน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สืบค้นวันที่ 20 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.cdc>
server.nesdb.go.th/datawarehouse/research_north/data15.ppt#777,1, การพัฒนา
ประตูการค้าภาคเหนือ เชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน

ข้อมใจ หนุแดง (2547) ค้ำนวนุชย์ดำนแม่สอด ขวากหนามทูนไทยร่วมพม่า กรุงเทพรุกิจ

[www.bangkokbiznews.com/2004/10/16/comment/index.php-](http://www.bangkokbiznews.com/2004/10/16/comment/index.php-news=column_15071598.html)

[news=column_15071598.html](http://www.bangkokbiznews.com/2004/10/16/comment/index.php-news=column_15071598.html) สืบค้ันเมื่อวันทึ่ 14 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.spiceday.com/index.php?name=forums&file=viewtopic&p=5793>

ข้อมใจ หนุแดง (2549) “ตากรฝึนสร้่างทากรไฟเชื่อมอันดามัน ดันเศรษรุกิจชายแดนแม่

สอด-พม่า” วันทึ่ 20 Dec 2006 สืบค้ันเมื่อวันทึ่ 12 สิงหาคม 2550 จาก กรุงเทพรุกิจ

[www.bangkokbiznews.com/2004/10/16/comment/index.php-](http://www.bangkokbiznews.com/2004/10/16/comment/index.php-news=column_15071598.html)

[news=column_15071598.html](http://www.bangkokbiznews.com/2004/10/16/comment/index.php-news=column_15071598.html))

อ้่าเภอแม่สอด (2550) “ประวัติค้ความเป็นมาของชื่อ” สืบค้ันเมื่อวันทึ่ 12 สิงหาคม 2550 จาก

<http://www.amphoe.com/menu.php?am=1908pv=168mid=1>

Wikipedia (2007), “the free encyclopedia” retrived on 10 August 2007 from

http://www.en.wikipedia.org/wiki/border_trade

